

דברי הכנסת

24

ישיבות תל"ו—תל"ח / י"ז—י"ט באדר ב' התשמ"א / 23—25 במאוס 1981

כד/מושב חמישי

הישיבה הארבע-מאות-ושלושים-ושש של הכנסת התשיעית

יום שני, י"ז באדר ב' התשמ"א (23 במאוס 1981)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:04

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

זירה ועדת העבודה והרווחה; 4. חוק שירות בתי-הסוהר (נכים ונספים), התשמ"א—1981, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה.

לדיון מוקדם: 1. חוק המועצה לישיבות ולבתי-מדרש לתורה, התשמ"א—1981 — מטעם חברי-הכנסת מנחם הכהן; 2. חוק לתיקון פקודת העיריות, התשמ"א—1981 — מטעם חברי-הכנסת ב. צ. רובין; 3. חוק מורשת העדות, התשמ"א—1981 — מטעם חברי-הכנסת י. חשאי; 4. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון), התשמ"א—1981 — מטעם חברי-הכנסת ג. האוזנר; 5. חוק העונשין (תיקון סעיף 180), התשמ"א—1981 — מטעם חברי-הכנסת ו. ח. יחיא; 6. חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 10), התשמ"א—1981 — מטעם חברי-הכנסת י. בן-מאיר, י. חשאי וח. קורפו. כן הונחו מסקנות-ביניים של הוועדה המשותפת (חוץ ובטחון—כספים) בעניין ההצעה לסדר-היום בנושא: "יש להנהיג מצב חירום בתחום האנגריה בישראל".

היו"ר י. ברמן:
אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. עתה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוזכר הכנסת נ. לורך:
ברשות היושב-ראש הנני מתכבד להודיע כי היום הונחו על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה: מטעם הממשלה, חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 19), התשמ"א—1981; מטעם ועדת העבודה והרווחה, הצעת חוק של חברי-הכנסת א. מלמד: חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 43), התשמ"א—1981.

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: 1. חוק הגנת השכר (תיקון מס' 14), התשמ"א—1981, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה; 2. חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א—1981, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט; 3. חוק המשטרה (נכים ונספים), התשמ"א—1981, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט.

ב. דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת למשלחת הפארלאמנטארית מתאילנד

העם בישראל יחד עם העולם החופשי כולו עקב בהערצה אחר היחלוצותה של תאילנד למתן מקלט למאות אלפי הפליטים שנאלצו לנטוש את בתיהם במדינות הודו-סין השכנות. אין עוד עם כעמנו למוד הסבל והשכול המודע לסבלם של פליטי חרב מול עולם אדיש. ואכן לפני כשנה ומחצה היינו עדים לגילויים מרגשים של אהדה מצד כל שכבות הציבור בישראל, שבאה לידי ביטוי במגבית כהיקף חסר תקדים למען פליטי קמפוך צ'יאה, שאיפשרה שיגור צוותים רפואיים ישראלים למחנות הפליטים. למבצע הצלה זה, שיכול היה להתבצע רק הודות לעזרתם המסורה של שלטונות תאילנד, היה חלק חשוב בהקלת סבלם של הפליטים הדוויים.

אורחינו הנכבדים מבקרים בארצנו לאחר חתימת חוזה השלום עם מצרים, הגדולה שבשכנותינו. מדינת ישראל שילמה בויתורים מפליגים ומכאיבים למען השגתו של שלום זה, שבא אחרי עשרות שנים של ריביות ומלחמת מות. בכך נתן העם בישראל ביטוי לכמהותו העזה לשלום, עד עתה, לצערנו, נותרה מצרים בודדה בהעזתה לקבל את ידנו המושטת לשלום, ואנו עדים להמשך ציחצוח התרבות על-ידי שכנותינו האחרות הקוראות למלחמה בישראל, תוך שקידתן למלא את מחסניהן בכמויות עצור מות של נשק מתוחכם והרסיני.

מעל במה זו אני קורא באמצעותכם לתאילנד ולמדינות הידידותיות האחרות לתמוך במהלכי השלום בא-

היו"ר י. ברמן:
חברי הכנסת, יש לי הכבוד לקדם בברכה את חברי המשלחת הפארלאמנטארית מתאילנד, בראשותו של יושב-ראש בית הנבחרים מר Boontheng Thongwasdi, היושבים פה עמנו ביציע האורחים. אורחים נכבדים אלה הגיעו אלינו ממדינה ידידה שעמה מקיימת ישראל יחסים ידידותיים הדוקים מראשית שנות ה-50.

מאז כינונם של קשרים אלה היינו עדים לשיתוף פעולה פורה בתחומים רבים ובפרט בתחומי הפיתוח החקלאי, שבמסגרתו שמחנו לסייע לידידתו ליהנות מפרי נסיונו הממושך בהתמודדות עם קשיי הטבע, בכיבוש השממה וביצירת כלים להכשרת כוח-אדם שישכיל לענות על האתגרים הכלכליים והחברתיים העומדים לפני החברה המודרנית בדורנו.

במשך עשרים השנים האחרונות השתלמו בישראל למעלה מ-800 מבני תאילנד בקורסים שונים, ומאידך גיסא התקרב מספר המומחים הישראלים ששירתו בתאילנד באותה תקופה ל-200.

תאילנד השכילה לשמור על עצמאותה במשך מאות שנות קיומה, מאז התאחדה הממלכה במאה ה-13. תחת הנהגתו הנכונה של מלכה הנוכחי הוד מלכותו Bhumibol Adulyadej (Rama IX) מטסת העם התאי האמיץ והגא את מורשתו ותרבותו ומגן על חירותו בחירות-נפש נגד מתנכלים מבחוץ.

חברת כ"ד, ישיבה תל"ו

— דברי ברכה של יושבי-ראש הכנסת למשלחת הפארלאמנטארית מתאילנד ; שאילתות ותשובות —

בשם חברי הכנסת ובשמי אני משגר ברכות למלך תאילנד, לממשלתה ולחברי שני בתי המחוקקים שלה. ולכם, אורחים נכבדים, אנו מאחלים ביקור פורה ומהנה במולדתנו.

זורנו ולהביא את מדינות ערב האחרות לשולחן המשא- ומתן. הסכם השלום עם מצרים דומה לשחיל רך, ושומה על מצרים, ישראל וכל המדינות שחרות השלום לטפחו ולחזקו למען יוכל לעמוד גם בצוק העתים.

ג. שאילתות ותשובות

שאלתי היא :

מאתר שאושרה תכנית מיתאר למושב, מדוע אין מת- בצע תיכנון מפורט להקמת ישוב קבע ?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

התיכנון המפורט להקמת ישוב הקבע "שילת" הוזמן על-ידינו ומתבצע כיום על-ידי המתכננים.

7114. "ערך שארית" קרקע לקרני-שומרון ג'

חבר-הכנסת ע. אמוראי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ט בכסליו התשמ"א (27 בנובמבר 1980) :

הגיעה לידי ידיעה שלפיה הוצעה הקצאת קרקע לבר- נים פוטנציאליים של קרני-שומרון ג' — או כל שכונת מגורים אחרת בקו קלקליה-עזון או מקום אחר צפונית- מזרחית לכפר-סבא — בתנאי "ערך שארית". במלים אחרות — ערך הקרקע יחושב על-פי ניכוי הוצאות הב- נייה בתוספת אחוז רווח מקובל ממחיר המכירה.

על-פי חישובי היוזמים עצמם, תהיה שארית זו נמוכה ואף שלילית בשנים הראשונות של התפתחות הישוב. רק עם גידול העלות האורבאני של הקרקע — לקראת הקצאות קרקע נוספות — היא תהפוך לערך חיובי.

אבקש מכבוד השר להשיב לי :

1. האם הידיעה נכונה — כולה, או מקצתה — ומה היא האמת המדויקת ?
2. אם התשובה לשאלה 1 חיובית — האם יש בדעת כבוד השר למנוע את העמדת הקרקע בתנאים אלה, המה- ויים מתנה ליוזמים פרטיים על-חשבון כלל משלמי המסים ?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

על-פי החלטת ועדת השרים לענייני התיישבות הוקצה שטח קרני-שומרון ג' לצורך הקמת שיוכון לאנשי צבא הקבע ומערכת הבטחון. נוהל משאי-ומתן עם גורמי בנייה בקשר לביצוע הפרוייקט, ביניהם התאגיד חברות בנייה אשר ניהל משאי-ומתן עם משרד הבטחון ומשרד הבינוי והשיכון בדבר ביצוע הבנייה באמצעותו. לאחר משא- ומתן ממושך סוכם לאחרונה על הפעלת כ-500 יחידות דיור באמצעות התאגיד. עקרונות ההסכם לביצוע הפרוי- יקט מבוססים וזהים כמעט להסכם מסירת עבודות מטעם המשרד לחברות בנייה בכל חלקי הארץ במסגרת הפרוגרא- מות השנתיות להפעלת הבנייה.

הצעת גוף ציבורי לבניית הפרוייקט על בסיס "ערך שארית" נדחתה על הסף בעת הגשתה לפני חודשים מספר. הקרקע תועמד לרשות הבונים על-ידי מינהל מקרקעי ישראל בתנאים המקובלים במינהל. התשלומים בגין הקרקע ייקבעו על-ידי מינהל מקרקעי ישראל.

היו"ר י. ברמן :

אנו עוברים לשאילתות ותשובות. אבקש את שר הבי- נוי והשיכון להשיב על שאילתות.

6454. בנייה בבית-שאן

חבר-הכנסת ז. כ"ץ שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט' בתמוז התש"ם (23 ביוני 1980) :

בעיירה בית-שאן הועמדו בשנת 1976 ארבעים ושניים מגרשים לתכנית "בנה ביתך" ושכונה זאת נבנית על-ידי בוגיה בצורה מרשימה. מאז יש בקשות רבות של תוש- בים ושל המועצה המקומית, אבל אין התקדמות לקראת הקצאת מגרשים נוספים.

אודה לשר אם ישיב לי :

1. מה מעכב כבר שלוש שנים שלב נוסף בתכנית "בנה ביתך" בבית-שאן ?
2. מתי יוסר המכשול ?
3. מה יעשה משרד הבינוי למען פתיחה קרובה של הרשמה נוספת ל"בנה ביתך" ומתי היא תיפתח ?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

במשרד הבינוי והשיכון הוחלט להוציא 40 מגרשים נוספים ל"בנה-ביתך" בבית-שאן. בתוך החודש הקרוב יוצאו פרוספקטים ותחל ההרשמה לתכנית הבנייה, כמו גם ההרשמה לתכנית "בנה-ביתך" בשאר ישובי-הפיתוח, שבהם יוציא המשרד כ-1,000 מגרשים לבנייה עצמית.

היו"ר י. ברמן :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת זאב כ"ץ.

זאב כ"ץ (המערך) :

כבוד היושב-ראש, השאלתה שלי הוגשה ב-23 ביוני 1980 ; היום — 23 במארס 1981. האם תקופת ההריון של תשובת משרד הבינוי והשיכון חייבת להיות זהה להריון העובר של האדם ? אני מודה לך בעד תשובתך.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

יש שאילתות שמתעכבות לפעמים והתוצאה היא הקובעת. אם לאחר ההריון יש לנו תינוק שיבוא בשעה טובה, ובבית-שאן יש לך בשורה, הרל שזה היה כדאי. אבל התשובה התעכבה שלא ככוונה.

7068. הקמת מושב קבע בשילת

חבר-הכנסת ג. האוזנר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ב בכסליו התשמ"א (20 בנובמבר 1980) :

מושב "שילת" הוקם לפני שלוש שנים ומעלה ומונה כיום 33 משפחות וכ-80 ילדים מגיל הגן ועד גיל הצבא. גילם הממוצע של חברי "שילת" הוא כ-35 שנה. בתכנית ההתיישבות היו 60 יחידות תעשייה ו-40 יחידות חקלאיות.

הודיעה למשרד על כי רכשה את חברת "מבט" לבנייה טרומית בשדרות והיא אמורה להתאים את הייצור במפעל זה לשיטת סיגמה על-ידי תוספת קווי ייצור לשיטה זו.

2. הדירות ייבנו תוך 12 חודש מיום תחילת העבודה, כפי שייקבע בכל נספח שעליו יחתמו הצדדים.

3. לא ידוע.

4. החברה התחייבה להקים 1,000 יחידות דיור בכל שנה וזאת לאחר הקמת המפעל. אם לא יעלה בידי החברה למכור את הדירות לזכאים, יימכרו הדירות במכירה חפה שית ורק אם החברה לא תצליח גם בכך תחול על המשרד התחייבות הרכישה.

7356. תכנית השיכון בנביסמואל

חברת הכנסת ש. מולדאנו שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב בטבת התשמ"א (29 בדצמבר 1980):

בשבועון "כל העיר" מיום 19 בדצמבר 1980 נאמר כי "ראש עיריית ירושלים שמע לראשונה בראדיו על התכנית להקמת ישוב חדש בנביסמואל". תכנית זו נמצאת בטיפול גופים שונים, לרבות בטיפולך זה 4—5 חודשים.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם הידיעה נכונה?
2. אם כן, כיצד ייתכן הדבר?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

1. נביסמואל אינה בתחום השיפוט של ירושלים.
2. ראה תשובתי לשאלה 1.

7378. נטל פרעון משכנתאות צמודות

חברת הכנסת מ. קצב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' בשבט התשמ"א (8 בינואר 1981):

הבנקים למשכנתאות יצאו בימים אלה באזהרה כי זוגות צעירים — הנאלצים כיום לקחת משכנתאות צמודות — לא יוכלו בעתיד לעמוד בהחזר התודשי, כיוון שזה עלול להגיע לעשרות אלפי שקלים בחודש. לנוכח יוקר מחירי הדירות נאלצים יותר ויותר זוגות צעירים לקחת משכנתאות משלימות.

יושב-ראש סקציית הבנקים למשכנתאות אמר כי הו"ר גות הצעירים אינם מבינים לאיזו תסבוכת הם עלולים להיקלע. לפי חישובי הבנקים, במשכנתאות משלימות צמודות, הניתנות לתקופות ארוכות של 12 שנים, מגיע ההחזר התודשי לכל מאה אלף לירות הלוואה ל-33,760 לירות לחודש בשנה החמישית, ל-270,000 לירות לחודש בשנה השמינית, ל-1,080,000 לירות בשנה העשירית, ול-4,300,000 לירות בשנה ה-12.

ההלוואות המשלימות ניתנות בהצמדה מלאה ובריבית של 7.5%, והזוגות הצעירים נאלצים לקחת אותם כיוון שאין מעדכנים את ההלוואות הממשלתיות, הצמודות רק ב-2%—3%, ובחלקן אף אינן צמודות.

7152. הפרת חוק המהנדסים והאדריכלים 1958

חברת הכנסת י. תמיר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ד בכסלו התשמ"א (2 בדצמבר 1980):

יושב-ראש אגודת האדריכלים יעקב רודיטי מצביע על הפרה גלויה וחוזרת של חוק המהנדסים והאדריכלים 1958 (והתקנות מהתשכ"ז—1967) על-ידי כך שמעסיקים אדם שאינו עונה על כללי החוק. (צורפו למקור פרטים מלאים בנושא.)

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם המידע מר רודיטי מדויק?
2. אם כן, כיצד קורה שאבי לוי, המהנדס הנוכח בחומר שצורף, מקבל עבודות בניגוד לחוק?
3. מה דין האישור הניתן להעסקת המהנדס הנ"ל על-ידי ועדת בניין ערים של עיריית תל-אביב-יפו?
4. האם יש מקום להנהגת תיקונים בדרך מסירת עבודות המחייבות העסקת אדריכלים?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

1. אברהם לוי מועסק על-ידי מע"צ כמהנדס ולא כאדריכל.
2. מר לוי אינו מקבל עבודות בניגוד לחוק.
3. לא ידוע לנו איזה אישור ניתן על-ידי ועדת בניין ערים.
4. לא. במשרד הבינוי והשיכון קיים נוהל תקין בנוגע להעסקת אדריכלים והעסקתו של אברהם לוי נעשית בהתאם לנוהל.

7242. החווה עם חברת מכ"ע של מרידור

חברת הכנסת מ. וירשובסקי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ח' בטבת התשמ"א (15 בדצמבר 1980):

במחצית השנייה של מאי שנה זו נחתם החווה בין המדינה לבין חברת "מתכנני ובוני ערים" (מב"ע) של יעקב מרידור. נחתמה התחייבות בסך 12.5 מיליארד לירות ודובר על כך שתוך 8—10 חודשים יוקם המפעל לייצור החלקים במעלה-אדומים, ובמחצית הראשונה של 1981 יוחל באספקת דירות לשוק החפשי בקצב של 1,000—1,300 דירות לשנה.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

1. באיזה שלב נמצאת בנייתו של המפעל במעלה-אדומים?
2. מתי תספקנה הדירות הראשונות על-פי חוזה זה?
3. מה ידוע למשרד הבינוי והשיכון על נסיונותיו של מר מרידור למכור את חלקו בחווה לחברת "כור"?
4. כמה דירות תספקנה בשנת 1981 ממפעל זה לשוק החפשי על-פי הנתונים המצויים בידי משרד הבינוי והשיכון?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

(התשובה הוקראה לבקשת חברת הכנסת י. תמיר)

1. על חברת "מתכנני ובוני ערים", לפי החווה, לה-קים את מפעלה בשיטת סיגמה עד נובמבר 1981. החברה

7430. תאונות בצמתים בצפון הארץ

דבריה הכנסת ד. רוזוילוי שאל את שר הביטוי והשיכון ביום ג' בשבט התשמ"א (8 בינואר 1981) :

בתקופה האחרונה רבו התאונות בצומת כברי, בהצ"ט לבית החולים נהריה-מעלות ושלומי-יגור, וכן ביציאה מבית החולים הממשלתי בנהריה, וזאת משום עומס התחבורה. בכביש נהריה-מעלות והסביבה אין צמתים מרומזרים.

בהקשר זה ברצוני לשאול :

1. כמה תאונות דרכים קרו בצומת כברי ובכניסה לבית החולים הממשלתי בנהריה?
2. כמה מהן היו עם נפגעים ומהו מספר הנפגעים?
3. מה בדעת השר לעשות כדי לצמצם את הסכנה?

תשובת שר הביטוי והשיכון ד. לוי :

בצומת כברי אירעו בשנת 1979 שלוש תאונות שבהן נהרגו 2 אנשים; ובשנת 1980 שתי תאונות שבהן נהרג אדם אחד ואחר נפצע קשה.

בצומת הכניסה לבית החולים "נהריה" אירעו בשנת 1979 שלוש תאונות שבהן נפצעו 3 בני-אדם וב-1980 לא נרשמו במקום זה תאונות כלל.

אנו נתקן בשבועות הקרובים פסי הרעדה בכביש המאיטים את מהירות הנסיעה ומשמישים התרעה לנהגים. טיפול זה הוכיח את עצמו כיעיל כשהונהג בצמתים מספר בארץ.

7454. קידום נשים במשרות בכירות

הכרת-הכנסת ש. ארבל-אלמזלנו שאלה את שר הביטוי והשיכון ביום ז' בשבט התשמ"א (12 בינואר 1981) :

בהתאם למחקר שנערך על-ידי לינדה עפרוני מהמכון לחקר עבודה ורווחה באוניברסיטה העברית בירושלים מתברר שבשירות הממלכתי קיימת אפליה כלפי נשים, דבר המשפיע על אי-קידומן במשרות בכירות וכתוצאה מכך על דרגת השכר שלהן.

נוכח המגמה הקיימת להבטיח הזדמנות שווה לאשה ולגבר בעבודה ובראש ובראשונה בשירותים הממלכתיים, ברצוני לשאול את כבוד השר :

1. כמה נשים מועסקות במשרדך בשלוש הדרגות הגבוהות, ובאילו תפקידים?
2. מה אחוז הנשים בשלוש הדרגות הגבוהות?
3. כמה גברים נמצאים בחמש הדרגות הנמוכות וכמה נשים נמצאות בדרגות נמוכות אלה — ובאילו עבודות?
4. מה אחוז הנשים בחמש הדרגות הנמוכות?
5. מה מספר הגברים בעלי תואר אקדמי המועסקים במשרדך?
6. מה מספר הנשים בעלות תואר אקדמי המועסקות במשרדך?
7. האם קיימת מדיניות לעודד נשים להתקדם לתפקידים בכירים במשרדך?
8. אם כן, כמה מתבטאת מדיניות זו?

אודה לשר אם ישיב לי :

1. האומנם התחזית של הבנקים למשכנתאות כפי שתוארה לעיל נכונה?
 2. מדוע לא יעודכנו ההלוואות הממשלתיות כל אימת שמחירי הדירות עולים בשליש?
 3. מדוע לא ייקבע כי הזוגות הצעירים יחזירו רק שליש מהכנסתם הכוללת?
 4. מדוע לא יוענק לזוגות הצעירים הנ"ל גקודות זיכוי בתשלום מס ההכנסה כדי שיוכלו לעמוד בנטל?
 5. איך בדעת משרד האוצר להתגבר על קשיי החזר המשכנתאות של הזוגות הצעירים?
- תשובת שר הביטוי והשיכון ד. לוי :
- (לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התחזית של הבנקים למשכנתאות כפי שתוארה לעיל איננה נכונה וזאת מכמה סיבות: א. החל ב-15 בפברואר 1981 הוגדלו המשכנתאות לזוגות צעירים ב-50% בממוצע, שיעור הקרוב לשיעור עליית מחירי הדירות בחודשים האחרונים; ב. סכום ההלוואה המשלימה הצמודה הניתנת על-ידי הבנקים למשכנתאות, בנוסף על הלוואות משרד הביטוי והשיכון, מוגבלת ל-25,000 שקלים מפברואר 1981 על-פי הנחיות החשב הכללי. לא נראה שעלויה להיווצר "חסכות" מבחינת הזוגות הצעירים, כאשר סכום ההלוואה המשלימה אינו עולה על סכום זה; ג. יש לזכור שעם הגידול בסכומי הפרעון החודשי והמשכנתאות גדל גם השכר, ובמיוחד כשמדובר בזוגות צעירים. מכאן שאחוז הפרעון החודשי ביחס להכנסה ילך ויקטן על-פני הזמן; ד. בדיקת העובדות מעלה כי אכן לא קיימת בקרב הזוגות הצעירים רתיעה מן ההלוואות הצמודות. החל ביולי 1979 גדל היקף הזוגות שמימשו סיוע. במיוחד גדל קצב מבצעי ההלוואות מיולי 1980. אדרבה, מאז הונהגה תכנית הסיוע החדשה שעיקריה מתן הלוואה גדולה ריאלית אשר חלקה צמוד למדד, גדל בשיעור ניכר מספר ממשי ההלוואות לעומת העבר. במיוחד ניכר גידול זה ב-9 החודשים האחרונים וממוצע הזוגות הצעירים הממשיים את ההלוואות גדול פי 2 לעומת הממוצע הרב-שנתי בעבר. מספר הזוגות שמימשו הלוואה מתאריך זה ואילך הגיע ל-1,500 לחודש בממוצע לעומת 750—800 מבצעים לחודש בממוצע בכל אחת מהשנים 1974—1978.

2. עידכון תכנית הסיוע אכן נעשה אחת לפרק זמן, עם האמרת מחירי הדירות, במטרה לשמור על שיעור הסיוע הריאלי.

3—5. בדיקת נטל פרעון ההלוואות החדשות של משרד הביטוי והשיכון ביחס להכנסה מצביעה על העובדה שתהחור החודשי ההתחלתי אינו עולה על 18% מהשכר הממוצע למשרת שכיר ברוטו. לזאת מכן פוחת אחוז ההחזר עד ל-12% מההכנסה. כל זאת כאשר מדובר בזוג שצובר עד 600 נקודות זכאי להלוואה של 110,000 שק"לים. נטל פרעון ההלוואות החודשי ההתחלתי לזוג ברמת יכולת כלכלית נמוכה, שצבר 1,400 + נקודות נמוך עוד יותר והוא 15%. מהשנה השישית ואילך קטן הנטל החודשי מההכנסה בלבד. ההלוואה הכוללת שלה זכאי זוג זה הינה 230,000 שקלים, אם הוא רוכש דירה בירוש"לים.

מכל האמור לעיל ניתן להסיק שנטל הפרעון החודשי של ההלוואה נמוך בהרבה משליש, כהצעת השואל.

7458. העלאת מחירי הדירות

חברת הכנסת י. מ. אברמוביץ שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ד בטבת התשמ"א (31 בדצמבר 1980):

בעתונות פורסם כי קבלנים וחברות בנייה נוהגים להעלות את מחירי הדירות בכל פעם לאחר שמשרד הבינוי והשיכון מחליט להעלות את תקרות הזכאות להלוואה. בהנחה שבידי הציבור מצויה אז כמות גדולה יותר של כסף.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?
2. אם כן — מה בדעת כבוד לעשות כדי למנוע תופעה זו?
3. האם יש למשרד הבינוי והשיכון ביקורת על מחירי הדירות הנבנות על-ידי חברות בנייה עם מימון של משרד הבינוי והשיכון עבור זכאים?
4. אם לא — האם מוכן משרד הבינוי והשיכון להפעיל ביקורת על מחירי הדירות עבור זכאי משרד הבינוי והשיכון?
5. האם מוכן המשרד לפרסם מחירון על דירות הנבנות בעזרת מימון המשרד במקומות שונים?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

- 1—2. עליית מחירי דירות ציבוריות מבוקרת על-ידי המשרד ומוגבלת לעלויות מדד תשומות הבנייה. פירוש הדבר שאין החברה מעלה מחיריה בשיעור העולה על עליית המדד ובכך מובטחת שמירת מחירן הריאלי של הדירות; בפועל אין החברות מממשות את מלוא הזכות השמורה בידין להעלות מחירי הדירות והן סופגות חלק מעליית המדד; לפי סקר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ירדו במחצית הראשונה של 1980 מחירי הדירות הציבוריות בשיעור ריאלי של 23.2%. אותה תקופה ירדו מחירי הדירות הפרטיות בשיעור ריאלי של 12.4% בלבד.
- 3—4. מחירון של דירות הנבנות במימון משרד הבינוי והשיכון נקבע על-ידי המשרד.
5. מחירון של דירות הנבנות בסיוע המשרד מצוי בכל משרדי החברות הבונות עבור זכאי המשרד.

7459. בנייה בסקטור הציבורי

חברת הכנסת ח. בריילב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ג בטבת התשמ"א (30 בדצמבר 1980):

לאחרונה התפרסמו באמצעי התקשורת נתונים על התחלות הבנייה בסקטור הציבורי. מהנתונים המובאים על-ידם עולה כי התחלות הבנייה בשנת 1980 הם בסדר גודל של 10% מהתחלות הבנייה בשנת 1976.

אודה לאדוני אם ישיב לי:

1. כמה התחלות בנייה היו בסקטור הציבורי בכל אחת מהשנים הקאלנדאריות 1977, 1978, 1979, 1980?
2. כמה דירות שנבנו על-ידי הסקטור הציבורי נמסרו בכל אחת מהשנים הנ"ל?
3. מה מספר הדירות הדרושות בארץ בשנה כדי לענות על הביקוש של האוכלוסיה המקומית?

9. אם לא, האם יש בדעתך לאמץ לעצמך מדיניות שתאפשר לנשים להתקדם ולהגיע לתפקידים בכירים ועל-ידי כך לבטל את האפליה והקיפוח הקיימים?
10. מה גובה השכר הממוצע של הנשים לעומת השכר הממוצע של הגברים המועסקים במשרדך?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

(התשובה הוקראה לבקשת חברת הכנסת א. הרליץ)

1. 7 נשים — אחת בתפקיד היועצת המשפטית ושש בתפקידי המנהטות בכירות.
2. 10%.
3. 84 גברים ו-11 נשים. התפקידים: טלפונאים, לבלרים, מזכירות, עוזרים, פקידי קבלת-קהל, ארכיבאים, פועלים, פקידי כוח-אדם, כלכלנים, שרטטים, מתכנני מבנים, מחשבי כמיות.
4. 57% מהנשים בחמש הדרגות הנמוכות.
5. 178 גברים בעלי תואר אקדמי מועסקים במשרדי.
6. 81 נשים בעלות תואר אקדמי מועסקות במשרדי.
7. המדיניות לקידום עובדים זהה לגברים ולנשים ללא כל אפליה שהיא.

8—9. המדיניות מתבטאת בחוק ואנו פועלים על-פי חוק שירות המדינה, מיוזים, מכרזים פנימיים ופומביים. כמו-כן פתוחים לפני שני המינים מסלולי קידום בקורסים, ימי עיון והשתלמות.

10. השכר הממוצע לנשים הוא — 3,851 שקל; ולגברים — 5,686 שקל. השכר הממוצע הושתת על המשכורת הקובעת כפי שנקבע בחוק הגימלאות.

7455. גדר מגן מסהף שטפונות בערבה

חברת הכנסת י. תמיר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ז' בטבת התשמ"א (12 בינואר 1981):

ב-27 בדצמבר 1980 טבעו שני בני-אדם כתוצאה מהשטפונות שסחפו את מכוניותיהם בערבה. כן נגרם נזק רב לרכב שנקלע למקומות המועדים לפורענות בעת גשמים עזים בדרום.

המהנדס בכר מתל-אביב מסר לי שפנה לפני כשנה למע"צ בהצעה להקים גדרות בטחון מיוחדות במקומות המועדים לשטפונות והזים. הגדרות היו בולמות את גרירת הרכב לוואדיות והיי אדם היו ניצלים.

יואל השר להשיב לי:

מדוע לא יותקנו גדרות מהסוג הנ"ל בקטעים המסוכנים?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

ההצעה להקים גדרות בטחון מיוחדות במקומות המועדים לשטפונות נבחנה כבר על-ידינו בעבר ונמצאה בלתי-יעילה. מחלקת עבודות ציבוריות במשרדי הקימה גדרות כאלו בכביש בארימגון, על ואדי הבשור, בכביש הערבה, בנחל צין ובמקומות נוספים. בכל המקרים הללו חזר על עצמו התהליך הבא: הורשת עצרה מייד עם תחילת השטפון ענפים, טון, אבנים וסלעים ונסחפה תוך דקות אחדות.

הדרך האחת להימנע מתאונות בשטפון היא לעצור את הרכב לפני המעבר האירי עד שישכחו המים אשר עומקם מסומן היטב על-ידי תמרורי גובה הניצבים במעבר.

בהקשר זה אודה לשר אם ישיב לי :

1. האם קיימות תכניות מאושרות להקמת שכונות כפריות וישובים עירוניים נוספים סביב ירושלים אשר אינן ידועות לציבור הרחב ?
2. מדוע אין עיריית ירושלים שותפה לתיכנון ולהקמת שכונות אלו ?
3. מה הוא אחוז הלא-ירושלמים בקרב המשתכנים המתעתדים לאכלס שכונות אלו ?
4. מה הם המקורות התקציביים למימון ?

היו"ר י. ברמן :

אבקש את שר הבינוי והשיכון להשיב על שאלתה מס' 7622 של חברה-הכנסת עו"ז ברעם שאיננו.

יהודה חשאי (המערך) :

אני מבקש, אם אפשר, להשיב על שאלתה.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

1. משרד הבינוי והשיכון מתכנן, מפתח ובונה ישובי-קבע שהקמתם אושרה על-ידי הממשלה. כל התכניות מתפרסמות על-ידי הממשלה. השכונות הכפריות והישובים העירוניים הנבנים מסביב לירושלים אינם שייכים לתחום השיפוט של ירושלים. חיווק ירושלים מתבטא בחיווק הפריפריה של ירושלים.
2. הישובים הנבנים מסביב לירושלים אינם נמצאים בתחום השיפוט שלה ואינם נדונים בוועדת השרים לענייני ירושלים.
3. רובם של הנרשמים לדירות בעיר מעלה-אדומים הם ירושלמים.
4. מקורות המימון, כמו כל פעולות משרד הבינוי והשיכון, הם מתקציב המדינה. הבנייה מופעלת בהם, כמו בירושלים, כאשר המימון התקציבי מהווה חלק מכלל העלות, ואילו יתרת המימון מקורה בהון הבונים ובכספי המשתכנים.

7695. בניית גשר כתוצאה מהשטפונות כנכ

חברה-הכנסת ש. פלאמי-שרון שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ג בשבט התשמ"א (28 בינואר 1981) :

השטפונות האחרונים כנגב ובמדבר יהודה גרמו לנוקים כבדים למשק, לניתוק עורקי תחבורה ואף לאבד-דעות בנפש.

מאחר שחיוני זה חוזר ונשנה מדי שנה בשנה, אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. מדוע לא יבנה גשר איתן מעל נחל צין, הנתיב המרכזי בערבה ?
2. אם העלות יקרה מדי, מדוע לא ינחו מעבירים רחבי קוטר שינקו את מי השטפונות ואשר כדוגמתם הוקמו בהצלחה בכביש עין-יפסחה — עין-גדי ?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בשל ההוצאות הגדולות הכרוכות בהתקנת גשר במקום ובשל העובדה כי השטפונות יוצרים הפסקות קצרות יחד-סית בתנועת כלי הרכב — אין מקום בנסיבות הקיימות

4. כיצד חושב משרדו לגשר על הפער בין הביקוש להיצע, וזאת בעיקר בשנתיים-שלוש שנים הקרובות, לאור המספר הקטן של התחלות הבנייה בסקטור הציבורי ולאור העובדה שבסקטור הפרטי רוב הדירות הנבנות, מחירן גבוה בהרבה מהישג ידו של השכיר הממוצע ?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

1. מספר התחלות הבנייה למגורים של הסקטור הציבורי בשנים הקאלנדאריות הנזכרות בשאלתה היו כלהלן : שנת 1977 — 5,850 דירות ; שנת 1978 — 7,120 דירות ; שנת 1979 — 15,050 דירות ; שנת 1980 — 12,250 דירות. בשנת 1976 היו התחלות הבנייה למגורים כ-12,500 ומכאן שההנחה כאילו נבנו ב-1980 10% מהתחלות הבנייה בשנת 1976 מופרכת ומגוחכת.

2. הדירות הנבנות במסגרת הפרוגרמה של משרד הבינוי מיועדות כולן לזכאים — הן ברכישה והן בשכירות.

3. הנחת המשרד היא כי צרכי השיכון במדינה מחייבים היקף בנייה של כ-35 אלף דירות מדי שנה. מספר זה אמור לענות על צרכי הדיור של הזוגות הצעירים, העולים החדשים וההתיישבות בערי-הפיתוח, הטבת תנאי דיוון של משפחות המתגוררות בצפיפות מעיקה, חיסול דירות תת-תקניות והעמדת דיור לרווקים ורווקות. היקפי הבנייה הציבורית והפרטית עומדים במוצע על 32,000—36,000 בשנים האחרונות. בשנת התקציב 1979—1980 ביצע המשרד קרוב ל-21,000 התחלות בנייה.

4. בשל היקף התחלות הבנייה הגדול בשנה הקודמת לא קיים כיום מחסור בדירות ותוצאה מכך אף ירדו ריאלית מחירי הדירות במרוצת 1980. לפי סקר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה נרשמה במחצית 1980 ירידה ריאלית במחירי הדירות הציבוריות של 23.2% לעומת ירידה ריאלית של 12.4% במחירי הדירות הפרטיות באותה תקופה. משרד הבינוי יעשה ככל יכלתו להרחיב את היקפי הבנייה ב-1981 כדי למנוע היווצרות של פער בין הביקוש להיצע של דירות למגורים.

היו"ר י. ברמן :

רשות לשאלה נוספת לחברה-הכנסת חיים בר-לב.

חיים בר-לב (המערך) :

אם, כפי שמסתבר מהמספרים הללו, המצב כל כך טוב — מדוע כל כך רע בשטח הבנייה ?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

כל תשובה על השאלה הנוספת ודאי שלא תניח את הדעת. המספרים הם המדברים בעד עצמם.

אני מתנגד לתפישה שכל כך רע, אני גם לא יכול לומר שכל כך טוב. יש בנייה ויש עובדה אחת נחרצת, שמספר הזוגות הצעירים הפותרים את בעיית הדיור שלהם מידי חודש בחודשו בסיוע המשרד, הוא פי שניים מכל תקופה שהיא מאז 1974 ועד 1980.

7622. הקמת ישובים ושכונות סביב ירושלים

חברה-הכנסת ע. ברעם שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג בשבט התשמ"א (18 בינואר 1981) :

הממשלה פועלת להקמת מספר ישובים עירוניים ושכונות כפריות סביב ירושלים, ובהם מעלה-אדומים א' וב', מכמש, גבעון ושכונות כפריות בנבי-סמואל ובגב-עת-הרדר.

היו"ר י. ברמן :

רשות לשאלה נוספת להבריה הכנסת יוסף תמיר.

יוסף תמיר (שינוי — מפלגת המרכז) :

האם ידוע לשר מה פער הזמן בין אישור המועמדים לבין התחלת הבנייה ?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

אני מציע שתגיש שאילתה נוספת ולא שאלה נוספת.

7784. פינוין של משפחות המתגוררות בצריפים

במעברת בארייעקב

הכרה הכנסת ש. פלאטשווין שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ו' באדר א' התשמ"א (11 בפברואר 1981) :

שלושים ואחת שנה קיימת מעברה בבארייעקב וטרם פונו מהמבנים הרעועים עשרים המשפחות שנתרו. הר" טיבות בצריפים שהוקמו בימי המאנדאט הבריטי מסכנת את בריאותם ואף את חייהם של תושבי המעברה.

ראש מועצת בארייעקב אמר כי "ניתן למצוא לאנשי המעברה פתרון דיו, אבל המדינה מושכת אותם באף. הרשות המקומית אינה יכולה לעשות דבר, אני מרים ידיים..."

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. כיצד מסביר כבודו את הסחבת שנמשכת תקופה ארוכה ?

2. מתי יתבצע פינוין של עשרים המשפחות שנתרו ללא תנאי דיו ?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אין כל סחבת בטיפול בדיירי מעברת חוטר בבאר-יעקב. המעברה פונתה מתושביה כמעט בשלמותה ולא נותרו בה אלא 16 משפחות שאינן מוכנות להתפנות חרף העובדה שמוצעות להן דירות בשכירות או סיוע מאסיבי לרכישת דירה.

על תנאי סיוע אלה הרחבתי את הדיבור מעל במה זו כמה וכמה פעמים בתשובה לשאילתות קודמות. הם כוללים הלוואה בלתי-צמודה העשויה להגיע עד 50,000 שקל וכן מענק בשיעור זהה.

המשרד ימשיך לפעול כדי להביא לפתרון בעיית הדיור של המשפחות הנותרות.

7785. בניית שיכון למשפחות בקיבוץ אורטל

הכרה הכנסת ש. ארבליאמזוילוני שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ו' באדר א' התשמ"א (11 בפברואר 1981) :

בקיבוץ אורטל שברמת-הגולן קיימת מצוקת שיכון והבעיה הולכת ומחריפה. תחזיות הקליטה מתאמתות ובניית שיכון — אין. בימים אלו מתארגנת חבורת משפחות מקיבוץ דפנה לקליטה באורטל.

נוכח חומרת המצב בקיבוץ וחשיבות הקיבוץ ומיקומו, רצוני לשאול את כבוד השר :

1. האם מוכן השר לבדוק אפשרות בנייה של לפחות 18—12 יחידות שיכון בהקדם האפשרי, עדיין בתקציבי 1980/81 ?

להתקין גשר על נחל ציון. גם מעבירי מים, דוגמת המע-כירים בעין-פשחה ובעין-גדי, לא יפתרו במקרה זה את הבעיה.

7779. עיר-אבת — ציון שמו של הישוב כמפה

הכרה הכנסת ג. כהן שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ו' באדר א' התשמ"א (11 בפברואר 1981) :

צורך למקור תצלום מכתבו של עורך-דין י. בן-מנשה מעיר-אבת המדבר בעד עצמו.

אודה לך אם תואיל להשיב לי :

מה בדעת משרדך לעשות כדי לתקן את הדבר ?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

השם כבר מופיע במפות המדינה הרגילות הנפוצות בקנה-מידה של 1 ל-400,000.

7782. בנייה לזוגות צעירים בכפר חורפיש בגליל העליון

הכרה הכנסת י. תמיר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ו' באדר א' התשמ"א (11 בפברואר 1981) :

לאחרונה ביקרתי בגליל ובין היתר סרתי לכפר הד-רוזי חורפיש שעל הגבול הצפוני. אחד הנושאים המדאי-גים ביותר שעמדתי עליהם בעת הביקור היה נושא הדיור.

חיילים משוחררים רבים חוזרים לכפר אחרי שירות בצה"ל ואין כל פתרון למצוקת הדיור שלהם. אין אלא לחפש פתרונות בלתי-מקובלים (כמו: הבנייה לגובה שלא נוסתה עד כה).

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. מה הן תכניות משרדו לגבי שיכון החיילים המ-שוחררים ?

2. אם קיימת אפשרות של בנייה לגובה בחורפיש ובכפרים דומים ?

3. מה הם הצעדים המעשיים שעומד המשרד לנקוט כדי להקל על המצוקה הקיימת ?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

בעיית דיור לחיילים משוחררים וזוגות צעירים בכפר חורפיש מוכרת לנו היטב.

1. בכפר תוכננה שכונה חדשה הנמצאת ברצף אחד עם הישוב הקיים, ולאורך הכביש המוליך להר-סבלן. הבנייה המתוכננת היא לבתים חד-משפחתיים וחד-קומ-תיים, כדי לשמור על סגנון הבנייה הקיים בכפר כגון זה עם טופוגרפיה הררית.

2. על-פי התיכנון יכול כל זכאי לתכנן את ביתו בהתאם לטעמו, ולאחר קבלת רשיון הבנייה יקבל סיוע ממשרדנו לצורך בנייה.

3. השכונה עברה כבר את כל שלבי התיכנון ונעשה פירסום להרשמת מועמדים. כאשר תתחיל הבנייה בשטח המתוכנן ירכיב המשרד את תחום השכונה בהיקף שיאפשר בנייה לכל אחד מן החיילים המשוחררים.

יש כיום תשתיות עורקיות ראשיות עד השכונה, וב-פרק זמן קצר ביותר ניתן להאריכן, במידה שהדבר יידרש.

שבתוקף סעיף 46 של חוק רשות השידור עומדת המ"שלה למסור הודעה בטלוויזיה. על יסוד פנייה זו נמסרה הודעת שר-האוצר מר יורם ארידור בטלוויזיה ביום חמישי, ה-12 בפברואר 1981.

יצוני לשאול את כבוד השר :

1. האם בהיותך חבר ממשלה ידעת על הכוונה של שר האוצר למסור הודעה בשם הממשלה ?
2. האם כחבר הממשלה נמסר לידיעתך תוכן ההודעה שנמסרה עלייך שר האוצר ?
3. אם לא, האם אינך רואה בהודעתו של שר האוצר בשם הממשלה, ללא ידיעתך, פגיעה בסמכותך וביכותך כחבר הממשלה ?
4. מה תהיה תגובתך ?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

פירסום החלטות ממשלה הוא בסמכות ראש הממשלה.

היו"ר י. ברמן :

תודה לשר הבינוי והשיכון.

2. מה בדעת השר לעשות כדי למצוא פתרון למצוקת השיכון החריפה בקיבוץ ?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

קיבוץ אורטל עלה על הקרקע לפני כ-3 שנים ואוכלוסו בו 54 רווקות. מייד עם איכוסו התחלנו בבניית 36 יחידות דיור משפחתיות כדי לבסס את הישוב ולאפשר לו המשך קליטת משפחות.

בשנת התקציב 1980 התחלנו בבניית 12 יחידות דיור משפחתיות נוספות וכן פעוטון. גם בשנת התקציב 1981 נקצה בנייה נוספת בקיבוץ זה.

מן הראוי לציין כי מעטים הקיבוצים החדשים אשר זכו לתנופת בנייה כה גדולה מייד בשנותיהם הראשונות.

7870. הודעת שר האוצר בטלוויזיה מתאריך
12 בפברואר 1981

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמולזינו שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום י"ט באדר א' התשמ"א (23 בפברואר 1981) :

מוכיר הממשלה מר נאור הודיע להנהלת רשות השידור

ד. חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 19), התשמ"א—1981* (קריאה ראשונה)

היו"ר י. ברמן :

אנו עוברים לחוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 19), התשמ"א—1981, בקריאה ראשונה. את החוק יביא שר התעשייה, המסחר והתירות, בבקשה.

שר התעשייה, המסחר והתירות נ. פת :

אדוני הושבר-ראש, כנסת נכבדה, החוק לעידוד השקעות הון מהווה מאז שנת התש"י—1950 מכשיר יעקרי לעידוד השקעות מקומיות וזרות בתעשייה, בתירות וב-תחבורה.

המטרות העיקריות שאלהן מכוון החוק כיום הן לעודד השקעות הון באזורי-פיתוח ועליידי כך להוות כלי לפיזור האוכלוסיה, להיזוקם של ערי-הפיתוח ושל אזורים מרוחקים ולעידוד הייצור לשם יצוא — מטרה שאין צורך להדגיש את חשיבותה. בשנים האחרונות פעלנו במיוחד למען גיוון מקורות הפרנסה באזורי-הפיתוח, כדי שלא תהיינה עוד עיירות שלמות תלויות במפעל אחד ויחיד, לעתים אף מפעל כושל. פעולה זו מחייבת, כמובן, עידוד נמרץ להקמת תעשיות חדשות נוספות באותם ערים ואזורי-פיתוח.

יש לציין כי התעסוקה באזורי-הפיתוח, ובמיוחד ביישובים העירוניים, מבוססת בעיקרה על התעשייה שהוקמה באזורים אלה ואשר לא היתה מוקמת אילמלא נהנו המשקיעים מהטבות שחוק זה מעניק להם.

הגידול ביצוא מוצרי תעשייה החל בסכום של 35 מיליון דולאר בשנת 1950, הגיע ל-217 מיליון דולאר בשנת 1960, ל-779 מיליון דולאר בשנת 1970 ועד לסכום של 5,531 מיליון דולאר בשנת 1980. נתונים אלה מורים

על הגידול העצום ביצוא ; תרומת ההטבות שניתנו מכוון חוק זה לגידול היא חשובה ביותר. אפשר לומר במלוא האחריות כי בלעדיה לא היינו מגיעים להישגים המופלגים אים של התעשייה הישראלית.

בשנה האחרונה אנו עדים אמנם להאטת הגידול בהשקעות ואף לירידה ברמת ההשקעות והגורמים העיקריים לכך הם : התחרות על המשקיע מצד מדינות אחרות שההטבות שהן נותנות עולות בהרבה על אלה שאנו מעניקים. הדבר החשוב הוא יתר סלקטיוויות בהשקעות מאשרות, תוך מגמה להגדיל את ההשקעות עתירות-הידע ולהקטין את ההשקעות עתירות-העבודה, תוך העמדת תנאי בל-יעבור כי ההשקעה שבה מדובר תיתן פירות בשטח היצוא. לא עוד יצוא בסדר גודל של 5% או 10% מכלל הייצור אלא 35% ו-50% מכלל הייצור. כדי לעמוד בתחרות השוק הבין-לאומי המתחרה על ההשקעות וכדי להתאים את ההטבות לכל הדרוש למען השגת המטרה שלשמה הן ניתנות, כל ההטבות נבחנות מדי פעם. הצעה זו באה לשנות את הראוי והחייב שינוי ולהכניס תיקונים מספר בנושאים שהסתבר במשך הזמן כי יש לתקנם.

עיקר התיקונים המוצעים הם אלה :

1. במגמה לבחון מדי פעם, כאמור, את ההטבות, הגביל המחוקק את מועד תחולת ההטבות עד לסוף שנת הכספים הנוכחית. מוצע להאריך את תחולת ההטבות לגבי תכניות שיאשרו למשך שלוש שנים נוספות, דהיינו עד ליום 31 במארס 1984.
2. ההשקעה של מפעל תעשייתי במעונות-יום לילדי עובדים אינה מוכרת היום כהשקעה המזכה במענק השקעה. מוצע כי מעונות-יום כאלה שייבנו בשטח המפעל ייחשבו

הישגי המשק הישראלי בגיוון מקורות התעסוקה בעיקר באזורי-הפיתוח, בהגדלה המשמעותית של היצוא הישראלי, בהרחבת הייצור של מוצרים הבאים כתחליפים למוצרי היבוא וכן בהרחבה העצומה של התשתית התיירותית — כל אלו ואחרים הם הגורמים אשר הביאו ויביאו לשיפור מאזן התשלומים שלנו והם תוצאה ישירה של השקעות בעבר בתעשייה ובתיירות. אם אכן נמשיך בדרך זו בעתיד, נוסף לצעוד בדרך הקשה הארוכה לעצמאות הכלכלית הנכספת.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש מן הכנסת להצביע על הצעת התיקון מס' 19 לחוק לעידוד השקעות הון בקריאה ראשונה.

היו"ר י. ברמן :

אנו עוברים לדיון. רשות הדיבור לחבר-הכנסת אליעזר אבטבי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
 האם אפשר לשאול אם הצעת החוק שוחררה בוועדת הכנסת מחובת הנחה מוקדמת ?

היו"ר י. ברמן :

כן, שוחררה.

שמאל מולידאנו (שינוי — מפלגת המרכז) :

היו"ר י. ברמן :

חברי הכנסת אנו עוברים, כאמור, לדיון, רשות הדיבור לחבר-הכנסת אבטבי, ואחריו — לחבר-הכנסת פלומין.

אליעזר אבטבי (חזית דתית לאומית) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, השינויים והתוספות בחוק זה אכן רצויים וחשובים. אמנם אלה בעיקרם ניסוחים טכניים, אבל יש בהחלט סעיפים המחייבים הרחבת-ייתר, וזאת מתוך נסיון ולימוד הנושא והפעלת החוק במשך השנים.

יש לי הערות מספר. ראשית, הזמן או המועד שבו רשאית המינהלה לאשר תכניות השקעה חדשות יוארך בשלוש שנים — עד ה'31 במארס 1984 — והייתי מציע להאריך את התקופה לחמש עד שבע שנים. זאת בהתחשב בעובדה שהמשק היצרני שלנו נמצא כיום בתקופת האטה. ובל נשכח כי המשק בכללותו נמצא זה כשנתיים בתהליכי מיתון שאת תוצאותיו נרגיש אולי בשנים הבאות. ולכן מן הראוי לחשוב על הדרך לחידוש הצמיחה. הכלי החשוב ביותר שהיה בכוחו להשפיע — וכנראה יהיה בכוחו להשפיע גם בעתיד, הוא החוק הזה לעידוד השקעות הון. חשיבותו של החוק רבה, ולכן צריך להאריך את התקופה.

נוסף על מהותו של חוק זה יש בו אלמנט חיובי ביותר והוא העדפה לאזורי-הפיתוח באחוזי מענק וגובה ההלוואה. זה כשלעצמו נתן ליומים את האפשרות להגיע כמעט לכל חלקי הארץ. עדי שישבו המשק למצב של צמיחה צריך, לדעתי, להאריך את התקופה מחמש עד שבע שנים, כפי שכבר הצעתי, כי בחיי התעשייה שלוש שנים אינן תקופה כה ארוכה. עד שהיזום חושב, מוצא מקום ומטטל בבעיות רבות הכרוכות בביצוע, כבר חולפות שלוש שנים, ואם דרושים תיקונים לתכנית או הרחבה, עלול העניין להיתקל בקשיים מבחינת הזמן.

כחלק מההשקעה במפעל. כל הגורמים הממלכתיים והמוניציפאליים תומכים בצעד חשוב זה. במדינות אירופה המערבית עלו וצצו אלפי מעונות-יום ליד מאות ואלפי מפעלים, דבר המאפשר לנשים לעבור לתעסוקה במפעלי ייצור. הדבר נכון במיוחד לגבי מפעלים עתירי-מדע, ששם ציבור העובדים מקרב המין היפה הופך להיות כמעט דומיננטי בקווי הייצור.

3. כיום הוצאות שיפוץ מבנים והתאמתם לצרכי המפעל אינן מוכרות כהשקעה המוכה בהטבות. דבר זה הביא לכך שקיימת העדפה לבנייה חדשה על פני ניצול מבנים קיימים, תופעה שאין לעודדה כמובן. לכן מוצע להכיר בתנאים מסויימים גם בהשקעה זו כהשקעה מוכרת ולחסוך עליידי כך הון עתק המופנה כיום — כמו גם בעבר — למבנים חדשים שלעתים אין הם נחוצים.

4. בתקופת אינפלציה חשוב לאפשר את זמינות הכספים המגיעים למשקיע כהטבה במועד מוקדם ככל האפשר לביצוע התשלומים בפועל. לכן מוצע כי יתאפשר מתן מקדמות על חשבון המענק, בכסוף לכן שיינתנו ערבויות מתאימות. איחוד במתן המענקים, ולו רק לתקופה של שלושה חודשים, מקצץ בערכו הריאלי של המענק ופוגע במטרותיו.

5. בתחום הטבות המס מוצע להאריך את תקופת ההטבות במס ההכנסה למשך שנתיים נוספות. שינוי זה לטובה בא בד-בבד עם שינויים מינהליים בדרך הישוב ההטבה ולזכאים להנחות במס, המשפיע על הגדלת סכום המס.

6. בהתחשב בצורך לתת עידוד מיוחד לחברות המוני כנות להשקיע השקעות גדולות במיוחד בישראל לצרכי השוק העולמי, מוצע ליצור סוג חדש של הננים מהטבות: חברה עתירת השקעות חוץ, במסגרת זו תיכלל חברה כאמור המייצאת 80% מייצורה. ההטבה הנוספת שחברה כזאת תהיה זכאית לה היא הקלות במס הכנסה במשך חמש שנים נוספות.

בשנתיים האחרונות עדים אנו להתעניינות הולכת וגוברת של חברות עולמיות בעלות היקף גדול ומרשים הבודקות את האפשרויות להשקיע בישראל. חלק מהן כבר מבצע השקעות בחיפף כספי מרשים ביותר, וחלק אחר מצוי בתהליך צנרת, או בשלב פחות מתקדם של בדיקה ראשונית. טבעי הדבר שחברות שכאלו מבוקשות על-ידי מדינות אחרות בעולם מלבד ישראל, ולכן התחרות במשיכתן גדולה וקשה. התיקון בחוק המוצע בא לתת לנו פחות או יותר הזדמנות שווה ואפילו טובה יותר בהשוואה לאותן מדינות מתחרות וסיוויי הצלחה במשיכת השקעות גדולות אלו לישראל.

7. כיום משלמי מס הכנסה, המשלמים מס המוטל על יחיד בהבדל ממס המוטל על חברה, חייבים במס של 30% לעומת 40% שהוא המס על חברות. מוצע להשוות את נטל המס כדי למנוע הטבות שונות כאשר אין מקום לשוני ולהעמיד את שיעור המס על 40%.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התיקון הזה — תיקון מס' 19 לחוק לעידוד השקעות הון, שאני מביא לפי-ניכסם והארכת תחולת החוק העיקרי עד ה'12 במארס 1984 — מבטיח למדינה חוק עידוד השקעות שיאפשר את המשך זרימת ההשקעות למשק הישראלי, צמיחה כלכלית, הגדלת הייצור והרחבת היצוא של התוצרת הישראלית לשוקי העולם.

אשר עליכן אני מציע, אדוני השר, שאולי נעשה זאת כדי לזרו את המנגנונים המטפלים באישור, בעיקר את הבנקים לפיתוח תעשיית למיניהם; שאולי נקבע כלל, כשם שאנחנו קובעים כי אדם שקיבל מענק שלא כדין חייב להחזיר אותו בצירוף ריבית והפרשי הצמדה, כך גם אדם שהיה זכאי לתשלום מענק במועד מסוים והגיש את כל הניירות הדרושים, אך לא קיבל את המענק שהגיע לו — אני מציע לזכות אותו במענק צמוד החל באותו יום שבו היה אמור לקבל את התשלום. אני חושב שבצורה זו אנחנו נגרום לכך שבאורח פלא ישולמו המענקים במועד.

נקודה שנייה שברצוני להסב את תשומת-הלב אליה היא עניין סעיף 12. בסעיף 12 מאפשרים פנייה לקבלת ההטבות רק לחברה עתירת השקעות הון, כאשר מתוך הסעיף משתמע שאין מאפשרים הארכת מועד לגבי חברות להשקעות הון חוץ רגילות, או להשקעות הון חוץ גדולות. אלה שתי הקטגוריות שעוגנו על-פי המלצות הרואה-חשבון רונאל — האחרונה בהן עוגנה בתיקון מס' 17 — אשר לדאבון הלב לא רבים עשו בהם שימוש, אבל לא בגלל שהתיקונים לא היו טובים, אלא בגלל שההטבות שניתנו על-פי חוק לעידוד תעשיה (מסים), בעניין הקיבלת המלאי, היו אלטרנטיביות. כלומר, מי שבחר בהטבות לפי חוק עידוד תעשיה (מסים), לא יכול היה לקבל את ההטבות לפי חוקי העידוד לחברות בעלות השקעות הון חוץ רגילות או השקעות הון חוץ גדולות. על-כן לא ניצל יוזמים ומשקיעים את האופציה שניתנה להם וחבל. עכשיו, לאחר שחוק עידוד תעשיה (מסים) שובק חיים לכל חי באופן טבעי, נדמה לי שתחזור ההתעניינות בניצול האופציה שניתנה בתיקונים 15 ו-17 לחוק העידוד לחברות להשקעות הון חוץ שאינן חברה עתירת השקעות הון חוץ. אני מציע שלא לסגור בפניהן את השער, ולגרום בכך שתוך שמונת הימים שנתרו על שוף שנת המס 1980 יצטרכו לרוץ ולבשק את ההטבות — אני מציע להטאיר להם את האופציה הזאת לעוד שנתיים עד שלוש שנים לפחות.

שאלה נוספת לי לגבי הנושא של ביטול שיעור המס המוקטן בסך 30% לגבי היחיד. אני מתייחס ביחוד למקרה שבו יחיד זכאי לקבל הקילה לפי חוק זה במס מוקטן שהוא בעיקר על נכס מאושר, שהרי זו הדרך היחידה שבה יחיד יכול להשתלב במסגרת החוק.

אני יודע שהמינהלה איננה גלהבת לאשר נכס מאושר ליחיד, בעיקר בנייה להשכרה, והיא אוכפת עליו לעשות זאת במסגרת של חברה בערוב מוגבל. עם כל הכבוד, אני חושב שאכיפה זו איננה תואמת את רוח החוק. אני חושב שצריך לאפשר ליחידים הקמה של בניינים לפי חוק עידוד בנייה להשכרה, גם אם שנכפה עליהם הקמה של חברה בערוב מוגבל ובלא שנשלול מהם את הזכות לשיעור מס מוקטן של 30% שיכול להיות כי בנינו כבר התחילו בפעולות להקמת בנייה להשכרה לפי חוק העידוד שכנסת זו אישרה רק לפני חודשיים-שלושה חודשים.

אדוני השר, ברצוני לסיים בשתי הערות כלליות שאינן נוגעות לחוק זה דווקא, אין זו הי שצאננו מעעננים בחוק הטבות לחמש שנים או לשבע שנים לחברות, ביחוד לחברות זרות, כאשר לאחר מכן אנחנו "מפקירים" אותן למערכת המיסוי הרגילה. מערכת המיסוי הרגילה היום איננה נוחתת תשובה למשקיעי חוץ, בשעה שמצד אחד החגיגה שהיתה בעקבות חוק עידוד תעשיה (מסים) בעניין הקיבלת המלאי

כללית הייתי מברך על החוק וגם על סעיפי ההרחבה שבחוק הבאים להכיר במעונות-יום לילדי עובדים כנכסי המפעל המזכים במענק וכן בשיפוצים מסויימים שביאו לניצולת ותיסכון. אני סבור שהרחבה זו וכן הרחבות נוספות, כגון הקמתת שלום המענק כנגד ערבויות, יביאו לזירוז הקמת מעלים.

לדעתי צריך שהטבות אלה יהולו על חוק לעידוד השקעות הון בחקלאות שייכנס לתקפו ב-1 באפריל 1981. כמורכן אני מציע שמחקר ופיתוח לצרכי המפעל ולצרכי קידום ושיפור המוצר יזכו במענק מיוחד. ועדת הכספים דנה בימים אלה בסעיף זה בהצעת חוק פרטית של חברי הכנסת קאופמן. מן הראוי היה לשלב סעיף זה בחוק הנדון כדי לא לפצל את הנושא לשני חוקים.

נושא מחקר ופיתוח בתעשיה צבאית מפותח דיו וחשוב שיקבל גושפנקה חוקית כלשהי, כדי שהמוחות והכוחות בארץ יתרמו את תרומתם הברוכה לטובת הכלל הן בתעשיה הצבאית והן בתעשיה האזרחית.

כללית השניונים רצויים. אני מקווה שהתיקונים שאני מציע ייכללו בחוק לקראת הקריאה השנייה והקריאה השלישית.

בהזדמנות זו אני רוצה להודות למינהלה שעסקה במשך שבע שנים בחוק הזה לעידוד השקעות הון. היא עשתה עבודה טובה ויעילה מאוד, ואין ספק שכל אלה שישבו במינהלה, תרומתם היתה רבה הן בקיצור הדרך והן בטיפול היעיל בכל התכניות לעידוד היצוא, ועל כך יבורכו.

היו"ר י. ברמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת פלומין, ואחריו — לחבר-הכנסת טובי, אחרון הנואמים בדיון זה.

יחזקאל פלומין (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש לברך על הצעת החוק המובאת לפנינו כיוון שהיא מתקנת בפעם ה-19 את החוק לעידוד השקעות הון, ועד כמה שאני יכול לשפוט, היא משפרת אותו ומתקנת כמה דברים שהיו טעונים תיקון. יש לברך ביחוד על החידושים לגבי מעונות-יום, ההכרה בהוצאות שיפוצ מסויימים וכן על הארכת תוקף ההטבות לשנתיים נוספות, כך שבסך-הכול החוק המוצע לפנינו משתלב בהחלט במסכת חוקי עידוד השקעות הון בארץ.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, הייתי רוצה רק להעיר הערות מספר שיכול להיות שנוכל להתייחס אליהן גם במסגרת הדיונים בוועדת הכספים. הערה אחת, שמצאה ביטוי חלקי בסעיף 8 להצעת החוק, מתייחסת לחידוש המ-אפשר תשלום מקדמה על חשבון מענק השקעה. אני חושב שזהו צעד משמעותי, אבל עדיין אין הוא פותר את הבעיה. היום, בתנאי אינפלציה של אחוזים משמעותיים לחודש — בין אם נצליח ובין אם לא נצליח לשמור על קצב מוקטן, בכל אופן האינפלציה היא משמעותית, הרי כל פיגור בתשלום של מענק לתקופה שבמקרים רבים, לדא-בוני הרב, אדוני השר, עולה על שלושה חודשים מיום הזכאות, שחוק בצורה משמעותית מטבם של ההטבה והמענק המוענקים על-פי החוק. כך שאם במקרים מסויימים היינו אמורים לתת ליום 30% מענק, או 15%, לפי העניין, דה-פאקטו הכספים מתקבלים על-ידו באיחור ול-פעמים באיחור משמעותי הגורם לכך שההטבה יורדת באופן ריאלי, לפעמים בצורה די משמעותית.

החוק המוצע, ובמיוחד הארכת מועדו לאישור תכניות השקעה חדשות לעוד שלוש שנים, ועוד סעיפים אחרים המרכיבים את מסגרת מקבלי ההטבות המפליגות בחוגים נוספים של בעלי הון זרים — על כל ההטבות החדשות האלה לא יחפה הקישוט שהחוק מביא בסעיפים אחרים, כמו הסעיף המדובר על השקעה במעון לילדי עובדים הצמוד למפעל. קישוטים מעין אלה לא ישנו את מהותו היסודית של החוק כחוק הבא לשרת את בעלי ההון הזר והמקומי.

ידוע שחוק עידוד השקעות הון היה תמיד משאבה ענקית לקבלת כסף חגים, לפעמים מאוצר המדינה, ממשלמי המסים, וידועים הקמרים הרבים של קבלת ממון רב מהמדינה להקמת מפעלים שלא קמו או להקמת מפעלים למראית־עין, כאשר לפתע נעלמים המשקיעים לאחר שקיבלו את המיליונים והשאריו אפס אפסים וכן השאריו פועלים שנותרו ללא אפשרות של קבלת פיצויים וללא יכולת למצוא מקום עבודה.

חקיקה זו משתלבת עם מאמציה הבלתי־נלאים של ממשלת הליכוד בימיה האחרונים לשרת את מי שהיא מייצגת — את בעלי ההון הגדול. כאלה הם המהלכיו הפיסי־קאליים האחרונים של שר האוצר, עם כל הדמאגוגיה של הקלות כביכול ושל הורדה במחירים, כאשר המהות האמיתית — מי שיתבונן ויבדוק את הצעדים האלה יראה זאת — היא לאמיתו של דבר צעדים הבאים לשרת את בעלי ההון, את הבנקים שהגדילו את ממונם ואת השכבות שהממשלה הזו, ממשלת הליכוד, מייצגת אותן, שכבות בעלי ההון. ראינו את החקיקה שהבאתם במיוחד בשבוע האחרון — ביטול מס רכוש, ביטול מס עזבון — חוקים שהבאתם בחקיקה מהירה באמצע הלילה. על־ידי חקיקה מעמדית ממשלת הליכוד חושפת את פניה האמיתיים כממשלה שדואגת אך ורק לבעלי הממון, לבעלי ההון, ומדיניותה היסודית מנוגדת תכלית הניגוד האינטרסים היסודיים של ציבור העמלים. ציבור המורים, העובדים האקדמיים, עובדי "אל", עובדי המדינה ועוד חוגים נכבדים של ציבור השכירים במדינה כיום נוכחים לדעת עד כמה עוינת ממשלת הליכוד את האינטרסים הבסיסיים של ציבור השכירים והעובדים. השאלה היא היכן המערך במערכת החקיקה הזאת כפי שהיא מובאת אלינו בשירות בעלי ההון. המערך ממלא את פיו מים כי כנראה הוא מתעתד להמשיך, אם יחזור לטלטון, את אותה מדיניות יסודית.

על־כן אנו מציעים לבית המחזיר את הצעת החוק לממשלה.

היו"ר י. ברמן:
השר ישיב.

שר־התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת:

אדוני היושב־ראש, חבר־הכנסת טובי אמר בפתיח דבריו שלא היתה לו שהות ללמוד את החוק, ואכן הוא צדק. דבריו מעלי הדוכן בקשר לחוק הזה אין להם שום קשר ושום דמיון להצעת החוק. גיבובי דברים שאנו שומעים בכל נושא, בכל דיון, שמטרתם ידועה לכולנו. לכן לא אענה לחבר־הכנסת טובי כי הוא לא דיבר על הצעת החוק, אותו חוק שבאתי להציע לבית.

(חבר־הכנסת ת. טובי קורא קריאת־ביניים)

מסתיימת, ומצד אחר לא ניתנה תשובה לבעיה של שמירת ההון בתקופת אינפלציה. כולנו יודעים על המלצות ועדת־גבאי. אישית, אני מקווה מאוד ומיחל שהן לא תיושמה כפי שנכתבו. כיוון שאם תיושמה כך, הן תהיינה בכיה לדורות. אבל תשובה חייבים לתת, אולי ברוב ההמלצות של ועדת־גבאי, אבל לא בניסוח של ועדת־גבאי. אבל בין לבין אנחנו לא נותנים תשובה למשקיעי החוץ. אני חושב שמי שרוצה לעודד משקיעי חוץ, מי שרוצה לעודד השקעות בארץ, לא יכול להסתפק בכך שהוא נותן תשובה לפרק זמן מוגדר, כי זה תמריץ חיובי. שהרי כל משקיע רזוני גם יבחן מה תהיה מערכת המיסוי החלה עליו לאחר תום תקופת ההטבות. והרי הדברים האלה שלובים זה בזה, חוששני שאם לא תינתן תשובה לאורך כל המערכת — דהיינו גם בתקופת ההטבות וגם לאחר — לא יתדפקו משקיעים ולא יהיה צורך לקרוא לניידת לשמור על סדר בתור המשקיעים שיצבאו על דלתותיה של מינהלת מרכז ההשקעות.

ואחרון חביב, החוק כפי שאמרתיו הוא מסכת של תיקונים אחד על השני שמתגבשים לתמונה מסויימת. יחד עם זאת, אדוני השר, יש לי רושם שאולי הגיעה העת לערוך בחינה מחודשת של כל הנושא של חוק עידוד השקעות הון. אנחנו שמים יותר מדי דגש על ההון הפיסי ופחות מדי דגש על תעשיות ועמיתות ידע, על השקעות במחקר ובפיתוח. נכון שהנושא הזה טופל באופן פרטי בהצעת החוק שחבר־הכנסת אבטבי הזכיר קודם, של חברנו חבר־הכנסת חיים קופמן. יכול להיות שהרעיון שלו לשלב את שתי הצעות בחוק אחד הוא בהחלט מתקבל על הדעת, אבל גם זה יהיה מעין אילתור של הרגע האחר־רון. טוב היה שבמסגרת תיקון מס' 20 — אני מקווה שאתה תהיה זה אשר יגיש את התיקון מספר 20 בכנסת הבאה — תוגש אולי הצעת חוק מקיפה שונה לחלוטין המדגישה לא רק את ההשקעה הפיסי, אלא גם את ההשקעה בחומר הגלם הטוב ביותר שיש לנו וזה הגניוס היהודי. על זה עד כה לא הושם דגש וחבל.

היו"ר י. ברמן:

חבר־הכנסת תופיק טובי, אחרון הנואמים בנושא זה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב־ראש, כנסת נכבדה, קודם־כול ברצוני למחות נגד הצורה הזאת של החקיקה התפוזת של חוקים פסיקאליים חשובים מסוג זה של החוק המונח לפנינו. רק היום הונח חוק זה על שולחן הכנסת, חוק המשתרע על פני יותר מעשרה עמודים והמכיל 21 סעיפים ואינני יודע מי מקרב חברי הכנסת הספיק לקרוא אותו. מביאים אותו ודוחפים אותו לוועדת הכנסת כדי לשחררו מחובת ההנחה של 48 שעות על שולחן הכנסת. והכול כדי לחטוף חקיקה מהכנסת בימיה האחרונים, על־ידי ממשלה אשר בכל צורה דוחפת לחקיקה מעמדית מובהקת בשירות הייעוד שלה אשר על־פיו היא קמה ובבחינה כמייצגת את בעלי ההון.

בימיה האחרונים של הכנסת רוצים עוד לנצל את הרוב הזעום שקיים לממשלת הליכוד ולהביא בדחפור חקיקה כזאת חפזה, מבוהלת ובלתי־רצינית, והכול כדי להכניס לספר החוקים את התחיקה המעמדית הזאת בשירות הייעוד של ממשלת הליכוד, בשירות בעלי ההון. על כן אנו מוחים, זה לא לכבוד של הכנסת. אנו ננסה למנוע קבלת חוקים מעמדיים כאלה. לא בצורה כזאת הממשלה רשאית או יכולה להביא לפני הכנסת חקיקה מסוג זה.

חוברת כ"ד, ישיבה תל"ו
— חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 19) ; הצעות לסדר-היום —

מתמשך של חוקי השקעות הון במשק הישראלי, ואני מב-
טיח לחברת-הכנסת פלומין ולכנסת הנכבדה, שבממשלה
הבאה אנו נעשה זאת בהקדם.

היו"ר י. ברמן :
אנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הצעת החוק
לדוערת הכספים ?

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הצעת חוק לעידוד
השקעות הון (תיקון מס' 19), התשמ"א—1981,
לדוערת הכספים נתקבלה.

ה. הצעות לסדר-היום

1. התושבים הדרוים ברמת-הגולן

הגולן, ואז כולם יקבלו אזרחות מכוח החוק ; או להרשות
לדרוים לחיות בשקט ולא לכפות עליהם לקבל אזרחות
ישראלית, כאשר אנתנו יודעים מה משמעות הדברים
לגבי הסורים.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אתה מציע שיספחו את רמת-הגולן ?

שפיק אסעד (אחוה) :
איני מציע.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אז מה אתה דורש ?

וליר האג' יחיא (מחנה שלי) :
אני יודע מהו הלוך-הרוחות בכנסת הזאת. כאשר אתה
נותן סמכות לכנסת כזאת, אתה אומר : ספחו את הגולן.

שפיק אסעד (אחוה) :
איני אומר : ספחו את הגולן. אני קורא לממשלת
ישראל להחליט מה היא רוצה ולא להטיל את זה על רמת-
הגולן.

וליר האג' יחיא (מחנה שלי) :
תשאל את פיהם של הדרוים ולא את הכנסת. אין
לנו כל סמכות מוסרית.

שפיק אסעד (אחוה) :
אני לא מבקש לספח את רמת-הגולן. אני מבקש
להוריד את הנושא מעל גבם של הדרוים ברמת-הגולן.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
חבקש שיסיימו את הכיבוש.

שפיק אסעד (אחוה) :
אני מבקש שתחרי הכנסת והציבור כולו יידעו שה-
ממשל הצבאי ברמת-הגולן כופה על התושבים הדרוים
באיומים, תוך פגיעה באינטרסים כלכליים ואחרים שלהם,
לחתום על בקשות לקבלת אזרחות ישראלית. ולהלן אביא
מספר דוגמאות של התנהגות בלתי-הולמת ובלתי-אחראית
של המושל הצבאי במקום.

המושל הצבאי מאיים על בעלי העדרים בסגירת שטחי
המרעה ; מאיים בהריסת בתים של מתנגדי קבלת האזר-

אדוני היושב-ראש, ההצעות הענייניות שהושמעו כאן
על-ידי חברי הכנסת האחרים, חברת-הכנסת אבטבי וחברת-
הכנסת פלומין, בהחלט ראויות שתידונה בדיוניה של ועדת
הכספים של הכנסת, שהחוק הזה יבוא אליה לדיון לקראת
הקריאה השנייה והקריאה השלישית. אני רק רוצה לומר
כאן שבנושא חשוב מאוד של המחקר והפיתוח אנו
בעיצומו של הכנת חוק שיהיה דומה לחוק לעידוד השקעות
הון ושיבטיח את מעמד הפיזיו המתאים להוצאה הגדולה
למחקר ולפיתוח, שלעתים היא משתלמת ולעתים רחוקות
איננה משתלמת מטבע-הדברים.

אני בהחלט מקבל את הצעתו של חברת-הכנסת פלומין
לבדיקה כוללת של מכלול הנושאים הקשורים בעידוד

היו"ר י. ברמן :

אנו עוברים להצעות לסדר-היום. ראשונה, הצעה
לסדר-היום של חברת-הכנסת שפיק אסעד בנושא הנוש-
בים הדרוים ברמת-הגולן. רשות הדיבור לחברת-הכנסת
אסעד.

שפיק אסעד (אחוה) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתקופה האחרונה
הובלטה בעיית התושבים הדרוים ברמת-הגולן לאור
התיקון בחוק האזרחות הישראלית המאפשר להם לבקש
אזרחות ישראלית מבלי לחייב אותם לעשות זאת.

לצערי הרב, אמצעי התקשורת מציגים את הבעיה
בצורה בלתי-נכונה וגם בלתי-אובייקטיבית כאילו חלק
מהדרוים ברמת-הגולן מקבל תעודות זהות ישראליות
מפני שהוא רוצה בכך וחלק מתנגד מתוך מניעים שלי-
ליים, דבר שהניע אותי להתייחס לבעיה ולהעלות את
הצעתי זאת.

חברי הכנסת, לפני שבוע ביקרתי ברמת-הגולן.
שלושה ימים הסתובבתי בכפרים הדרוים, שוחחתי עם
אלה שכביכול רוצים לקבל אזרחות ישראלית ועם אלה
שכביכול אינם רוצים לקבל אזרחות ישראלית. הגעתי
למקנה שהאמת היא כי לא המתנגדים שונאי מדינת יש-
ראל ולא מקבלי האזרחות עושים זאת מתוך רצון חפשי
וללא כפייה. מצבם המיוחד של הדרוים ברמת-הגולן, המר-
גים בסך-הכול כ-10,000 נפשות, הינו עדין ורגיש באופן
יוצא-מן-הכלל.

כידוע לכם, חברי הכנסת הדרוים ברמת-הגולן חיים
על הגבול שבין צבאות ישראל וסוריה. למרביתם קרובי
משפחה בצד השני של הגבול. זכור להם היטב הנסיון
המר של שנות ה-50, כאשר השלטונות הסוריים ייחסו
לכמה דרוים אשמה של שיתוף פעולה עם ישראל. כתור-
צאה מכך עשרות צעירים דרוים הוצאו להורג ועשרות
אחרים ברחו לישראל או ללבנון. עשרות משפחות הוגלו
למדבר הסורי ועשרות צעירים ישבו בבתי-כלא סוריים
23 שנים, עד ששהררו לפני זמן קצר והורשו לחזור לכ-
פריהם ברמת-הגולן. משום כך, ובגלל מצבם העדין והמ-
סוכך של הדרוים ברמת-הגולן, אני פונה לכנסת ולממ-
שלת ישראל, וגם הדרוים ברמת-הגולן פונים וזועקים,
שממשלת ישראל וכנסת ישראל יחליטו מה רצונם לגבי
רמת-הגולן — או להחיל את החוק הישראלי על רמת-

הארצית; ב. הכפרים בוקעתא, עין-קיניא ומגדל-שמש חוברו לרשת המים הארצית על-ידי חברת "מקורות"; ג. במגדל-שמש הוקמו בית-ספר ותיבת-ביניים, ובשלבני בנייה יש בתי-ספר יסודיים בבוקעתא ועין-קיניא; ד. כת-ריסר טלפונים פרטיים הותקנו בבתי תושבים במסעדה, ושמונה טלפונים נוספים מצויים בתהליכי התקנה; ה. הוסדר שירות תחבורה ציבורית על-ידי "אגד"; ו. מערכת השקיית מטעים, שתשתרע על שטח כ-400 דונאמים, מוקמת במגדל-שמש.

פעולותיו של מושל רמת-הגולן מבוקרות על-ידי מפקח-דיון, המציינים לשבח את תיפקודו ושתיוף הפעולה עמו מצד התושבים הדרוים. אני יכול להעיד על כך גם אישית. הייתי אתו פעמים מספר גם בכפריט דרויים וראיתי כיצד הם מתייחסים אליו וכיצד הוא מתייחס אליהם.

לאור העובדה שיש פרטים רבים על מהלכים שונים של מי שמתסס את רמת-הגולן, אשר לא רצוי לדון בהם בפומבי, אין לי התנגדות שהנושא יועבר לדיון בוועדת החוץ והבטחון.

היו"ר י. ברמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת תופיק טובי להנמקת הצעתו להסיר את הנושא מסדר-היום.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשויון) :
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אילו חברי-הכנסת שפיק אסעד היה באמת רוצה לדאוג לתושבי רמת-הגולן, הרי לא די לבוא ולהעלות את הטענות הקשות בדבר לחץ ואיומים על תושבי רמת-הגולן — והם קיימים — הדאגה האמיתית היא לא בכך שבאים ואומרים לממשלת ישראל: תחליטי מה את רוצה לעשות. הדאגה האמיתית לתושבי רמת-הגולן היא להגיד לממשלת ישראל: סיימו את הכיבוש הקיים ברמת-הגולן והחזירו את רמת-הגולן למור, לדת, החזירו את תושבי רמת-הגולן למולדת שלהם. זו היא בקשתם, זו היא הדרישה שלהם כיום.

שפיק אסעד (אחווה) :

הם תובעים שממשלת ישראל תחליט מה היא רוצה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשויון) :
לא. הם רוצים לסיים את הכיבוש, הם רוצים לחזור למולדת שלהם, שאין הם מוותרים עליה. זאת האמת, זאת הדאגה לתושבי רמת-הגולן וזאת הדאגה לשלום.

אמת ויציב שממשלת ישראל לא מסתפקת רק בהתנה-לויות קולוניאליסטיות שמורזים אותן, בהפקעת אדמות ובנישול תושבים מהקרקע שלהם, אלא שבתקופה האחרונה נוקטים גם לחצים כבדים מאוד כדי לכפות על תושבי רמת-הגולן להגיש בקשות לתעודות זיהוי ישראליות כדי להציג בפני הציבור ובפני העולם כאילו תושבי רמת-הגולן מבקשים להסתפח ולהיות חלק ממדינת ישראל, בניגוד גמור לכל מאווייהם, שאיפותיהם ותביעותיהם של התושבים הנאמנים למולדתם ורוצים לחזור ולהיות חלק מעמם — העם הערבי הסורי, וממולדתם — המולדת הסורית.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל) :

הם לא רוצים להיות אצל אסאד.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשויון) :
הם לא רוצים לחיות בכיבוש. זוהי האמת. חברי

חות; מאיים במניעת מתן רשיונות לעסקים וסוגר עסקים; מאיים על עובדי ההוראה לפטר אותם מעבודתם, וכבר פיטר כמה מהם. קיים אפילו חשד בקרב הדרוים שלחצי המושל מגיעים לבתי-המשפט. והחמור ביותר, התערבותו של המושל בפנייני הדת הדרויות והשפלת כוהני הדת.

חברי הכנסת, זכור לכולנו שראש הממשלה והשרים הצביעו לפני זמן קצר נגד החלת החוק הישראלי ברמת-הגולן. אין זה הוגן להעביר על התושבים הדרוים ברמה את נטל ההחלטה בשאלה גורלית זאת. אני מבקש שינהגו כך שמי שירצה באזרחות, יבקש מתוך רצון טוב באמת. כמו-כן אני מבקש להפסיק את כל השיטות הנהוגות היום בשטח, לרבות הכתמת שם של אנשי הדת ונכבדי הדת-רוזים ברמה, ולרבות כל אמצעי הלחץ והאיומים שתיארתי בדברי.

לא הדרוים ברמת-הגולן יחליטו על גורל השטח ואין זה מתפקידם. כמו-כן אין זה הוגן להציג אותם כמי שבעד המדינה ומי שנגד המדינה. הם מבקשים שקט ואי-התערבות בשאלות נכבדות אלה.

היו"ר י. ברמן :

רשות הדיבור לסגן שר הבטחון.

סגן שר הבטחון מ. צפורי :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעתו של חברי-הכנסת שפיק אסעד לא זו בלבד שאינה מבוססת על עובדות כהווייתן, אלא שהיא מטעה בעצם הצגתה.

ברמת-הגולן מתנהלת זה כשנתיים פעולת הסתה המכוונת נגד הידוק היחסים שבין האוכלוסיה הדרויות ברמת-הגולן לבין מדינת ישראל. מושל רמת-הגולן נפגש בעל המסיתים ודיבר על לבם חוזר ודבר לחדול מדברי הבלע וההסתה נגד המדינה. פעולתו הרצופה של המושל הצבאי נמשכה בשנתיים האחרונות והתבטאה באיפוק מרבי כנגד ראשי המסיתים.

וליר האג' יהיא (מתנה שלי) :

אולי תגיד לי איוו הסתה ?

סגן שר הבטחון מ. צפורי :

גם כיום, חרף ההסתה והאיומים הפיסיים נגד תושבי רמת-הגולן המבקשים לקבל תעודות זהות ישראליות, נמנע הממשל, ככל שהדבר ניתן, מנקיטת צעדים של יד חזקה כביכול. כדאי לציין שהפנייה לקבלת תעודות זהות ישראליות, ראשיתה בבקשתם של האזרחים הדרוים.

שפיק אסעד (אחווה) :

ביזמת המושל ולא ביזמת הדרוים.

סגן שר הבטחון מ. צפורי :

רק לאור בקשתם התחלנו לטפל בנושא כדי לאפשר להם לקבל את תעודות ההוות האלה. בתחלה היו מאות ואלפים אנשים שרצו בזה, אבל לאחר מסע האיומים וההפחדות ונקיטת צעדים גם של כוהני הדת והחרמת האזרחים שרצו בתעודות, ירד הגל הזה של בקשות, ובכל מקרה איש אינו אנוס לקבל תעודה. רק מי שמבקש באופן חופשי, מאפשרים לו זאת.

כנגד הטענות הסתמיות בדבר יחסו השלילי, כביכול, של המושל ברמת-הגולן לאוכלוסיה הדרויות באזור, ניתן להצביע על עובדות בשטח הטופחות על פניהן של טענות סרק כאלה. א. כל כפרי הדרוים חוברו לרשת התשמל

כמה שנים ועכשיו מגישים נגדו משפט ואומרים שזה היה בלתי-חוקי; על זה שלא נותנים לצאן לצאת למרעה כי בעל העדר לא הסכים להגיש בקשה; על סטודנטים שאסרו עליהם לצאת ללימודים, כי הם התנגדו להגשת בקשות לתעודות זיהוי ישראליות.

על-כן לא רק שאנו מוחים נגד הלחץ, האימונים והצ'דים המשפילים האלה המנוגדים לזכויות האדם ולחוק הבין-לאומי, אלא יחד עם מחאתנו הנמרצת נגד שיטות הדיכוי וההשפלה האלה אנו אומרים לממשלת ישראל לא רק להרפות את ידה המדכאת את רמת-הגולן ואת תושבי רמת-הגולן אלא גם להביא קץ לכיבוש, להתנחלות ולהפקעת אדמה, ולשתרר את תושבי רמת-הגולן מהכיבוש ולהביא שלום על עם ישראל.

היו"ר י. ברמן:

חבר-הכנסת שפיק אסעד מסכים להעברת הנושא לוועדה. חבר-הכנסת תופיק טובי הציע להסיר את הנושא מסדר-היום. אני מעמיד שתי הצעות להצבעה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מה תעשו בוועדה? תחפו על המשטר הצבאי?

היו"ר י. ברמן:

היה לך זמן לנמק את עמדתך.

ה הצ ב ע ה

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום
של הכנסת 3 —

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ
והבטחון — רוב

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת
החוץ והבטחון נתקבלה.

2. הריגתה של אשה בדואית ברמת-חובב שבנגב

פגעה בראשה של האשה, ג'נימה אבו-אלקיימה, שנרצחה במקום הנרצחת היתה אם ל-6 ילדים, שהגדול בהם בן 9. היא היתה בת 30 במותה.

בעלה של הנרצחת, עיד אבו-אלקיימה משבט אל-עזאומה, סיפר את סיפורו במסיבת עיתונאים שנערכה בבית סוקולוב בתל-אביב, ב-11 במאוס 1981, לפי עתון "הארץ" מיום ה-12 במאוס. הוא תאר את המקרה במלים אלה — "כפי שפורסם: "הסתכלתי אחרונית בטנדר ושמעתי שהילדה בוכה. עצרתי ונכנסתי לארגז דרך החלון. ראיתי דם ושאשתי נפגעה באוזן. אמרתי לנהג: סע מהר לבית החולים סורוקה. זה מה שקרה". במלים פשוטות אלה תאר בעלה של הנרצחת את מקרה הרצח הנפשע.

מייד אחרי הרצח הגשנו הצעה דחופה לסדר-יומה של הכנסת, אבל לצערנו התייחסה הנשיאות באדישות מפליגה לדחיפות המקרה. גם העתונות וכלי-התקשורת ניסו, על-פי-רוב, לטשטש מקרה מזעזע זה. הידיעה הוצ'נעה וכמעט הועלמה. היה מי שדיווח בגירסאות מעורפלות, כגון: "אשה בדוויית נהרגה בשטח אש של צה"ל", או "אשה בדוויית נהרגה בעת פיגוי עדרים", כאילו האם הנרצחת היתה אחת העוים שפוננו.

חברי הכנסת, כמה ויתרו השלטונות את המקרה

הכנסת, לא הסתירו את השמש בעבאיה. בשבעים או שמונים האנשים שאילצתם להגיש בקשה לקבל אזרחות ישראלית, שבעים או שמונים איש מתוך 10,000—14,000, לא הסתירו את הרצון העז של תושבי רמת-הגולן לסיים את הכיבוש הישראלי ולחזור לחיות כאנשים חופשיים במולדתם.

ביום ה-20 בחודש נפגשו עם חברי-הכנסת לבנבראון בירושלים ראשי הציבור ונכבדים מרמת-הגולן. די להזכיר את שמותיהם של שייך סולימאן קנג' אבו סאלח ממג'דל-שמש, שייך כמאל קנג' אבו-סאלח ממג'דל-שמש, שייך מחמוד אל-ספדי ממג'דל-שמש, מוחמד עלי בטחיש מכפר מסעדה, האיל חסן שעלאן מעין-קניניה, האיל נעמאן אבו-ג'בל ממג'דל-שמש, האיל חוסין אבו-ג'בל ממג'דל-שמש, עבדאללה אלקיש מבוקעתה. הם סיפרו על הזוועות של הממשל הצבאי ברמת-הגולן.

יוסף רום (הליכוד):

שמעת על ההוצאות להורג של אסאד — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אל תסיחו את הדעת מהכיבוש. בוא יבוא קץ לכיבוש. זה רצון העמים וזה רצון תושבי רמת-הגולן, וגם רצונו של עם ישראל להגיע לשלום עם סוריה ועם כל המדינות הערביות.

(חבר-הכנסת י. רום קורא קריאת-ביניים)

אל תפריע לי. בזה לא תחפו על איומים להרוס בתים של מי שלא יגישו בקשות לקבל תעודות זיהוי ישראליות — — —

(סגן שר הבטחון מ. צפורי קורא קריאת-ביניים)

— על העמדה למשפט של מי שחפר באר לפני

היו"ר י. ברמן:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת תופיק טובי בנושא "הריגתה של אשה בדואית ברמת-חובב שבנגב".

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, ביום חמישי ה-26 בפברואר 1981 הגיעה יחידה צבאית אל המקום המוכר בשם ח'זעלה שבנגב, 14 קילומטר דרומית לברא-שבע. במקום הזה מתגוררות כ-150 משפחות משבט ערב-אל-עזאומה. אנשי הצבא החלו בגירוש משפחות אלה מהמקום בטענה שהשטח הוא שטח צבאי.

בעת מבצע הגירוש הגיע טנדר פיגוי שבו נסעו בני משפחת אבו-אלקיימה מתושבי המקום — הבעל, עיד אבו-אלקיימה ואשתו, ג'נימה, שנשאה על זרועותיה את בתם התינוקת בת 8 החודשים — שכן שנסע עמם ונהג הטנדר. הם חזרו לביתם מברא-שבע. כאשר נהג הטנדר הבחין בפעולה הצבאית בשטח וראה את התנהגות הצבא כלפי התושבים, הוא המשיך בדרכו. עדי ראייה אמרו שהקצין שפיקד על המבצע הצבאי של גירוש התושבים מהמקום, הידוע בשם סולמוז, הורה לפתוח באש לעבר הטנדר. צרור יריות נורה לעבר הטנדר, ואחת היריות

אכזרי המופעלת נגד התושבים הערבים בנגב כדי להביא לגירושם ולעקירתם הסופית מהנגב, מאדמותיהם.

חברי הכנסת, הממונים והאחראים מדברים כבר על כדור תועה ויריות שפגעו בשגגה. אבל ברצוני לשאול: האם זה המקרה הראשון והיחיד שכדורים תועים פוגעים דווקא בערבים? לא אמנה את עשרות המקרים של יריות בטעות ובשגגה, כביכול, שבהם נרצחו צעירות וצעירים בגדה המערבית וברצועת עזה — שני התלמידים מחלחול, הסטודנטית בבית-לחם מהכפר בחיר, התלמיד מענבת ועשרות מקרים אחרים. לא ארחיק אחרנית לימי כפר-קאסם. עוד כמה ימים האוכלוסייה הערבית ועמה כל הכוחות הדמוקראטיים ושוחריו אחוות העמים בישראל יציגו את יום האדמה — ב-30 במאָרס — יום בו נורו ונהרגו בדם קר 5 אזרחים ערבים בסכנין, בעראבה, בכפר-קנא וב-טייבה. האם מישוהו חקר ובדק? האם מישוהו נקרא לסדר על התרת דמם של אזרחים ערבים? לית דין ולית דיין.

אחמד אלמסרי, תושב מגדל-אלכרום, נורה ונהרג על-ידי כוחות המשטרה ב-7 בנובמבר 1977, בעת פיזור הפגנת התושבים נגד הרס בתים בכפר. תושב שני — רוסקה גולגלתו והוא נשאר בעל מום לכל ימי חייו. האם מישוהו חקר ברצינות את התנהגות כוחות המשטרה ואת הזילזול הזה בחייהם של אזרחים ערבים? אפילו כששופ"טים חייל או אזרח על כך שירה בערבי בדם קר והרג אותו, כפי שהיה עם איש הג'א, לדרמן, בירושלים, שהג עובר אורח, תושב ערבי, באופן מכון וללא כל סיבה, גם כשדרמן זה הרג, רצח ונשפט ל-20 שנות מאסר, אחרי 24 חודשים נחון ומצא עצמו חופשי, ללא כל דופי.

חברי הכנסת, קיימת אווירה במדינה שטיפחו אותה מעצבי המדיניות — אווירה של זילזול בחיי הערבי בהיותו ערבי. אנשי החוק והסדר בישראל יודעים היטב שלכפי האורח הערבי הם יכולים לנהיג את מלאו היד הקשה והחזקה עד כדי יריות קטלניות, ושום שלטון לא יקרא אותם לסדר. זאת האמת המרה שעומדת מאחורי כל היריות והרצח מדיהם של אנשי החוק והסדר כלפי התושבים הערבים, ולאחרונה כלפי הבדווים ג'נימה אבו-אלקיימה.

חברי הכנסת, הרשו לי לקרוא קטע ממאמרו של עמוס אילון על הריגתה של ג'נימה אבו-אלקיימה, שהופיע ב"הארץ" מה-6 במאָרס השנה. וכך הוא כותב:

"ייתכן שהייתי שוכח מכל העניין כמו רובנו, אילולא עברתי למחרת היום ברחבת הכנסת. על המדשאה מעבר לגדר עמדו כמה עשרות סטודנטים ערבים מאוניברסיטת ירושלים והשמיעו קריאות מחאה על הריגת האשה הבת דווית, על פעולות הסירית-הירוקה, התנכלויות אנשי הרב כהנא לסטודנטים הערבים וכיוצא באלה. עמדתי במרחק מה מהם. מתמת הרוח העזה לא הבנתי את קריאותיהם. עמדו שם שני חברי משמר-הכנסת במדיהם הכחולים הנאים, שאלתי אותם 'מי אלה המפגינים? מה הם רוצים?' ענה האחד: 'לא משנה מה הם רוצים, חבל שלא גמרנו אותם ב-1948'. השני אומר: 'נבלות, לא מאותר לגמור אותם עכשיו'. שאלתי: 'למה?' — 'כי הם ערבים', ענה האחר. 'אחיה של הבדווית ההרוגה משרת בצה"ל, אמרתי, 'כרבים מבני שבט עזאומה'. 'לא משנה', אמר האחר.

פניהם הצעירים, הרעניים והתלקם נצצו ברוח הלחה על רקע שערי פולומבו המפוסלים וחזיתו הרחבה והאפורה של המשכן עליו הם מופקדים — מעוז הדמוקראטיה שלנו, החרות, שלטון החוק. היה קר", מסיים עמוס אילון.

המוזעזע? התרגלנו להודעות מטשטשות במקרים כאלה. ייאמר, בוודאי, שהמקרה הוא תוצאה של אי-הבנה או של פעולה בניגוד להוראות.

האשה לא הלכה אפילו בראש הפגנה נגד פינוי ביתה ובית קרוביה מהמקום, כדי שלא ייאמר שהיא התקיפה אנשי צבא בתפקיד. הנרצחת גם לא השתתפה בהפגנה נגד פעולות "הסירית הירוקה" הממזרת את חיי התושבים הבדווים. האשה הנרצחת ישבה במכונית טנדר עם התי-נוקת שלה בנורעותיה וכדור שם קץ לחייה. בסך-הכול נסעה אשה זו בטנדר שניסה להתרחק מהשטח שבו חיילי צה"ל ביצעו פעולת גירוש אכזרית של תושבים ערבים ממקום מגוריהם.

חברי הכנסת, מי יתן את הדין על פשע מתועב זה? מי אחראי לזילזול הנפשע הזה בחיי אדם? עד מתי כדור-רים תועים יירונו רק ערבים? בוודאי אשמים החייל שפתח באש וגם נתון ההוראה. הם אשמים גם אם לא התכוונו להרוג וגם אם היריה והפגיעה היו בשגגה — בין אם "ירה ופגע בשגגה", כפי שמנסים לתרץ זאת האחראים. אבל יש אשמים נוספים שאולי יותר אחראים והם מעצבי המדיניות כלפי האוכלוסייה הערבית שהולידה את הרצח המתועב הזה ועוד מקרים רבים אחרים הנוב"עים מיחס של הפקרות וזילזול כלפי הערבי בהיותו ערבי.

אנו פונים לכנסת בבקשה לדון ללא דיחוי בנושא זה, להקים ועדת חקירה כדי שתגלה את האשמים בפועל לרצח המתועב הזה וכן תחשוף את המדיניות שהולידה אותו. חברי הכנסת, פשע מתועב זה בוצע על רקע המדיניות הנפשעת שמבצעים השלטונות כלפי הבדווים בנגב, מדיניות עקירתם מאדמתם ונישולם מנה.

באותה מסיבת עתונאים בבית סוקלוב בתל-אביב שבה הופיע בעלה של הנרצחת, הופיע גם הד"ר יואל שכטר, דוברת של האגודה לזכויות האזרח בבאר-שבע שאירגנה את מסיבת העתונאים. לפי "הארץ" מה-12 במאָרס אמר הד"ר יואל שכטר במסיבת העתונאים ש"המקרה חייב לעורר את דעת-הקהל במדינה". הוא ציין כי אינו איש פוליטי או שמאלני בשקפותיו, ושירת בצבא ארצות-הברית במלחמת העולם השנייה. "אני סבור", הוא אמר, "שאילו ידע הציבור בארץ כיצד מטפלים בבדווים שהם אזרחי המדינה -- לא היה מוכן להשלים עם זה". הוא קרא למציאת דרך אנושית לפתרון בעיית הבדווים אשר כיום נופע עליהם פחד כאשר הם רואים ג'יפ ירוק.

ב-4 בחודש זה ענה השר שרון על שאלתה שהיגשתו בקשר להתנהגות אנשי "הסירית הירוקה" כלפי משפחה בדווית, שפגעו בה ובעדרה באכזריות ואף בניגוד להחלטות בית-המשפט. השר ענה שהתלונה מופרכת ואין לה יסוד. כאשר שאלתי כיצד בכל זאת הוא מיישב פעולה של "הסירית הירוקה" בניגוד לפסק-הדין של בית-הדין הגבוה לצדק, השיב השר שרון בציניות, ש"הסירית הי-רוקה פועלת בהתאם לחוק". זהו החוק של השר שרון, חוק רמיסת זכויות התושבים הערבים, חוק גנישולם, חוק עקיפתם, חוק המתייחס אליהם כאל זרים במולדתם. על-פי חוק הג'ונגל של השר שרון נוהגים אנשי "הסירית הירוקה" וכנראה גם אודים מאנשי יחידות הצבא כלפי התושבים הערבים הבדווים, במגמה לזרז את גירוש התושבים הבדווים מאדמתם.

כל האוכלוסייה הערבית בנגב יודעת שרצח מתועב זה של ג'נימה אבו-אלקיימה הינו ביטוי למדיניות טרור

פגן שר הבטחון מ. צפורי :
בנאום שלך ובצורת הנאום שלך אתה משמע מסיקה שאיננה ערבה גם לאלה ששמעו העתונאי שאתה ציטטת.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אתה מצדיק אותם ?

פגן שר הבטחון מ. צפורי :
אני לא מצדיק אותם ואני לא מצדיק אותך. אתה עושה קאפיטאל מאסונות של אזרחים ערבים ומסית אותם נגד המדינה ; אתה עושה קאפיטאל פוליטי מאסונות טרגיים של בני-אדם ; אתה עושה קאפיטאל פוליטי מאסונות נות טרגיים והד-צדדיים של בני-אדם.

הואיל והנושא כולו מצוי בטיפול משפטי ראשוני, אני מציע שבשלב זה לא יקום כל דיון נוסף בנושא זה, וינתן לרשויות החקירה והמשפט המוסמכות על-פי החוק לטפל בנושא.

אבקש להסיר את ההצעה מסדר-יומה של הכנסת.

היו"ר י. ברמן :

רשות להצעה להעביר את הנושא לוועדה לחבר-הכנסת וליד חאג' יחיא.

וליד האג' יחיא (מתנה שלי) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא אסתיר, שאני מוזעזע מכך שסגן שר הבטחון מציע להסיר מעל סדר-היום בעיה כאובה זו.

פגן שר הבטחון מ. צפורי :

יש בארץ-ישראל מושג הנקרא סובידיצה. החייל עומד למשפט. אינך יכול לעשות לו כאן משפט פומבי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
המושג סובידיצה לא חל במקרה זה.

וליד האג' יחיא (מתנה שלי) :

כבר היו דברים מעולם. הכנסת דנה בדברים כאלה.

פגן שר הבטחון מ. צפורי :

אדם יושב בבית-סוהר ומחכה למשפטו.

וליד האג' יחיא (מתנה שלי) :

אני מבקש ממך לשמוע את דברי. הבעיה הזאת היא בעיה חינוכית ממדרגה ראשונה. היא לא החלה בהריגתה של הברווית ולא תסתיים בהריגתה. בעיה זו יש לה צדדים אובייקטיביים ויש דברים שצריך לתקנם. איי-אפשר לעבור לסדר-היום על המקרה הזה. כבר היו דברים מעולם : היה הרצח בכפר-קאסם, היה הרצח ב"יום האדמה" והרצח ברמאללה, ואנחנו שתקנו. יש דברים אובייקטיביים שיש להבין אותם, אדוני סגן השר, ואיני מתעלם מכך. אבל יש דברים שצריכים לבדוק אותם לעומקם ולא לטאטא אותם.

אדוני סגן שר הבטחון, אני הייתי מורה בקיבוץ של השומר הצעיר. כשעמדתי פעם בכיתה היה פתאום רעש-געש, הכיתה כולה רעשה-געשה. לא ידעתי מה פשר הדבר. אחר כך נודע לי שאחד התלמידים כיוון את עפרונו כלפי ואמר "ערבשו", ועשה תנועת יד כאילו לחץ על ההדק. אני רוצה להגיד לך, אדוני סגן השר, שזאת הייתה הוראתו של אחד המדריכים של הגדנ"ע שבא לבית-הספר הזה, לקיבוץ הזה. הוא סולק. אני חושב שכאשר סילקנו אותו, סילקנו את הנגע הנורא שמכרסם בחברה היהודית ובחברה הערבית גם יחד, ואני מסכים אתך שיש להוקיע

חברי הכנסת, האם תשלימו עם האווירה הגזענית האנטי-ערבית הזאת, שמטפחת אותה מדיניות ויד מכוונת המזולזלת בדמם של תושבים ערבים בהיותם ערבים ?

האם תשלימו, חברי הכנסת, עם הרוח הרעה הזאת הקיימת ומטופחת בקרב רבים משומרי החוק והסדר, בנוסח "לא מאוחר לגמור אותם עכשיו" ?

וזהי הרוח וזו האווירה המעודדות את התקפת הדמים על הסטודנטים הערבים במעונותיהם בטכניון, ומביאה להריגתה של ג'נימה אבו אלקימה.

לכן, חברי הכנסת, אני פונה אליכם להקים ועדת חקירה כדי שתחקור את נסיבות הריגתה של הברווית ג'נימה אל-אלקימה, וכדי שתכריז מלחמה ציבורית נגד המדיניות הגזענית המטפחת את יחס הזילזול וההפקרות לגבי חייהם של אזרחים ערבים.

היו"ר י. ברמן :

ישיב על ההצעה סגן שר הבטחון.

פגן שר הבטחון מ. צפורי :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתאריך 26 בפברואר השנה התקיים מבצע לפינוי בדווים ועדריהם משטחי אש, כדי לשמור על חייהם בשטח שבו נכנסים חיילים לאימונים. שטח אש זה קיים עשרות בשנים. והאיסור על הכניסה לשטח ידוע לכל התושבים.

לפני היציאה למבצע תודרכו החיילים לגבי מטרת המבצע, ולפי ממצאי חקירה שנערכה בנושא הודרכו החיילים שלא לפתוח באש ולא להתנהג באלימות כלפי הברווים.

אני רוצה לציין שכל המבצעים האלה — וכל מי ששירת בצה"ל והתאמן יודע את רגישותו של צה"ל שלא לפגוע באנשים חפים מפשע שנכנסו לאזור בטעות או במתכוון ועלולים להיפגע — נעשים לאחר שצה"ל משקיע מאמצים גדולים כדי לבדוק שאין אנשים בשטח. גם במסגרת מבצע זה נעשתה בדיקה כזאת.

במהלך מבצע הפינוי נפגעה, למרבה הצער, אשה בדרוית, לכאורה כתוצאה מיריות חייל אשר טען כי טנדר שנצטווה עלי-ידו לעצור חמק והמשיך בנסיעה. לדברי החייל הוא ירה לכיוון גלגלי הרכב לאחר שתי יריות אזהרה באוויר.

לשאלתו של חבר-הכנסת תופיק טובי, מי יתן את הדין — את הדין יתן החייל, שקיבל תדריך מפורט שאסור לירות והוא ירה.

בעקבות התקרית נעצר מייד החייל החשוד בירי ונפתחה חקירת המשטרה הצבאית-חקירות. החקירה עומדת להסתיים בימים הקרובים וממצאיה יועברו להחלטת הפרקליט הצבאי הראשי ואין ספק מה תהיה החלטתו.

לא אכנס לוויכוח עם חבר-הכנסת טובי מי החל באווירת האלימות ובאלימות, כמה תינוקות, ילדים, נשים וגברים נרצחו ונרצחים על-ידי אנשים שאיתם מזדהה חבר-הכנסת טובי. עד היום, במשך ארבע השנים שאני בכנסת, לא שמעתי את העוקה הנוראה של חבר-הכנסת טובי כאשר נרצחו ילדים, נשים וגברים, ולא ראיתי הצעות לסדר-היום שהוא הגיש.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
זו הסתה-דעת מהנושא.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מציע להצביע בחילה על קיום דיון במליאה;
אם זה לא יתקבל, אסכים להצעה להעביר את הנושא
לוועדה.

היו"ר י. ברמן:
טוב, ובכן אני מעמיד להצבעה את ההצעה לקיים
דיון בנושא במליאת הכנסת.

הצבעה

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של
הכנסת לא נתקבלה.

היו"ר י. ברמן:
אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הנושא
לדיון בוועדת החוץ והבטחון.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת
החוץ והבטחון לא נתקבלה.

זאת בשני המקרים. אבל להגיד על דברים חמורים שנוג-
עים לחיינו, לקיומנו, נעזוב את זה לוועדת חקירה — זה
מכאיב, כי אנחנו צריכים לדון על זה לגופו של עניין.
אנחנו צריכים להוקיע זאת כאשר פושעים מקבלים חנינה,
ואני מצטער. מאוד לומר זאת על הבמה הזאת. דבר זה
הוא פגע חינוכי שלילי שיש לעקור אותו.

תאר לעצמך, אדוני סגן השר, שערבי היה יורק
בפרצופו של שר הבטחון, מה היה גורלו. אינני רוצה
שערבים יירקו בפניהם של שרים ולא של סגני שרים
ולא של אחרים. אבל לדברים כאלה יש פרופורציה, ואני
צריך להתריע על כך. כמה הפגנות היו בסקטור היהודי?
למה אין הרוגים? בשכונת התקווה אפילו ירו על מטוסים,
ולא קרה להם שום דבר. אינני רוצה שיירו חלילה בסקט-
ור היהודי, אבל צריך להיות דבר מאוזן.

אנחנו רואים שזאת בעיה חינוכית ממדרגה ראשונה.
אני מקווה שהכנסת בכל זאת תראה בזה נושא חינוכי
ממדרגה ראשונה ותחליט לדון על כך בוועדה.

היו"ר י. ברמן:
אנו עוברים להצבעה. חבר-הכנסת טובי, האם אתה
מסכים להצעה להעביר את הנושא לוועדה?

3. בעיית הדיור במדינה

משה קצב (הליכוד):
להגיש הצעה לסדר-הדיון כדי לעשות השוואות בין
תקופות — — —
משה עמאר (המערך):
אני קורא מספרים.

רוני מילוא (הליכוד):
תיכף אצטט לך מה אמר אברהם עופר זכרונו לברכה.

מאיר תלמי (המערך):
הוא קורא מספרים. מה יש לכם לערער?

משה קצב (הליכוד):
האם אתה חושב שזה נכון להציע הצעה לסדר-היום
ולעשות השוואות? האם זו המטרה של הצעה לסדר-היום?
אלה הכוונות הטובות שלך.

היו"ר י. ברמן:
חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לנואם להמשיך.

משה עמאר (המערך):
אני מבין שזה מרגיז, אבל צריכה להיות קצת סבל-
נות. תשמעו עד הסוף.

היו"ר י. ברמן:
זכותו של חבר-הכנסת עמאר להביא את הצעתו ולומר
את מה שהוא חושב לנחוץ ולא מה שאחרים חושבים
לנחוץ. והשר ישיב ויעמיד אותו על טעותו, אם אמנם יש
לו טעות.

משה קצב (הליכוד):
וזכותי לומר שמניעיו אינם טהורים.

משה עמאר (המערך):
מאידך גיסא, מיולי 1977 עד סוף 1980 החלו בבניית

היו"ר י. ברמן:
אנו עוברים להצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת משה
עמאר בנושא: בעיית הדיור במדינה. רשות הדיבור לחבר-
הכנסת עמאר.

משה עמאר (המערך):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ממשלה זו הודיעה
בתחילת כהונתה כי אחת המטרות החשובות שהיא מציינת
לעצמה בתקופת הקאדנציה שלה היא קידום פתרון בעיית
הדיור במדינה, מציאת פתרונות לזוגות צעירים המחכים
לדיור, קידום הבנייה הציבורית ועוד דברים כגון אלה.
ושני השרים, שר הבינוי והשיכון הקודם ושר הבינוי
והשיכון הנוכחי, חזרו והודיעו על במה זו, במקומות צי-
בוריים אחרים ובאסיפות על אותם דברים, על רצונם
ונכונותם ועל מעשיהם. והיו דברי רהב רבים, ש"אנו
עושים".

לאחר ששמענו שנעשו כל כך הרבה דברים, חשוב
ורצוי וראוי להשוות את מספר הדירות שנבנו בבנייה
הציבורית בתקופת ארבע השנים שלפני כהונתה של
ממשלה זו למספר הדירות שנבנו בארבע שנות כהונתה
של הממשלה הזאת. מספרים אלה מופיעים במוסף מס' 7
מיולי 1980 של הירחון הסטטיסטי לישראל.

מ-1974 עד יוני 1977, בתקופת המערך — —

משה קצב (הליכוד):
האם זה מה שחשוב, לעשות השוואה בין שתי הת-
קופות?

משה עמאר (המערך):
— ושאתם קוראים לה התקופה החשוכה, חבר-
הכנסת קצב, בתקופה זו החלו בבניית 76,600 דירות
בבנייה ציבורית.

משה עמאר (המערך):
תעשה את החשבון. אתם יושבים כאן כדי להפריע או כדי לשמוע?

רוני מילוא (הליכוד):
אנחנו נהנים, אנחנו נהנים.

משה עמאר (המערך):
אז תשמע אולי את הסיבות.

מאיר תלמי (המערך):
יש בוודאי סיבות שזה כל כך מרגיז אותם.

היו"ר י. ברק:
אבקש לאפשר לנואם להמשיך.

משה עמאר (המערך):
יושב על-ידכם חבר-הכנסת דוד שטרן, איש שאני מעריך — — —

דוד שטרן (הליכוד):
ב-1977 זה לא היה 3.5 שנים. כבר 30 שנה זה לא היה.

משה עמאר (המערך):
כן, תעשה את החשבון המדויק.

דוד שטרן (הליכוד):
אני מחפש, אולי אמצא פה נתונים, אולי יש לי פה הסכומים.

משה עמאר (המערך):
יש לי הסכומים. ב-1981 היה צריך שכיר לעבוד 9.7 שנים.

נלך הלאה: יש כיום — את זה השר לא יכחיש — קרוב ל-34,000 זוגות צעירים המחכים לפתרונות. יש קרוב ל-24,000—25,000 זוגות צעירים הגרים בצפיפות דיור וזכאים גם כן להטבת תנאי דיור. נחשב לעצמנו כמה דירות צריך לבנות בשנה כדי לכסות את הצרכים הנושפים. בתשובה לשאלתה של חבר-הכנסת בריילב השיב היום שר הבינוי והשיכון שלפי דעתו צריך לבנות 35,000 דירות לשנה. לדעתי — בהתחשב גם בכלאי הדירות ובעלייה שצריכה להיות גדולה יותר — אנחנו צריכים בסביבות 45,000 דירות לשנה. בכמות הבנייה המופיעה כאן לא נוכל להגיע לפתרונות.

אומרים — וזה פורסם על-ידי חברות הבנייה והבנקים למשכנתאות — שהחזר ההלוואות לגבי זוג צעיר שה-ניקוד שלו מגיע ל-1,000—1,200 נקודות מגיע בשנת הפ-רעון השנייה ל-3,543 שקלים; בשנת הפרעון החמישית הוא מגיע ל-41,006 שקלים, וחבר-הכנסת קצב היושב כאן מזכיר זאת בשאלתה שלו לשר הבינוי והשיכון. חבר-הכנסת קצב, אתה אומר בשאלתה שלך: "הבנקים למשכנתאות יצאו בימים אלה באזהרה כי זוגות צעירים הנאלצים כיום לקחת משכנתאות צמודות לא יוכלו בעתיד לעמוד בהחזר החודשי כיוון שהם עלולים להגיע לסך של עשרות אלפי שקלים בחודש". זה באמת פורסם מטעמם וניתנו מספרים שהגיעו לסכומים אסטרונומיים.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:
חבר-הכנסת עמאר, אני מבין שאתה קורא עיתון יום. אני מציע שתקרא את הניתוח של אליעזר לוין

33,600 דירות בבנייה ציבורית, בסך-הכול. כלומר בת-קופת ארבע השנים של המערך היו פי שניים יותר התחלות בנייה של דירות בבנייה הציבורית לעומת מספר הדירות שהוחל בבנייתן מיולי 1977 עד סוף 1980, למרות כל דברי הרהב שהושמעו מעל במה זו ובאסיפות אחרות.

אקח לדוגמה את משך הבנייה הממוצע לדירה, כמה חודשים צריך כדי לבנות דירה. ב-1976 נדרשו 24 חודשים לבניית דירה. ויש להניח שמאז חלו התקדמות, התפתחות, ייעול. שמענו רבות על חברות מיוחדות, ושבעקבות זאת משך הבנייה הממוצע יפחת. אך מה אנו מוצאים? בסוף 1979 משך הבנייה לדירה הגיע ל-34.2 חודשים. היכן הייעול? היכן ההתפתחות? היכן אותן חברות מיוחדות?

כשאני בודק מה היו מחירי הדירות, מחודש מארס 1977 עד פברואר 1981 מחירי הדירות עלו ב-2,010%. לעומת זאת מדד המחירים לצרכן עלה "רק" ב-9,16%, ומדד מחירי הבנייה עלה ב-950%. זאת אומרת, עלות הבנייה עצמה עלתה רק ב-950%, ואילו מחיר הדירה עלה ב-2,000%, פי שניים. מאין ההבדל הזה?

מושה קצב (הליכוד):
כשדוברת על משך הבנייה, האם התכוונת לדירות באותו גודל?

משה עמאר (המערך):
התכוונתי לדירות מגורים בבנייה פרטית וציבורית, באותו גודל, אותו דבר. אלה מספרים שנמצאים בירחון הסטטיסטי. אתן לך אותם.

יאב כ"יין (המערך):
חבר-הכנסת עמאר, 2,000% זה פי שלושה, לא פי שניים.

רוני מילוא (הליכוד):
זה לא המספר היחיד שהוא לא דייק בו.

משה עמאר (המערך):
2,000% לעומת 950%, נביח 1,000% בצורה פשוטה זה כפול. מהיכן בא ההפרש הזה? מהיכן בא ההבדל בין שני הסכומים? הספרים והרווח הספקולאטיבי הגדילו את מחירי הדירה לעומת מחיר הבנייה הציבורית.

רוני מילוא (הליכוד):
מי אלה שעשו רווח ספקולאטיבי — סולל בונה? מי עשה רווח ספקולאטיבי — החברות ההסתדרותיות שאתה מדבר עליהן? הרי אתה מדבר על חברות ציבוריות ולא על חברות פרטיות.

משה עמאר (המערך):
אני מדבר לגבי מחירי הדירות והבאתי את הבנייה כולה, כי הרבה מן הזוגות הצעירים הנזקקים לדיור צרי-כים ללכת לקנות בבנייה הפרטית.

עשיתי חישוב כמה שנים צריך לעבוד שכיר כדי להגיע לדירה: ב-1977 היה די בכך אם היה עובד 3.7 שנים.

דוד שטרן (המערך):
זה לא היה מעולם. באמת, עם כל הכבוד.

רוני מילוא (הליכוד):
לגבי שכיר ממפ"ם שמרוויח כמון זה נכון.

שבו דנה הכנסת ביוזמת חברי הכנסת, ביוזמת הממשלה, אולי מסתתרת הצעה, אולי יש הצעה מאחורי דברי הרב של חברי-הכנסת עמאר וקיסרוגו על הממשלה הזאת שלא עושה כלום לכדוריו ועל שני השרים — חשבתי שאולי יש הצעה שכדאי לבחון אותה, שכדאי לנסות אותה.

אולם, מהי בעצם המסקנה של חברי-הכנסת עמאר, שלדידו היא התרופה לבעיה החברתית הזאת? נשחרר את עצמנו מאחריות ונעביר את הנושא לרשויות המקומיות.

מישה עמאר (המערך):
משום שהמשרד נכשל.

שרי-הבינוי והשיכון ד. לוי:
חברי-הכנסת עמאר, יכול להיות שזו הצעתך. היא הצעה פרטית, אפילו לא של סיעתך ואני חושב שהיא תישאר פרטית. לא זו בלבד שהממשלה הנוכחית לא תאמץ אותה, אני מסופק אם ממשלה כשלהי, לרבות שלך אם תגיע אי-פעם לשלטון, תאמץ רעיון כזה.

עניין זה הוא מחובת הממשלה, מחובת כל ממשלה. הוא נוגע לאזרחים רבים, לעולים חדשים, לזוגות צעירים, למשפחות ברוכות-ילדים, לאזורי-פיתוח. זה אחד הדברים היסודיים והמהותיים שממשלה חייבת להתמודד עמו ולתת לו פתרונות. את זאת עושה הממשלה בכל מאודה.

חברי-הכנסת עמאר ניסה לתאר לנו כאן מצב שהיה בעבר, כאילו בתחום הזה של השיכון היה הכול שפיר עד שבאה ממשלה זו וקילקלה את המצב. אולי כדאי לחזור לנתונים והואיל והוא דיבר במספרים, צריך גם להשיב במספרים. ממשלה זו, שלדברי חברי-הכנסת עמאר לא עשתה מאומה בתחום הזה, יכולה לוקף לעצמה הישג, יכול להיות שבעיניך הוא פעוט אבל בעיני הוא גדול: בשנת 1977 חיו בתנאי דיור קשים הנקראים "צפיפות מיניקה" — כלומר 3 ו-4 נפשות בחדר — 28,000 משפחות. היום ירד המספר הזה ל-12,000. כלומר, צימצום המצוקה המעיקה ב-60%. יכול להיות שבעיניך זה דבר של מה בכך.

מישה עמאר (המערך):
אלה הדירות שנגמרו עכשיו אבל בנייתן החלה בזמן המערך.

שרי-הבינוי והשיכון ד. לוי:
הרי גם בשנת 2,000 תזקוף את האוויר שאנו נושמים לזכות התיכונן של ממשלת המערך. לכן, הבה תשמעו את המספרים, תקשיבו לעובדות ותצאו לסייר. אני מוכן להתנדב ולהיות לכם מורה-דרך כדי להראות לכם את הדברים. אולי תצאו קצת מן הקפאון ומן הקליפה שאתם מתכסים בה ותראו בניינים ויסודות מוצקים ואנשים המקבלים פתרון לבעיות הדיור שלהם.

אבל בואו נחזור לנתונים: 60% מהמצוקה צומצמו.

מישה עמאר (המערך):
בדירות שהסתיימו עתה אבל החלו בבנייתן בעת שכינה ממשלת המערך.

שרי-הבינוי והשיכון ד. לוי:
חברי-הכנסת עמאר עמד כאן וחזר בעצם על טיעונים שנטענו על-ידי בנקאים מסויימים לגבי החזר של ההלי-וואות. אני, כפי שיעצתי לו בקריאת-ביניים, רוצה לחזור ולקראו מה שפורסם אתמול בעתון "הארץ" והיום בעתון "ידיעות אחרונות" ולהראות שכל הטענות הללו לגבי

ב"הארץ" ואת הניתוח ב"ידיעות אחרונות" מהיום, ואתה בוודאי תתפלא לראות שהסובסדייה הגלומה בהלוואות אלה היא מעל ומעבר למה שאתה מדמיין לעצמך וגם ההחזר הולך ויורד.

מישה עמאר (המערך):

אני רוצה לשמוע איך ההחזר הזה יורד, בניגוד לחיי-שוב של הבנקים למשכנתאות. זה נוגד את חישובם של הבנקים למשכנתאות.

היה חסכון לדיור שהבנקים למשכנתאות הנהיגו וב"עיקר בנק טפחות. חסכו שם במשך שנים "חסכון 90 אף", "חסכון ברירה" וכן הלאה. מה מתברר? ועדת הכספים של הכנסת בישיבתה לפני זמן מה החליטה שחסכון זה בסופו-של-דבר, חסר ערך כי הוא מגיע לאחר מכן ל-1%, 2% ממחיר הדירה. הסכום המרבי שהבנק יכול לתת כהלוואה לא צמודה הוא 6,000 שקלים ובבנק טפחות אפילו 12,000 שקלים וזה מהווה אולי 1%, 2% ממחיר הדירה. כל החסכונות הללו שאנשים חסכו במשך שנים הגיעו לאין ולאפס והם חסרי ערך.

ושזו אני אומר: החברות למיניהן שנכנסו והוכנסו לנושא הזה לא נראה שקידמו אותה. לדעתי, השיטה אינה יכולה להמשיך בדרך זו שלפיה פועל משרד הבינוי והשיכון. אני בדעה שמוכרחים למצוא שינוי או לעשות רפורמה יסודית בכל הנושא הזה של פתרונות דיור לזוגות צעירים ולזקוקים דיור. אני בדעה שצריך להעביר את הביצוע ואת התקציבים לרשויות המקומיות. הרשויות המקומיות כבר גילו יכולת. הן בונות יותר בזול, בצורה יעילה יותר, יותר מהר וביתר אחריות. אם הן תקבלנה את הקרקע ללא תמורה, אם הן תעשנה את הפיתוח האזורי ולא תורדנה את הוצאות הפיתוח על הבנייה ותהיה רק עלות הבנייה עצמה, יוכלו אותם זוגות צעירים ואותם נזקקים להגיע לדירה. ולא רק זה: הרשות המקומית תקבע את העדיפות. היא מכירה את התושבים, היא יודעת לקבוע איזה מאותם נזקקים וזקוקים לדירה ברכישה, אלו מהם — לדירה בשכירות, אלו מהם — להלוואות ברכישת דירה. הרשות המקומית תעשה פעולה מרוכזת בתקציב — אם היא תקבל את התקציב — כאשר הפיקוח יהיה של משרד ממשלתי. זו הדרך לפתרון הבעיה של הדיור בארץ. לא רק שהיא תזויל את מחירי הדירות אלא היא תזויל בסופו-של-דבר בכלל את מחירי הקרקע גם לגבי בנייה פרטית ותזויל כתוצאה מכך את הדירות בבנייה פרטית. אם היינו עושים את הרפורמה הזאת היינו יכולים להגיע לתוצאות אחרות מאלה שהגענו אליהן היום.

אפשר לומר שממשלה זו ושריה השניים, הראשון והשני, שהשכיחו להשמיע דברי רב, שהפיתו תקוות-שווא, הביאו לתוצאה מאכזבת, הביאו לרוח-נכאים לכל אלה הנזקקים לדיור ולצערי הרב חלק מן הכשלון גורם גם לירידה מן הארץ של זוגות שלא הגיעו לדיור והגיעו לייאוש.

הנושא חשוב גם בעת הזאת ולכן יש הכרח, ויהיה זה נכון ורצוי שהכנסת תדון בו במליאתה.

היו"ר מ. ל. מרון:
שר הבינוי והשיכון ישיב, בבקשה.

שרי-הבינוי והשיכון ד. לוי:
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הקשבתי לטיעוני של חברי-הכנסת עמאר וחיכיתי למסקנותיו. בנושא הזה

בעצם מענק, כי בתום חמש שנים היא מתבטלת. זה מענק המגיע עד 50,000 שקל, ובכך מסתכם הסיוע במקרים רבים ב-95% בקירוב ממחיר הדירה הנרכשת על-ידי המתישבים בישוּבֵי-הפיתוח. במיוחד בא עידכון הסיוע לשמר את עקרון הפרוגרסיביות המונח בקריאת תכנית הסיוע. עקרון זה מאפשר רכישת דירות על-ידי מספר גדל והולך של אנשים מקרב השכבות החלשות הזקוקות לדיוור ההולם את צרכיהן.

מחירי הדירות הבסיסיים, המצביעים על עלותן של דירות הנבנות על-ידי חברות הבנייה במימון חלקי של משרד הבינוי והשיכון, נקבעים בתיאום עם המשרד. העלאות המחירים נתונות לביקורת מתמדת של המשרד. אין החברות מעלות מחירי דירות מעבר למדד תשומות הבנייה ובמקרים רבים הן סופגות גם עלייה זו. מחירי הדירות הנבנות במימונו המלא של המשרד נקבעים על-ידי משרד הבינוי והשיכון ומותאמים ליכולת רכישתן על-ידי הזכאים.

מספר ממשי הסיוע, רוכשי הדירות מקרב הזכאים, ממשרד הבינוי והשיכון, גדל בשיעור ניכר ממספר מבצעי ההלוואות בשנים קודמות. במיוחד ניכרת עלייה במספר מממשי ההלוואות מקרב הזוגות הצעירים. מספרם הגיע ל-1,500 לחודש בממוצע עד אוקטובר 1980, לעומת 750—800 מבצעים לחודש בממוצע בכל אותו מהשנים 1974 עד 1978.

מן הראוי להבהיר לחברת-הכנסת עמאר כי אין פלא שחל גידול בביצוע המשכנתאות, וזאת לאור העובדה שבשנת 1976 — אבקש לשים לב לנתון זה העומד לבי-קורת והמעוגן בעובדות ובמספרים — היוותה ההלוואה לזוגות הצעירים החלשים רק 40% ממחיר דירת שלושה חדרים, בעוד שבשנת 1980 היוותה ההלוואה לדירה דומה 71% ומעלה ממחיר הדירה.

(חברת-הכנסת מ. עמאר קורא קריאת-ביניים)

אגיע לזה, אבל זה נתון מעניין מבחינה חברתית, וחשוב לשים לב אליו גם אם יושבים באופוזיציה.

בולטת במיוחד העובדה כי אחוז הזוגות הצעירים בעלי הניקוד הגבוה, המשתייכים לקבוצה הסוציו-כלכלית הנמוכה והרוכשים דירות בסיוע משרד הבינוי והשיכון, גדל עד כדי 40% מתוך כלל הזוגות הצעירים, וזאת לעומת 10% שרכשו דירות בסיוע המשרד בשנים קודמות. אם הסתמך על עובדות ומספרים, הרי יש התפתחות חיובית בתחום החברתי.

מספר פתרונות הדיוור שנתן משרד הבינוי והשיכון בשנת 1980 הגיע, אדוני היושבר-ראש, ל-47,000, בהם 18,300 פתרונות לזוגות צעירים; מהם נטלו ההלוואות של משרד השיכון — 13,700; ל-1,040 נתן המשרד דירות בשכירות מסובסדת, ו-3,500 מהם נטלו השתתפות ביטור דירה המגיע ל-700 שקל לחודש בירושלים ול-600 שקל לחודש בישוּבֵי אחרים. כאן פיתחנו מסלול נוסף שנותן אפשרות בידי זוג צעיר לשתור לו דירה בשוק החופשי ולקבל השתתפות ממשרד הבינוי והשיכון.

אדוני היושבר-ראש, לא עוד אותם מחזות שידענו של זוגות צעירים הפולשים לדירות, המפגינים בחתובות והמבעירים צמיגים. איך נעלמו תופעות ההתפרעות והזעם? האם כולם חברי הליכוד, כולם עושים טובה לממשלה, מפחדים משר הבינוי והשיכון, או שהוצעו פתרונות שפתרו את בעיית הדיוור שלהם הלכה למעשה?

ההלוואות היו מופרכים. כפי שמוכח מספרית, יש בהם סיוע גדול מכפי שהיה אי-פעם וההחזר שלהם הוא קבוע — אחוז מסויים מהקנסה הממוצעת של השכיר במדינה.

(חברת-הכנסת מ. עמאר קורא קריאת-ביניים)

אם תקשיב לדברי, אם תהיה לך סבלנות, תשמע ותראה. אני אגיע גם לאחוזים וגם למספרים. אני רק מבקש ממך, כחבר הכנסת המתמצא בהתפתחות השכר ותוספת היוקר השומרים על ערכם, כאשר אתה מדגיש שבכך וכך שנים יגיע החזר החודשי לכך וכך אלפי שקלים — כדאי שבאותה נשימה תדגיש גם שהשכר במשך יעלה במידה שווה, כי האינפלציה לא חלה רק על החזר ההלוואות האלה. הפיצוי עליה חל גם על השכר ועל כל תחומי חיינו. אין דבר אחד שעולה עם האינפלציה ודבר שני שנשאר סטאטי.

ובכך, הנתונים שהובאו על-ידי חברת-הכנסת עמאר, עם כל הכבוד, אין להם אחיזה במציאות. כמו בשנה החולפת, כך גם השנה, עומד משרד הבינוי והשיכון בפרו-גראמה שהוא הציב לעצמו. תוך החודש הקרוב יגיע מספר התחלות הבנייה הציבורית לשנת התקציב 1980/81 לכ-10,000 דירות. חברת-הכנסת עמאר ודאי אינו יודע שכיום נמצאות בשלבי בנייה כ-6,000 בבתים הציבוריים והפרטיים בכל רחבי הארץ כגייה שונים בבנייה הציבורית והפרטית דירות יש בו כדי להבטיח מתן פתרונות כנדרש. היקף הבנייה הגדול בשנה החולפת ומכירת דירות כבר בשלבי בנייה התחלתיים מנעו מחסור בדירות ואף הביאו לירידת מחירים ריאלית במרוצת 1980. במחצית 1980 נרשמה ירידה ריאלית של כ-23% במחירי הדירות בבנייה הציבורית.

באשר לתכניות הבנייה להשכרה — תכניות שחברת-הכנסת עמאר נימק אותן בהצעתו אבל לא פירט אותן בעומדו כאן על דוכן הכנסת — המשרד יזם לראשונה חקיקה שטמרתה עידוד בנייה להשכרה והיא גם אושרה בכנסת. בזה ניתן התמריץ המשמעותי ליוזמים ולבעלי המגרשים לבנות דירות ולהעמידן להשכרה בתנאים של מפעל מאושר, תוך מתן פטור ממס הכנסה על המרכיב האינפלציוני במחירי המגרשים שעליהם ייבנו הדירות.

אשר לסיוע — גם כאן חברת-הכנסת עמאר, או שהוא מתעלם או שאינו מתמצא כלל בנושא. משרד הבינוי והשיכון פעל להעלאת שיעורי הסיוע לזכאים. המשרד העניק אמצעים ריאליים בידי הזוגות הצעירים לרכוש את דירתם תיהם ואיפשר למשפחות מרובות-ילדים להיטיב את תנאי דיוורן. עידכון הסיוע מגיע ל-300,000 שקל למתגוררים בצפיפות בירושלים ול-250,000 שקל למתגוררים בצפיפות בכל הארץ. הלוואה זו כולה איננה צמודה.

לזוגות צעירים בירושלים הועלה הסיוע עד לכדי 230,000 שקל, ובשאר הישובים — ל-165,000 שקל. החזר החודשי המרבי של זוג צעיר בירושלים אינו עלה על 18% משכרו החודשי. לזוגות צעירים חלשים יותר בירושלים ההחזר החודשי אינו עולה על 15% משכרם. בשאר הישובים בים החזר אף קטן יותר ומגיע ל-11% מהשכר הממוצע במשק.

ראוי לציין שהחזר ההלוואות הולך וקטן יחסית להכנסה במשך השנים, וזאת בשל החלק הלא-צמוד שב-הלוואה.

ההלוואות בישוּבֵי-הפיתוח אף הן הוגדלו ומגיעות ל-100,000 שקל. נוסף על זה ניתנת הלוואה הנקראת

קים. על-פי נסיון העבר נוכחתי שלעתים השר מביא מספרים שאינם תואמים את המציאות.

מושה קצב (הליכוד):

אתה מדבר בעל-פה. תוכיח. אתה מדבר מבלי שהגשת הצעה, מבלי שהתכוננת.

זכרהם שריר (הליכוד):

מבלי שהתכוננת אתה מוסר לכנסת דברים לא מדויי-קים. זו אשמה חמורה. אתה אומר דברים לא בדוקים.

נפתלי פדר (המערך):

כן, אני יכול להוכיח זאת, על-פי הפרוטוקולים, אני סבור שהנושא הזה טעון דיון ובדיקה ואני מציע להעבירו לוועדה.

מושה קצב (הליכוד):

הוא אומר דברים לא בדוקים. צריך למחוק אותם מהפרוטוקול.

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר-הכנסת פדר, אתה עוד תבקש סליחה על העלילה הזאת.

שר-הבינוי-והשיכון ד. לוי:

אדוני היושב-ראש, אני מבקש רשות להשיב.

היו"ר מ. ל. מרון:

בבקשה.

שר-הבינוי-והשיכון ד. לוי:

אדוני היושב-ראש, אני מבין שלחבר-הכנסת פדר, כמו לחבר-הכנסת עמאר, יש עניין להראות שהכול שחור במדינה הזאת והמצוקה פוקדת את כל תחומי חיינו.

מושה עמאר (המערך):

נתתי לך מספרים.

שר-הבינוי-והשיכון ד. לוי:

אתה תקשיב לי, חבר-הכנסת עמאר, מדוע אתה מת-פרץ כך?

היו"ר מ. ל. מרון:

חבר-הכנסת עמאר, אני מבקש שתשמע.

שר-הבינוי-והשיכון ד. לוי:

הם היו רוצים שגם בבית יאימנו לאוירת הנכאים שהם מנסים ליצור ולמועקה שהם מנסים לצייר ולדמיין.

בתחום הזה, אדוני היושב-ראש, לא אמרתי שפתרנו את כל הבעיות, אמרתי שאנחנו עושים לפתרון הבעיה ונתתי מספרים. כל המספרים שמסרתי לכנסת בדוקים, אמיתיים, מבוססים, מעוגנים, הן במשרדי והן על-ידי המסמכים שצינתי וקראתי מהם.

חבר-הכנסת פדר האשים האשמה כבדה וחמורה. אני חושב שלו היה בדתו להוכיח משהו, היה עולה עם מסמך או היה מוכיח אם פעם אחת מסרתי לכנסת מספר כלשהו לא בדוק. מאחר שאיני רגיל לעלילות של המפלגה שאליה משתייך חבר-הכנסת פדר ואינני מעוניין לעבור לסדר-היום ולהבלג על הסיגנון והשיטה האלה, אני חושב שתעודת-עניות היא לחבר הכנסת לקום ולהפריח האשמות שכאלה ולחזור למקומו כשהוא פטור ונקי.

(חבר-הכנסת נ. פדר קורא קריאת-ביניים)

אדוני היושב-ראש, מלבד זאת משרד הבינוי והשיכון גם עוסק בהטבת תנאי הדיור למשפחות ברוכות-ילדים, באיחוד דירות, בשיפוץ דירות, במתן דירות בשכירות מסובסדת. משרד הבינוי והשיכון יכול לזקוף לזכותו הישגים גם בתחום הנתונים שציין חבר-הכנסת עמאר. על-פי דוח בנק ישראל, מספר שנות העבודה שהיו דרושות לרכישתה של דירה ממוצעת בירושלים ב-1974 היה 9.49.

מושה עמאר (המערך):

מתי?

שר-הבינוי-והשיכון ד. לוי:

ב-1974.

ב-1980 — 7.76 שנות עבודה. אני מצטט מתוך דוח בנק ישראל, ואני מוכן לתת לך אותו.

מושה עמאר (המערך):

מה היתה שווה הדירה?

שר-הבינוי-והשיכון ד. לוי:

לרכישת דירה בתל-אביב בשנת 1974 היו דרושות 10.17 שנות עבודה, וב-1980 — 7.56 שנות עבודה.

אדוני היושב-ראש, יום יום מושקעת עבודה בתחום זה כדי לצמצם את המצוקה, כדי לתת פתרונות למשפחות ברוכות-ילדים ולזוגות צעירים. כיום רואים אנו שכל דברי ההפחדה לגבי תכנית הסיוע לא הועילו, ומספר הזוגות הצעירים והמשפחות המסתייעים בתכנית זו הולך וגדל. אפשר גם להצביע על מה שנעשה בירושלים, בגליל ובנגב, אבל זאת נעשה בהזדמנות אחרת.

הובאו כאן מספרים לא בדוקים שאין להם ביסוס במציאות. ציינתי עובדות. הממשלה הזאת עשתה ותעשה לביטול מצוקת הדיור משום הרגישות שלה. אני רוצה לציין, אדוני היושב-ראש, שגם בלב המדינה, בערים הגדולות, מצאנו שכונות שלמות שהן עדיין מעברות. צימצמנו את המספר במחצית, והוצאנו את המשפחות אל הרווחה החברתית. שינינו את מדיניות האיכלוס. לא עוד העברת שכונה שלמה ממצוקה של פחונים ובדונים אל מצוקת בטון, אלא איכלוס מעורב של הזוג הצעיר, של המשפחה ברוכת-הילדים, של מפוני המעברות והעולה החדש. כולם יחד, ובכך רואים אנו את האינטגרציה החברתית.

אדוני היושב-ראש, חבר-הכנסת עמאר הדגיש כאן את הבחירות, את דין הבחור. בדרך זו אנחנו נבוא. חבר-הכנסת עמאר ימשיך לדבר, ואנחנו נבוא עם עובדות, נבוא עם היכרות, נבוא עם פתרונות.

אדוני היושב-ראש, מפאת דברי הרהב של חבר-הכנסת עמאר והנוסח והסיגנון שהוא אימץ לעצמו, אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר מ. ל. מרון:

אני מזמין את חבר-הכנסת פדר המבקש להעביר את הנושא לוועדה.

נפתלי פדר (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בעיית מצוקת הדיור במדינה היא לכל הדעות אחת הבעיות החשובות. השר הציג כאן תמונה ורודה, כאילו בעיה זו כלל וכלל אינה קיימת, כאילו נפתרו כל הבעיות בתחום זה ואין צורך לדון. השר המטיר עלינו מספרים שספק אם כולם מדויי-

חברי הכנסת, נייגש להצבעה. לפנינו שתי הצעות: הצעה להעביר את הנושא לוועדה והצעת השר להסיר את הנושא מסדר-היום של הכנסת. אבקש למנות.

אני חושב שזוהי תעודת עניות לחבר הכנסת לקום, להאשים ולצאת כך נקי.

היו"ר מ. ל. מרון :

חבר-הכנסת עמאר, האם אתה מסכים להעביר את הנושא לדיון בוועדה?

מוטה עמאר (המערך) :

כן, כדי להוכיח לשר — — —

היו"ר מ. ל. מרון :

לא ביקשתי הסבר. אני מבין שאתה מסכים.

ו. חוק לתיקון דיני מסים (חילופי ידיעות בין רשויות המס) (תיקון),

התשמ"א—1981 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

שקיבלה מרשות מס החייבת בשמירת סוד. בזמנו ניתן פסק-דין בבית-המשפט המחוזי שפירש את הוראת החוק; העיקרי כך שלמעשה הוא מסכל את כל מטרת החוק; שכן הוא קבע כי ידיעה שנתקבלה, למשל, באגף מס הכנסה ממבצעי מס קנייה, אי-אפשר יהיה להשתמש בה לשם הגשת תביעה פלילית בשל עבירת מס הכנסה, משום שבחוק מס קנייה נאמר אז: "לא יגלה אדם כל ידיעה שהגיעה אליו בתוקף תפקידו לפי חוק זה, אלא אם נדרש לגלותה על-ידי בית-משפט, לצורך חוק זה או בקשר עם תביעה פלילית על עבירה על חוק זה". משום כך מוצע לתקן את החוק כך שאמנם תחול חובת סודיות על ידיעות שנתקבלו ממבצעי חוק מס אחד על-ידי מבצעי חוק המס האחר, אולם שמירת הסודיות לא תמנע את אפשרות ביצועו של חוק המס האחר.

3) לפי חוקי המסים הקיימים מותר לרשות מס לג- לות לבית-המשפט ידיעות רק בקשר לביצוע חוק המסים שהיא אחראית לביצועו או לעבירה על אותו חוק מסים. מטרתו של סעיף 3א בחוק המוצע היא לאפשר לרשות מס שקיבלה ידיעות מרשות מס אחרת להזמין את רשות המס שמסרה את הידיעה להעיד בבית-המשפט.

היו"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת, אנו עוברים עכשיו להצבעה בקריאה שנייה.

הצבעה

סעיפים 1—3 נתקבלו.

היו"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק לתיקון דיני מסים (חילופי ידיעות בין רשויות המס) (תיקון), התשמ"א—1981, נתקבל.

היו"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת, אנו עוברים לחוק לתיקון דיני מסים (חילופי ידיעות בין רשויות המס) (תיקון), התשמ"א—1981, בקריאה שנייה וקריאה שלישית.

את החוק יביא חבר-הכנסת חיים קופמן, בבקשה.

חיים קופמן (בשם ועדת הכספים) :

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להביא לאישור הכנסת חוק לתיקון דיני מסים (חילופי ידיעות בין רשויות המס) (תיקון), התשמ"א—1981.

בחוק שלושה תיקונים :

1) החוק העיקרי קובע שרשות מס אחת תהא רשאית למסור ידיעות שהיא חייבת לשמרן בסוד לרשות מס אחרת. כיום יש מינהלים הממונים על ביצועם של כמה חוקי מסים וספק אם לפי הנוסח הקיים ניתן לראות בהם ובמבצעי החוקים השונים רשויות מס נפרדות; ואם רשויות אינן נפרדות אין להן אפשרות לפי החוק העיקרי למסור ידיעות אחת לשנייה. מוצע, לכן, לתקן את ההגדרות כך שמבצעי כל חוק ייראו כרשות מס בפני עצמה, כך שלא יהיה ספק בדבר יכלתם להעביר ידיעות אחת לשנייה. הגדרות "רשות המס" שונתה כך שהיא תכלול כל מי שמועסק בביצועו של החוק.

2) עוד קובע החוק העיקרי כי לענין חובת השמירה על הסודיות, דין ידיעות שנמסרו לרשות מס מכוח החוק כדין ידיעות שהשיגה מכל מקור אחר, אלא שלענין זה יחולו עליה גם כל הוראות הסודיות החלות על הרשות שמסרה אותן. הוראה זו באה להגן על חובת שמירת הסודיות שבחוקי המסים השונים ולא לאפשר את ביטולם בעקיפין. החשש העיקרי היה לגבי מסירת ידיעות לרשות מס, אשר בחוק שעל ביצועו היא ממונה אין חובת שמירת סודיות, כמו בפקודת המכס למשל. במקרה כזה, אלמלא נאמר הדבר במפורש, יכולה היתה הרשות המקבלת, שאין לגבי חובת שמירת סודיות, למסור לכל דיכפין ידיעה

ז. חוק לתיקון פקודת המסים (גבייה) (מס' 2), התשמ"א—1981 *
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

של הוראה זו היא מיום שיקבע שר האוצר באישור הוועדה.

לפי ניסוחו של החוק הקיים ניתן לגבות הוצאות הכרוכות בהוצאה לפועל רק כאשר נמכרו נכסים כדי לגבות מדמי המכר את חוב המס המגיע למדינה. קורה לעתים שלאחר שננטקו אמצעי אכיפה והוצאו הוצאות אגב כך, נמלך הסרבן בדעתו ופורע את חוב המס. במקרה כזה לא ניתן, כאמור, לגבות ממנו את ההוצאות שנאלצה המדינה לעמוד בהן בשל סרבנותו.

הוצע לאפשר גביית ההוצאות גם אם הליכי האכיפה לא נסתיימו במכירה. הוועדה קבעה שלעניין זה "הוצאות" — כפי שיקבע שר האוצר באישור הוועדה.

לבסוף החליטה הוועדה להוסיף לחוק זה תיקון לחוק מסים עקיפים (מס ששולם ביתר או בחסר), הבא להבטיח סימטריות ביחסים שבין האזרח לרשויות המס והוא קובע שחסר ישולם ויתר יוחזר בתוספת ריבית או ריבית והפי"רשי הצמדה כמשמעותם בסעיף 93 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו—1975, ולעניין זה יחולו הוראות סעיפים 97 ו-105 לחוק האמור בשינויים המחוייבים.

היו"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת, החוק מוגש בצירוף הסתייגויות. אני קורא לחברי הכנסת וליד חאג' יחיא. הוא איננו באולם. אם כן, אנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה.

ה צ ב ע ה

התיקון של חברה הכנסת ו. חאג' יחיא לסעיף 1 לא נתקבל.

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.
סעיפים 2 ו-3 נתקבלו.

היו"ר מ. ל. מרון :

אנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על החוק.

ה צ ב ע ה

חוק לתיקון פקודת המסים (גבייה) (מס' 2), התשמ"א—1981, נתקבל.

ח. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 46), התשמ"א—1981 *
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר מ. ל. מרון :

אנו עוברים לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 46), התשמ"א—1981. בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. את החוק יביא חבר הכנסת חיים קופמן.

חיים קופמן (בשם ועדת הכספים) :

הנני מתכבד להביא לאישור הכנסת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 46), התשמ"א—1981. ראשית— כול ברצוני להפנות את תשומת לבכם לכך שתיקון זה לפקודת מס הכנסה היה מס' 45 בקריאה הראשונה, אך כיוון שבינתיים נוסף תיקון לפקודת מס הכנסה במסגרת

היו"ר מ. ל. מרון :

אנו עוברים לחוק לתיקון פקודת המסים (גבייה) (מס' 2), התשמ"א—1981, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. את החוק יביא חבר הכנסת חיים קופמן.

חיים קופמן (בשם ועדת הכספים) :

הנני מתכבד להביא לאישור הכנסת חוק לתיקון פקודת המסים (גבייה) (תיקון מס' 2), התשמ"א—1981. בחוקי המס השונים נקבעו אמצעי אכיפה שונים, בין משום שבזמנו חשבו שהם מתאימים במיוחד לגביית מס פלוני ובין משום שאגב טיפול בתיקונו של חוק מסוים נראה היה באותה עת כי יש אמצעי חדש ויעיל. בחוק הזה שלושה תיקונים עיקריים בתחום זה :

כיום, כאשר המגמה היא איחוד הטיפול באכיפת חוקי המס השונים, הוצע לאפשר למבצעים להשתמש בכל אמ"צעי האכיפה המצויים נבכו חוקי המס, שאם לא כן הולך לאיבוד אחד היתרונות החשובים שבאיחוד הטיפול כאמור. עם זאת הוחלט בעת הדיון בוועדה שלא לקבוע את הדבר באופן מוחלט בחוק, אלא לקבוע ששר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת רשאי להתיר את השימוש באמ"צעי אכיפה שבחוק מס פלוני לגביית חוב מס על-פי חוק מס אחר בשינויים שייקבעו או המחוייבים לפי העניין.

אחת הדרכים האפשריות כיום להימנע מלתת למדינה זכות קדימה בגביית חובות המס המגיעים לה היא לסכל את הטלת העיקול על חשבונות הבנק על-ידי כך שמחזיקים אותם ביתרת חובה מתמדת המשתנה לפי הצורך. לגבי יתרת חובה יש לבנק זכות קדימה, על-כן גם כאשר מגדי"לים את יתרת החובה נשמרת זכות זאת של הבנק.

משום כך הוצע לקבוע שזכות הקדימה של הבנק תחול רק לגבי סכום יתרת החובה שהיה קיים בעת הטלת העיקול ולא על הגדלת היתרה שלאחר הטלת העיקול. לאחר דיון בוועדה הוחלט לקבוע שהוטל עיקול על חשבון הבנק של סרבן, לא תהא לבנק זכות קדימה אלא על סכום החובה שהיה בכלל חשבונות הבנק של הסרבן בעת הטלת העיקול, ובלבד שלגבי חובות שהיו בעת הטלת העיקול ואשר מועד פרעונם טרם הגיע תחול זכות הקדימה של הבנק ממועד פרעונו של החוב. עוד נקבע שתחילתה

אחרת, (הטבות לחיילים משוחררים), יהיה תיקון זה ידוע מעתה כתיקון מס' 46. אעמוד עתה על השינויים בחוק שהוכנסו בעת הדיונים בוועדת הכספים.

כידוע החליטה הוועדה בזמנו לפטור את קיצבת הזיקנה של הביטוח הלאומי ממס הכנסה. כעת החליטה הוועדה לפטור גם את קיצבת השאירים המשתלמת על-ידי הביטוח הלאומי.

בתיקון סעיף 121 לפקודה ברצוני להפנות את תשומת לבכם לכך שהמדרגות שונות מהמדרגות שפורסמו בהצעת החוק כשהכוונה לטופס הכחול — כיוון שהן כוללות לא רק

אינם רוצים לשלם מס אמת, אבל שיטת התשלום קובעת את ההבדל במועדי תשלום המס. אני יודע ששיטת המקדמת מות מטפלת בשאלה זו, ואני משוכנע שיושב-ראש ועדת המשנה יעיר זאת. אבל התוצאה של סך-כול העידוכונים היא שאיננו מצליחים להדביק בעידכון המקדמות את קצב האינפלצציה. כאשר מערכת המקדמות נתקנה, הייתה תחזית של אינפלצציה בשיעור של פחות מ-100%. מע-רכת זו שוב אינה יפה למצב של אינפלצציה המגיעה ל-130%. אנחנו לא שמים-לב איך אנחנו מגלגלים בלשון מספרם כאלה. ההבדל בין 100% אינפלצציה ל-130% הוא הבדל עצום. ההפרשים הקטנים האלה של 7%—8% ריאלי, הם שקובעים את חלוקת ההכנסה האמיתית ואח חלוקת הנטל, והם שמשבשים את שוויון הנטל. לכן, לא בגלל יושר ומדא בגלל חלוקה צודקת, אלא בגלל הבעיה הזאת של אי-השוויון, יש לתקן את המוצע.

נכון שיש צרות גם בסקטור השני, יש בעיה של מי-סוי אינפלצציוני שרירותי וחסר שוויון וצדק, אבל שתי רעות חולות אינן מנטרלות זו את זו. צריך לטפל בכל אחת לחוד. צריך לתקן את מה שמעוות החוק הקיים של מס הכנסה בטפלו בבעיות של עסקים מבחינת האינ-פלצציה, ומדא שני צריך לעשות צדק עם ציבור שמשלם במקור ובעצם מקדים את התשלומים גם לאחר כל התיקון-נים שעושים.

ההצעה שלנו היא להכיר בתשלום מראש על-ידי מתן הנחה. כל מי שישלם מראש יהיה זכאי להנחה לפי הצעה זו. יבוא עצמאי ויוכיח שחודש חודש שילם בדיוק 1 חלקי 12 מתשלומיו, יהיה זכאי לקבל את ההנחה הזאת. בדיעבד, אם עושים את החשבון של השומות אין זה כך. בסופו-שלידבר נשארתי יתרה די שמנה שאותה העצמאי משלם בסוף השנה. עשיית צדק מבחינה זו היא להחיל את הכלל שבדרך כלל פועל בכל מוסד שבו משלמים בתשלומים. כל ערייה נותנת הנחה למי שמשלם מראש. על-ידי כך שלא עשינו זאת קבענו את אי-השוויון בנטל.

אני מציע לכנסת לקבל את ההצעה שמי שישלם מראש, ובדרך כלל זה נוגע לשכירים, תינתן לו הנחה של 5% במס עצמו. אם הוא חייב ב-25% מס הוא יקבל 5% מ-25%. זה מגיע לסכום מסויים שינוכה מהמס שלו. הוא יקבל זיכוי מראש. ציבור אחר יקבל את אותה הנחה אם יתברר, כאשר יעשו לו חשבון בגמר השנה, כל שגם הוא שילם מראש. אני חושב שזה תיקון ראוי ועולה בקנה אחד עם צדק.

אני רוצה להביע את דעתי האישית שאינה מחייבת את חברי, שהקלת מס לעובדים במשמרת שלישית היא דרך פסולה. אני יודע שהיושב-ראש יוכל לתקוף אותי ולהראות שניצגים רבים בסיעתי תומכים במעשה הממדי שלה. תמיכה זו של חברי אינה משנה את דעתי השלילית. הדרך שעלינו עליה עכשיו למתן הקלות במס, יש בה משום עירעור הרפורמה. היא יוצרת תקדים תמור שבצדק בות הלחצים הפוליטיים והלחצים המקצועיים נצטרך מהר מאוד לחזור לתועה ציבורית שתוכיח לנו עד כמה צריך לעשות את המס פשוט, יעיל וכולל. כל ההנחות והעידודים ראוי שיינתנו על-ידי תשלומים ישירים, ולא במס.

הי"ר מ. ל. מרון :

רשות הדיבור לתכריח-הכנסת לבנבראון, ואחריו — לתכריח-הכנסת זאב כ"ץ.

את ביטול השחיקה שהצטברה במדרגות המס בגלל ההצמדה החלקית, אלא גם את הצמדת המדרגות שצריכה לבוא ב-1 באפריל 1980 לפי החוק, ושניתן היה לשבחה רק אחרי פירסום מוד המחירים לחודש פברואר.

בהצעת החוק נוסף סעיף 122 לפקודה, הודן בהפחתה ממס על הענקה בעד פרויון עבודה ושכר בעד עבודה במשמרות. ברור לנו שסעיף זה הוא חריגה מכללי הרפורמה במס הכנסה שהתקבלה בכנסת ב-1975, אך יחד עם זאת ראינו לנכון לאשר זאת כדי לעודד את הגברת התפוקה בענפי תעשייה ולעודד ניצול מקסימאלי של ציוד קיים על-ידי עבודה במשמרות.

בשלב הדיון בוועדה הוחלט כי מדידת הפריון תאושר על-ידי המכון לפריון עבודה, או גוף אחר שקבע שר האוצר על-פי המלצת המכון. בשלב הדיון בוועדה נוסף תיקון לסעיף 130א' בפקודה הודן בהגדרת ילומים ועסק ביהלומים" והרחבתה כך שתכלול בעל שליטה בחברה.

בשלב הדיונים בוועדה נוסף תיקון לסעיף 187 בפקודה, המתייחס לתשלום ריבית והפרשי הצמדה על סכומי מס שלא שולמו עד תום שנת המס. מריבית זו יופחת מעתה סכום של 2,000 שקלים במקום 800 שקלים. סכום זה מתקשר לתמריץ להקדמת הגשת דין-יחשבון ותשלום שניתן בסעיף 187א'. כמ"כ עידכנה הוועדה את שווי הארוחות הפטור ממס שיכול עובד לקבל ממעבידו מ-1,830 שקלים לשנה ל-2,220 שקלים לשנה מעכשיו והלאה.

הי"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת, לחוק זה יש הסתייגויות. אבל כיוון שלסעיף 1 אין הסתייגות נצביע עליו תחילה.

ה צ ב ע ה סעיף 1 נתקבל.

הי"ר מ. ל. מרון :

נשמע עתה נימוקים להסתייגויות. בבקשה, חברי-הכנסת דוד גולומב. אתה מנמק את כל ההסתייגויות יחד ?

דוד גולומב (המערך) :

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא אדבר על כל ההסתייגויות, רשויות הסתייגויות רבות וחברי ימלאו אחרי ויבהירו את דעותיהם. אני רוצה לחדד את הדברים לגבי סוגיה אחת שאולי טופלה במפורש אבל נבלעה בתוך התוכן.

בעיית עידכון מדרגות המס, כל הסוגיה הזאת שבה אנו חורשים, נוצרה כתוצאה מן האינפלצציה. לולא הייתה אינפלצציה, לא היה צורך לתקן את מדרגות המס ולדון בהן. בגלל האינפלצציה הבעייה איננה רק השפעת עליית מחירים אלא מועדי התשלום. אדם ששילם איך שהוא סכום והקדים את תשלומיו ושילם חודש ימים או חודשיים ימים לפני עמיתו, יצא מפסיד את ערך שני המדדים של החודשיים האלה, ואם אדם משלם מסים גניח חודשיים לפני עמיתו, הרי הוא בעצם שילם ב-10% — אם ניקח לשון המעטה של 4.5% לחודש בלבד — הוא שילם ב-10% ריאלית יותר מחברו. ואם אנו מעיינים בסדרת הנתונים של תשלומי המסים לפי מקור התשלום, אנו מוצאים שבשנות האינפלצציה עלה חלקם של השכירי-רום בתשלום המס. אני קובע שעובדה זו קרתה לאו דווקא מפני הסיבות הרגילות, אלא בעיקר בגלל סיבה אחת : לשכירים מנכים את המס במקור בזמן שאחרים — כל העצמאים משלמים לאחר זמן. אינני רוצה לומר שהם

ההסתייגות שלנו מתייחסת רק לאחוז המס, ובמקום 25% אנחנו מציעים 15% מס לבעלי הכנסה של 72,000 שקל.

בהסתייגות לסעיף 4 אנחנו מציעים לחוק סעיף קטן (ב) (2) בסעיף 122 החדש. הכוונה היא לאפשר לשר האוצר לקבוע שיש עובדים במפעלים מסויימים שעליהם לא חלות ההקלות במס. אנחנו נגד הפרדה בין פועלים. יהיו פועלים שיהנו מהקלות מס על עבודה בשעות נוספות בפרמיות ויהיו כאלה שלא יהנו. לכן אנחנו מציעים לבטל את הסמכות הזאת. אנחנו בעד זה שהקלות במס למקבלי פרמיות יהיו לכל העובדים שמקבלים פרמיות. אני מציע לחברי הכנסת לתמוך בהסתייגויות שלנו.

הי"ר מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לחברי הכנסת זאב כ"ץ, ואחריו — לחברי הכנסת נפתלי פדר.

זאב כ"ץ (המערך):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מצטרף למחאה שהובעה כאן קודם ביחס להצעת חוק אחרת, חוק עידוד השקעות הון, שהונח בחופזה על שולחן חברי הכנסת היום אחר הצהריים, ונדון עשרים דקות אחרי שהונח על השולחן. אני מוחה על העלבת חברי הכנסת אשר רוצים לעשות את מלאכתם והדבר נמנע מהם עקב נוהל בלתי-תקין לחלוטין, כאשר מגישים הצעת חוק מבלי שתחבר הכנסת יוכל בכלל לעיין בה, להתייחס אליה, לא כל שכן לקבוע עמדתו, לא באופן אקטיווי ולא באופן פאסייווי.

הי"ר מ. ל. מרון:

סליחה, אנחנו דנים עכשיו במפורש בהסתייגויות, לא בהבעת מחאה, אני בטוח שיכולת להשמיע את מחאתך קודם-לכן.

זאב כ"ץ (המערך):

לא היתה לי דרך אחרת להשמיע את הדברים, כי לא ארשם לדין בחוק שלא למדתי אותו. לכן הדרך היחידה להשמיע דברים אלה היתה כאשר דנים בחוק כלכלי אחר שמונח כרגע על שולחננו.

אנחנו דנים בחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 46), שבו יש תיקונים מספר לפקודת מס הכנסה ואנחנו מתכבדים להסתייג מהאדריי מהם. לא נוכל לנמק את ההסתייגויות מבלי להסביר מה קרה במשק המסים במדינה בארבע השנים האחרונות.

חברי הכנסת, מס ההכנסה שמשלמים השכירים מכלל מס ההכנסה שמשלמים שכירים ועצמאיים וחברות עלה מ-45.3% ב-1975 ל-55% ב-1980. כלומר, השכירים נשאו בנטל המס על הכנסתם ב-45.3% ב-1975, 51.4% ב-1977; 50.7% ב-1978; 52.3% ב-1979, ולפי הסיכומים של 1980 — 55% מכלל המס המשולם על הכנסה. זוהי הגשמה של תכנית האומרת שישלמו שני סוגי מסים: מס על הכנסה ומס על ערך מוסף. התוצאה היא שאח הנטל נושאים השכירים. מחד גיסא נפער הפער בין הכנסות השכירים להכנסות שלא מעבר, ומאידך גיסא אחוז המס שמשלמים השכירים הלך ועלה.

באותה תקופה ירד משקלו של מס הרכוש, שאחם מציעים לבטל אותו, מ-2.1% ב-1979 מכלל הכנסות המדינה מתשלומי חובה ל-1.3% ב-1981 — כחוויה, בלא לקחת בחשבון את ביטול החוק שאחם מציעים. גרמתם לכך שהכנסות ממס זה בטלות בשישים, ועכשיו אתם מביאים

אברהם לבנבראון (החיות הדמוקרטית שלום ולשוויון) ארונז היושב-ראש, חברי הכנסת, ברשות היושב-ראש אנמק את כל ההסתייגויותי יחד.

הצעות התיקונים בחוק זה שהביא שר האוצר אינן נוגעות, לצערי, בשכירים בעלי הכנסות נמוכות. להם זה לא מביא כל הקלה. במידה מסויימת זה מביא הקלת-מה לבעלי הכנסות בינוניות וממשיכים לתת הקלות והטבות לבעלי הכנסות גבוהות, בעלי ההון, בעלי המפעלים. הצעת החוק שאנו דנים בה היום מוכיחה שהמדיניות הכלכלית של ממשלת הליכוד לא השתנתה. עם כל התימ-רונים של השר ארדור — העלאת מחירים והורדת מחירים וכביכול הקלות במס לשכירים — הן המאפיין של המדיניות הכלכלית של הליכוד נמשך, והוא: דאגה והטבות לבעלי ההון הגדול והורדת רמת החיים לעובדים ולשכירים בכלל.

אין בתיקונים שום זכר להטלת מס על רווחי הון ובורסה. רק בימים האחרונים פורסמו המאזנים של הבנקים הגדולים בארץ, וכולם מראים רווחים שמנים ביותר. הרווח הנקי של בנק לאומי גדל ב-1980 ב-20% והסתכם ב-525 מיליון שקל. הרווח הנקי של קבוצת הבנק הבינ-לאומי הראשון ב-1980 גדל ב-280%, גידול ריאלי של 60%. הרווח למניה גדל ב-259%. בנק הפועלים הגדיל את הרווח הנקי שלו ב-218%. בנק המזרחי ב-245%.

המקור לרווחים הגבוהים של הבנקים הוא מדיניות הממשלה. כדי שהדברים יהיו ברורים יותר אביא דוגמה בעניין רווחים גבוהים בחברות. חברת "לנקו-רובינשטיין" הגדילה את הרווח הנקי ב-1979/80 ב-120%, מ-2 מיליון שקל בשנה קודמת ל-4.5 מיליון בשנת 1980. אבל המעניין, חברי הכנסת, הוא מקור הרווחים. ההפרשה למסים גדלה רק ב-23%, והגיעה ל-210,000 שקל לעומת 175,000 שקל בשנה הקודמת. סיבת הדבר בכך שעיקר ההכנסות של החברה הוא מחברות מסונפות שאינן חייבות במס, וכן במימוש רכוש הפטור ממס או בשיעור מס מוגבל.

דוגמה נוספת היא חברת "עלית". ברווח לפני מס ולאחר מס אין הבדל גדול. "עלית", בדומה לחברות תע-שייתיות רבות אחרות, ניצלה בשנתיים האחרונות את חוק הקילת המלאי לצורך הימנעות חוקית מתשלום מס. כך למשל היה הרווח לפני מס בחברות "עלית" 9.3 מיליון שקל בשנת העסקים 1979/80 והרווח לאחר מס 8.7 מיליון שקל. בעוד שהחברה כולה נהנתה במאזנה המאוחד ממס שלילי של 294,000 שקל שאף הגדיל את הרווח הנקי של קבוצת "עלית".

נה, חברי הכנסת, האופי האמיתי של המדיניות הכלכלית של ממשלת הליכוד, וכל ההצגה של הקלות מס כביכול לשכירים באה להסתיר את ההקלות האמיתיות לבעלי ההון ולחברות הגדולות.

ההסתייגויות שלנו להצעת החוק באות מצד אחד להקל על בעלי הכנסות הנמוכות ולהגדיל את המס על בעלי הכנסות הגבוהות. בהסתייגות לסעיף 2 אנו מציעים להגדיל את נקודות הזיכוי לנוער עובד מנקודה אחת לנקודה וחצי, ובכך להגדיל את הכנסת הנוער העובד. כמובן שנקודות הזיכוי יהיו צמודות למדד המחירים.

ההסתייגויות שלנו לסעיף 3 באות להגדיל את המס השולי על בעלי הכנסות גבוהות מעל 50,000 שקל בשנה. בפסקה (2) בהסתייגויות יש שיבוש שאני מבקש לתקנו.

ובענפי משק יצרניים ששר האוצר קבע באישור ועדת הכספים של הכנסת. כלומר, אנחנו משאירים את השיי- קול בידי שר האוצר ולא סוגרים את האופציה דווקא לבית-חרושת הממלא גזון בבקבוקים בלבד.

ביחס לחוק בכללותו, חברי הכנסת, יש מגמה מתמשכת ומתמדת — מצד אחד יש ממשלה שדוגלת בשינוי הטלת עול המסים בי הון לבין עבודה; מצד שני, אינפלציה השוחקת את הכנסתו של האדם השכיר ולא של העצמאי. את ההקלות נותנים במקומות הבולטים ואין רואים אותן במקומות שבהם ההכנסה זורמת מדי חודש בחודש. ההס- תייגויות שלנו באות לתקן מעוות בחוק זה. במכלול שמובא אלינו חייבים להקל על האלמנטים שהצבעתי עליהם.

היו"ר מ. ל. מרון :

רשות הדיבור לחברי הכנסת נפתלי פדר, אחרון המס- תייגים. בבקשה. חברי הכנסת וליד חאגי' יחיא אינו באולם.

נפתלי פדר (המערך) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בימים אלה מתנהל אצלנו "פורים-שפיל" אמיתי. המדיניות הכלכלית של הממשלה מתחילה ביום ארדור, מרגע שהוא המציא את הכלכלה הנכונה, כלכלת הבחירות. שמחה ארליך, עם "המהפך הכלכלי", ויגאל הורביץ עם ה"אין לי" כאילו לא היו כלל וכלל, הם שייכים לאגדה, לעבר נשכח. רק ארדור קיים. זה מעין משלוח-המנות שלו. ארבע שנות כהונתה של ממשלת הליכוד מתאפיינות בהכבדת העומס על מעוטי ההכנסה ובהקלות לבעלי האמצעים. באותה תקופה ירדה גביית מס רכוש בכ" 40% במונחים ריאליים, ונטל מס הכנסה על שכירים עלה ב" 55%. אם נתרגם נתונים אלה לכסף יתברר כי בשנת 1980 בלבד שילמו השכירים 1,100 מיליון שקל יותר מס הכנסה ממה שהיו צריכים לשלם אלמלא נשחקו מדרגות המס באינפלציה המשתוללת. כדאי לזכור כי זה אירע בשנה שבה חלה ירידה בשכר הריאלי. באותה שנה, שנת 1980, ויתרה הממשלה לחברות על מס הכנסה בסכום העולה על מילי- יארד שקל, סכום המהווה כרבע מכלל תשלומי המס של החברות.

עכשו בא יורם ארדור כ"גואל", "מושיע" ומיטיב עם השכירים ומעדכן את מדרגות המס. במהלך "פורים- שפיל" זה מיטשטשת תמונת המציאות בכלל. כל מה שעושה כיום ארדור רחוק עדיין מלתקן מה ששילקלו קודמיו — שמחה ארליך ויגאל הורביץ. הרי קודמיו היו שרים באותה ממשלה עצמה. עכשו מביאים הצעת חוק שהיא כולה מתן הקלות לבעלי האמצעים. ושוב חלוקת הנטל אינה צודקת. מצד אחד, נותנים הטבות ביד רחבה. מצד שני, מקמצים ולא נותנים כלום לשכירים הנושאים בעיקר הנטל. השכירים משלמים את המס מראש, מנכים להם במקור, אני סבור שהצעה שאנחנו מציעים לעשות קצת צדק עם השכירים ולחת להם הנחה של 5% בתשלום מס הכנסה — היא הצעה המתקנת במידה מסויימת את המעוות. לדעתי, על הכנסת לקבל את הצעת התיקון שלנו.

היו"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת קופמן, בבקשה, לדברי תשובה.

חיים קופמן (בשם ועדת הכספים) :

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, שמעתי

אותו לכלל חיסול. כלומר, מצד אחד נטל הולך וגדל שנושאים בו השכירים לעומת אלה שהכנסתם לא משכר, ומצד שני ביטול כל מס על רכוש. בהסתייגות שלנו אנחנו מנסים לתקן במקצת את המעוות.

חברי הכנסת, הוויכוח הוא ארוך יותר. איננו יכולים להסכים שיבוא תיקון במדרגות המס בלא שיבוא גם תיקון מקביל בנקודת הזיכוי, אותה נקודת קיצבה שנשחקה עקב האינפלציה מ" 5% מהשכר הממוצע במשק ל" 3% בחודש זה, ובעידכון הקרוב תגיע ל" 3.6% בערך לעומת 5% בעבר. האינפלציה בהדרתה פוגעת בעידכון נקודות הזיכוי. אנחנו מבקשים לעגן את זה בחוק זה, לא להס- תפק רק בעידכון מדרגות המס אלא לדאוג גם לשכבה רחבה שבשבילה אלה הבדלים משמעותיים. בשביל מי- שהו נקודת זיכוי היא ארוחה אחת בטטייה, בשביל אחרים זה חלב לילדים.

בנקודה אחרת, שעליה כבר עמדו חברי, אומר רק משפט אחד. התרגלנו לנוהג לתת הנחות משמעותיות למי שמשלם מס על-פי שומה כאשר הוא משלם בזמן ואינו מפגר בתשלומים, על מנת לעודד תשלום אמת של מס. לגבי השכירים מובן מאליו שאין איחור בתשלומים, אין שהיה, יש תשלום כעבור חמישה עשר ימי עבודה. השכיר משלם את המס לא כעבור חודשים, לא כעבור שלושה חודשים, אלא כעבור חמישה עשר ימים. הוא משלם מס במקור יותר מכל אדם אחר.

במסגרת ההקלות שאתם מניחים על שולחן הכנסת, אנחנו מוסיפים דבר שהוא למד מענייני — לתת הקלה למי שמקדים לשלם.

כבוד היושב-ראש, ברשותך אקרא מה שהרוב בוועדה הציע בסעיף 8 להצעת החוק. בסעיף 8(ג) מדובר על נישום עצמאי: "נישום ששילם סכום כלשהו על-חשבון המס המגיע ממנו לשנת מס פלונית לפני המועד האחרון הקבוע בסעיף 132 להגשת הדוח לאותה שנה, או המועד הנדחה שנקבע לו לפי סעיף 133 להגשת הדוח, זכאי להקלה שלפני סעיף קטן (א) או להקלה שלפני סעיף 187(א), לפי הגבוהה שביניהן, בתנאי שהגיש את הדוח האמור במועד האמור."

ובכן, חברי הכנסת, שכיר מגיש דוח כל חודש, מגיש אותו לפני כל מועד שמישהו אחר מגיש, בהשוואה למישהו אחר הוא תמיד מקדים, והוא מתמיד בזה לאורך שנים. הוא זכאי לקבל הנחה, לכן מתייחסת ההסתייגות שלנו לסעיף 3 בגליון הראשי, וגם בדרך התוספת, לגבי סעיף 3 כנ"ל.

לגבי סעיף 4 — התקוממו ביחס לחוק זה, כמו ביחס לחוק הקודם שנגע להקלת מס על חיליים משות- רים — להגדרה המצומצמת של תעשייה. ברשותכם אתן דוגמה אחת: שדות התעופה בנגב. באותם שדות התעופה הסכלנו לייבא, כלומר לשכור, עבודה של אלפי תאילנדי- דים ופורטוגאלים. לו היינו מבצעים את העבודה בעצמנו, כפי שנהגנו כל הזמן מחקופת השוב בארץ, האם יתואר שעבור משמרת שנייה או שלישית, או פריון עבודה שם, לא היו מקבלים את ההקלה? על-כל-פנים, מפלגתי שר- אפת להגיע לכך שיהיו לנו מפעלים לאומיים נוספים אחרי נמל אשדוד והמוביל הארצי. נגיע לכך. האם בשעת הקמתם לא ניתן את ההקלות האלה? אין הדבר הגיוני. אנחנו מבקשים להרחיב את המסגרת, תוך מתן דיסק- רציה מוחלטת לשר האוצר. אנחנו מציעים שבמקום "במפעלי תעשייה שיעיקר פעילותם...", יבוא: "במפעלים

ה צ ב ע ה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר מ. ל. מרון :

אני מעמיד להצבעה את הצעת חברי הכנסת ארבל ואלמוזלינו ונ. כ"ץ אחרי סעיף 1.

ה צ ב ע ה

הצעת חברי הכנסת ש. ארבל ואלמוזלינו ונ. כ"ץ אחרי סעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר מ. ל. מרון :

לסעיף 2 הסתייגות לחברי הכנסת לבנבראון. אני מעמידה להצבעה.

ה צ ב ע ה

התיקון של חברי הכנסת א. לבנבראון לסעיף 2 לא נתקבל.

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר מ. ל. מרון :

אני מעמיד להצבעה הצעת חברי הכנסת ע. אמוראי, ד. גולומב, ע. הדרי-הורביץ, מ. כהן, י. זכאי, ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון אחרי סעיף 2.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חברי הכנסת ע. אמוראי, ד. גולומב, ע. הדרי-הורביץ, מ. כהן, י. זכאי, ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון אחרי סעיף 2

זאב כ"ץ (המערך) :

אני מבקש למנות את הקולות.

היו"ר מ. ל. מרון :

נמנה את הקולות.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חברי הכנסת ע. אמוראי, ד. גולומב, ע. הדרי-הורביץ, מ. כהן, י. זכאי, ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון אחרי סעיף 2 — 17

נגד — 23

הצעת חברי הכנסת ע. אמוראי, ד. גולומב, ע. הדרי-הורביץ, מ. כהן, י. זכאי, ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון אחרי סעיף 2 לא נתקבלה.

התיקון של חברי הכנסת ע. אמוראי, ד. גולומב, ע. הדרי-הורביץ, מ. כהן, י. זכאי, ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון אחרי סעיף 3 לא נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ע. אמוראי, ד. גולומב, ע. הדרי-הורביץ, מ. כהן, י. זכאי, ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון אחרי סעיף 3 לא נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ע. אמוראי, ד. גולומב, ע. הדרי-הורביץ, מ. כהן, י. זכאי, ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון אחרי סעיף 4 לא נתקבל.

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ע. אמוראי, ד. גולומב, ע. הדרי-הורביץ, מ. כהן, י. זכאי, ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון אחרי סעיף 4 לא נתקבל.

בקשב רב את הנמקת ההסתייגויות. אני רוצה להדגיש שבאילוץ הקיימים עתה הממשלה צעד חשוב ביותר בתיקון מדרגות המס. למעשה שמענו את ההלל בכל אמצעי התקשורת, בכל מקום — גם מנציגי מפלגת העבודה ומחלקים אחרים של האופוזיציה. אפשר לחפש "שאריות של חומצה" בהצעת החוק כדי לפגוע בהישג ובמאמץ העצום שעשתה הממשלה. אין לי כל ספק שתיקון מדרגות המס ימריץ את אזרחי המדינה לחזור לעבודה, להתאמץ יותר ולהפיק יותר. זה בוודאי טוב למשק. זה יזיל את עליות הייצור ויאפשר ליצוא הישראלי להתמודד בהצלחה בשוקי חוץ-לארץ. בסך-הכול מורגש היום בציבוריות הישראלית שיש רצון להניע את גלגלי המשק. יש שמחת חיים, יש חזרה לעבודה, ליצירה ולתפוקה.

נוסף על כך התיקון מאפשר מתן הקלות על עבודה במשמרות. בדרך כלל רוב נציגי האופוזיציה תמכו בתיקון זה. עכשיו מזכירים בעקיפין את דוח ועדת-בן-שחר. אנו יודעים שמאז הגשת הדיון וחשבון של ועדת-בן-שחר עבר די זמן. בדיון וחשבון עצמו נאמר על-ידי ועדת-בן-שחר שמדי פעם צריך לעשות רוויזיה בנושא המיסוי, כך שלא היה מקום לשקוט על השמרים בנושא זה. ואם מתברר שאין די תמריץ לעבוד במשמרות, טוב עשתה הממשלה במתן תמריץ לחזרה לעבודה במשמרות.

משה שחל (המערך) :

בנובמבר 1980 הוגשה הצעת חוק בנושא זה, וטענת הממשלה היתה שהדבר יהרוס את מערכת המסים. לכן הסירה הקואליציה הצעת חוק זו.

חיים קופמן (בשם ועדת הכספים) :

הממשלה הודיעה בהזדמנויות רבות שהנושא הזה ייבדק ויטופל.

משה שחל (המערך) :

בנובמבר 1980 היא הסירה הצעת חוק בנושא זה.

חיים קופמן (בשם ועדת הכספים) :

אינני יודע מה קרה עם הצעת החוק של האופוזיציה, אבל אני יודע שאתה אימצת הרבה הצעות חוק פרטיות של האופוזיציה הקודמת.

על-כך-פנים הנושא היה טעון בדיקה, הוא נבדק וטופל. תברכו על המוגמר.

ההצעה לתת 5% הנחה לשכירים שמהם מנוכה המס במקור, שהעלה עמיתי חברי הכנסת גולומב, היא הצעה יפה. אבל מאין יקונו הסכום הזה? אין די בלהיצע הצעות תיאורטיות. הוא צריך להציע כמה לקצץ כדי שאפשר יהיה לתת הקלה זו במס של 5% לשכירים. יחד עם זאת אני רוצה לציין, שהעצמאים נפגעים מהמס המוטל על רווח אינפלאציוני, כך שהדברים מתאזנים.

אני מבקש מחברי הכנסת, אלה הממהרים ואלה המ-איצים, לגמור את השיבה לדחות את ההסתייגויות ול-הצביע בעד הצעת החוק כפי שהיא מובאת על-ידי ועדת הכספים.

היו"ר מ. ל. מרון :

איש אינו ממהר. אנו נשב עוד שעה ארוכה.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. לסעיף 1 אין הסתייגויות. אני מעמידו להצבעה.

חוברת כ"ד, ישיבה תל"ו

— חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 46); חוק לתיקון פקודת העיריות (תיקון מס' 27); מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת; חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 17) —

סעיפים 5 עד 10 ועד בכלל, כהצעת הוועדה, נתקבלו.

היו"ר מ. ל. מרון :

אני מעמיד להצבעה הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 46), התשמ"א—1981, בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 46), התשמ"א—1981, נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ע. אמוראי, ד. גולומב, ע. הדריהורביץ, מ. הכהן, י. זכאי, ו. כ"ץ, נ. פדר וא. רון לסעיף 4 לא נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת י. תמיר לסעיף 4 לא נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת א. לבנבראון לסעיף 4 לא נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ו. חאג' יחיא לסעיף 4 לא נתקבל.

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל.

ט. חוק לתיקון פקודת העיריות (תיקון מס' 27), התשמ"א—1981 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הסיעתי הפרופורציונאלי של מועצת הרשות, כך שהמערכת תישאר שלמה.

לא ראינו מקום להרחיב את התיקון ולכלול בו את הצעתו של חברי הכנסת רובין ולקבוע בין ועדות רשות וועדות חובה. זה נושא מורכב ולא ניתן היה להשחיל אותו בחוק מצומצם זה שחשוב לקבלו, כי הוא עשוי להקל על עבודתן של הרשויות המקומיות.

היו"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת, נצביע על החוק בקריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר מ. ל. מרון :

אני מעמיד להצבעה חוק לתיקון פקודת העיריות (תיקון מס' 27), התשמ"א—1981, בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק לתיקון פקודת העיריות (תיקון מס' 27), התשמ"א—1981, נתקבל.

היו"ר מ. ל. מרון :
חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק לתיקון פקודת העיריות (תיקון מס' 27), התשמ"א—1981, המובא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

יביא את החוק יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חברי הכנסת הלל.

שלמה הלל (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חוק זה עבר בקריאה טרומית ולאחר מכן בקריאה ראשונה, והוא נדון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה ומובא לפניכם ללא הסתייגויות.

חוק זה בא להסדיר נושא אחד מצומצם אבל חשוב מאוד בעבודה של הרשות המקומית. הוא בא להבטיח שבועדות הרשות של רשות מקומית יהיו לא פחות מ-25% מבין חברי המועצה. עד עכשיו היו צריכים להיות בוועדת רשות יותר מאשר 25% מבין חברי המועצה, אך לא תמיד הם נמצאו. חוק זה בא להבטיח שבכל ועדת רשות יהיו לא פחות מ-25% מבין חברי המועצה, ובלבד שיובטח סדך כל חברי הוועדות השונות ישקף את ההרכב

י. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

1. תיקון פקודת הדואר (מס' 2), שהחזירה ועדת הכלכלה.

2. מסקנות ועדת הכלכלה בעניין בעיות הכפר בית-ג'אן.

3. הודעת שר הבטחון בעקבות מסקנות-ביניים של הוועדה המשותפת של ועדת החינוך והתרבות וועדת החוץ והבטחון של הכנסת בנושא: הגברת מערכת החינוך בצה"ל.

יא. חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 17), התשמ"א—1981 **

(קריאה ראשונה)

בן-ציון רובין (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להגיש הצעת תיקון מס' 17 לחוק התיכנון והבנייה, התשמ"א—1981. סעיף 145(א)(2) של חוק התיכנון והבנייה מתיר

היו"ר מ. ל. מרון :
נשמע עתה הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

המשנה למזכיר הכנסת ש. יעקבסון :

ברשות היושב-ראש הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

1. לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק

היו"ר מ. ל. מרון :

אנו עוברים לחוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 17), התשמ"א—1981, בקריאה ראשונה. יביא את החוק חברי הכנסת רובין.

* "דברי הכנסת", חוב' כ"ב, עמ' 1978; נספחות.
** רשומות (הצעות חוק, חוב' 1526).

בהצעת החוק אנו מציעים לשנות את סעיף 145(א)(2), כלומר לקבוע שאם אדם אינו משנה את שטחה של הדירה, למעט תוספת של שטח מרפסת שנסגרה כדון, הוא יוכל לעשות את השינוי הזה. זה תיקון קטן בדרך ארוכה של אכיפת חוק התיכונן והבנייה, אבל אנחנו יודעים שגם דרך ארוכה מתחילה בצעדים קטנים.

היו"ר מ. ל. מרון :

אנו עוברים לדיון. רשות הדיבור לחבר-הכנסת ויר-שובסקי.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין להתנגד לתיקון הזה, ואני בהחלט מסכים שהצעת החוק תועבר לוועדה. אני רק רוצה לציין שהעובדה שבכלל מוכרחים להביא נושא כזה כתיקון לחוק מראה עד כמה חוק התיכונן והבנייה מוזנח ואינו מותאם למציאות; או נכון יותר, הביצוע של חוק התיכונן והבנייה בידי הרשויות המרכזיות והמקומיות אינו נעשה כהלכה. מה שחבר-הכנסת רובין מציע לתקן כאן אפשר היה להשיג ללא כל קושי עליידי שינוי תכניות בניין ערים.

חבר-הכנסת רובין דיבר על הקדושה של אחוזי הבנייה, עם או בלי מרכאות. מה זה אחוזי בנייה? האם זו גוססה פסיקאלית כמו 3.14 וזה להכפיל בו את קוטר המעגל? אלה דברים שבני-אדם קבעו, ואפשר היה בקלות להכניס אותם למסגרת תכניות בניין ערים מאושרות, ואז היתה מושגת המטרה של חבר-הכנסת רובין. זה רק מראה כמה מיושנות ומאובנות תכניות בניין ערים ברשויות המקומיות, ובהן הרשויות המקומיות הגדולות והמפותחות ביותר.

אני גם חושב שהצורה, שבה אנחנו מתקנים את חוק התיכונן והבנייה, מראה שגם אנחנו איננו מתמודדים עם המכלול של חוק התיכונן והבנייה. אנחנו דנים כאן על תיקון מס' 17. בכל פעם זוכה תחום קטן לתיקון ביומנו של חבר כנסת, יוזמה ברוכה בדרך כלל. אבל כאמור זה מראה שאיננו מתמודדים עם המכלול הבעיות של חוק התיכונן והבנייה. הייתי רוצה שדברים אלה ייאמרו לפרו"ט טוקול. כי בעוד שהכנסת הזאת ניסתה להתמודד עם הרבה דברים הנוגעים לשלטון המקומי, הרי בנושא חוק התיכונן והבנייה יש סטאגנאציה שהיתה ערב הבחירות האחרונות וחוק התיכונן והבנייה הוא מערכת של נורמות שכמעט לא מבוצעת כהלכה במדינת ישראל.

בכפוף להערה הזאת אינני מתנגד לתיקון הזה בחוק התיכונן והבנייה. אני פשוט מיצר שדברים כאלה מוכיחים להיעשות בדרך של תיקון החוק ולא בדרך של שינוי תכניות בניין ערים, כפי שלמעשה החוק הקיים מחייב.

היו"ר מ. ל. מרון :

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את חוק התיכונן והבנייה (תיקון מס' 17), התשמ"א—1981, לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

לעשות שינוי פנימי בדירה, אם השינוי הזה אינו נוגע לצד החיצוני של הבניין. אבל בנוסח המקורי של החוק יש סיג, שמותר לעשות את השינוי הזה אם אינו משנה את שטחה של הדירה. שטחה של הדירה מורכב בדרך חישוב ישנה של אחוזי בנייה, שעד לאחרונה המרפסות לא נכללו בו. לפי זה, אם אדם רוצה לעשות שינוי בדירתו ולצרף את המרפסת לתוך הדירה, כלומר להגדיל את הסלון או את המטבח, הדבר נמנע ממנו לעשותו כשינוי פנימי, משום שכביכול יש כאן תוספת של אחוזי בנייה, אף-על-פי שאם מדובר בבניין שלם זה יכול להיות עוד רבע אחוז או שליש אחוז, דבר מבוטל לגמרי.

פתוחה לאיש הדרך לבקש היתר. בקשת היתר בנייה — זו דרך ייסורים ארוכה בארצנו. היא גם דרך יקרה מאוד. פירוש הדבר, הגשת תכנית שמהנדס צריך לערוך אותה ולהגיש אותה; ואם לא מהנדס, אזי אדם אחר שמצוי בנושא. והדבר מכביד על המנגנון; ועדת משנה צריכה להחליט על כך, ראש העיר והמהנדס צריכים לחתום. זה תהליך ארוך של הרבה מאוד חודשים ועולה לאזרח הקטן הרבה כסף.

התוצאה היא שרוב רובם של דיירי הבתים המשותפים במדינת ישראל אינם גורשים לדרך החוקית הזאת של בקשת היתר לצירוף מרפסת אל תוך הדירה, והם עושים זאת. טיילו ברחובות תל-אביב, ירושלים, חיפה ובכל מקום שיש בתים משופטים, הסתכלו בחזית הבניינים ותראו שבממוצע בין חצי לבין שני-שלישים מהדיירים צירפו את המרפסת אל תוך הבית. אני מודיע לכם ש-98% או 99% מהדיירים הללו עשו זאת ללא בקשת היתר, הם עבריינים לפי חוק התיכונן והבנייה, ואפשר להגיש נגדם תביעות. הרשויות אצלנו אינן יכולות להתמודד עם בעיה זו. לכן רוב הרשויות אינן מגישות משפטים ומעלמות עין מעבירות אלה על החוק.

אנחנו מרבים לדבר על אכיפת חוק התיכונן והבנייה ואיננו שואלים את עצמנו מדוע מרביתם כל כך לעבור על החוק הזה. זו אחת הדוגמאות, כאשר החוק הזה כולל גזירות רבות שאין רוב הציבור יכול לעמוד בהן. מה מאתנו ילודך, מה לנו ישנה אם גודל המרפסת 1.10 מטר או 1 מטר בלבד, או אם בכלל אין מרפסת? או מה משנה לנו אם יש לאדם מטבח ומרפסת לצדו, או שהוא רוצה את הכול יחד כמטבח וחדר אוכל? כל זמן שתחת הבית אינה משתנה, כל זמן שהצורה החיצונית של הבית אינה משתנה, אל לנו להיכנס לתוך דירתו של הפרט ולהקשות עליו ללא צורך. לעתים הדייר זקוק לתדרון נוסף כשביל הוא שותכר; לעתים הוא צריך פינת עבודה; לעתים הוא רוצה סלון עם פינה להאזנה למוסיקה. כל אלה דברים שאנחנו יכולים להתיר לנו, ללא הודקקות להיתר בנייה לפי הפרוצדורה המקובלת.

כאן אולי המקום לומר מלים אחדות על ה"קדושה" היתרה שאנחנו מייחסים לאחוזי הבנייה. בתכניות המיתאר עד השנים האחרונות היתה וישנה קדושה בדרגת קדושה עליונה למספר אחוזי הבנייה בבניין. ברוב מדינות העולם וגם בתכניות מיתאר חדשות בארץ העניין של אחוזי בנייה כבר פשט את הרגל. במקום זה נותנים את הדעת על קריטריונים אחרים שהם חשובים הרבה יותר: צפיפות הדיור, מספר הדירות בבניין, קנה הגובה של המבנים, כיוון הקרקע, כמה שטח ירוק נשאר ומה השטח לחנייה בבניין. ברוב תכניות המיתאר הנוהגות בארץ עדיין נשארה הקדושה היתרה הזאת של אחוזי בנייה, ששוב אין לה מקום.

יב. חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון מס' 6), התשמ"א—1981 *
(קריאה ראשונה)

היו"ר מ. ל. מרון :

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :
אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, אני חושבת שיש להוריד את החוק הזה מסדר-היום ולהחזיר אותו למי שהביא אותו לכאן. הוא דוגמה נוספת לשיטה גרגרנית של השתלטות הרוב ודספוטיות של רוב. אבא אבן נוהג לומר מתוך זילזול על האו"ם, ששם המדינות הערביות יכולות עם הרוב שיש להן להחליט שכדור הארץ שטוח. זה נכון, זה לא ישפיע על כדור הארץ, אבל גם עם ההתייחסות המשוננת ביותר שרוב יכול לקבל שם, רוב איננו יכול לשלול את זכות המדינה היחידה לייצוג ויהיה גודלה אשר יהיה. בכנסת הזאת שוב חברו לנו המפלגות הגדולות כדי לאגור לעצמן תוספת כוח.

רבותי חברי הכנסת, בהכנסה אנו נוהגים במס פרו-גרסיווי. ההנחה היא שאדם המרוויח מאה יחידות, אוכל ושותה ואין להוריד ממנו מס, אבל מי שמרוויח אלף יחידות איננו אוכל פי עשר, איננו שותה פי עשר, איננו גר פי עשר, איננו נוסע פי עשר, איננו צריך פי עשר טלוויזיות ולכן משאירים לו הכנסה פנויה קטנה יותר. שיטת הבחירות אצלנו איננה אזורית ולא כל חבר כנסת עומד לבחירה. השיטה היא שיטה של סיעות. כבר בכנסת פים ובחלוקת האפשרות של מימון המפלגות ישנו העיוות, כאילו מי שגדול פי שלושים צריך פי שלושים מזכירות, צריך פי שלושים נהגים, צריך פי שלושים טלפונים או אולי פי ארבעים ואפשר בכלל לשלם לכל הפעילים.

היורה השאי (המערך) :

את תהיי עוד מעט סיעה גדולה, תזכי מזה גם את.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

מבחינת זמן הדיבור : אנחנו אומרים דמוקראטיה איננה דמוקראטיה אם אין בה שוויון ואין בה שוויון להזדמנות. עם כל הכבוד הראוי, כל עוד קיימות סיעות, כוננת המחוקק היתה — אם יש ערך לכוננת המחוקק — לשריין מועד זמן בסיסי לסיעה חדשה שמופיעה ולסיעות קטנות, ואחר כך לתת זמן לכל חבר כנסת, ואני חושבת שהייתם צריכים להציע שמספר מסויים הולך ופוחת והזמן. זה נכון שאינך פוגע בחבר הכנסת הבודד, אבל אתה הוספת עוד שלוש שעות שידור, ואם נניח שהיו שלושים רשימות, משמע שייכלו לאיבוד במלל העצום עוד שלוש שעות, והציבור לא יוכל גם להאזין לכל זה.

היורה השאי (המערך) :

זו אינה חובה לשר, את יכולה לוותר על זה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

ודאי שאין חובה לשר, ודאי מה אתה עושה? האמת היא שקשה לי לדבר אליך, אתה בא באלמנט הזה של מהות הדמוקראטיה ושיריון זכויות היחיד והמיעוטים — זה מעניין אותך כקליפת השום. אתה הולך בגישה של דספוטיות של רוב ואני חושבת שדספוטיות של רוב הוא אנטי-דמוקראטי כמו כל דספוטיות.

היורה השאי (המערך) :

זו דעתך.

אנו עוברים להצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה (תיקון מס' 6), התשמ"א—1981, בקריאה ראשונה — מטעמם של חברי-הכנסת בן-מאיר, וירשובסקי, חשאי וקורפו. רשות הדיבור לחברי-הכנסת חשאי.

יהודה השאי (המערך) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, את עיקרם של הטיעונים על החוק המוצע על-ידי חברי-הכנסת בן-מאיר, וירשובסקי, קורפו ועל-ידי, העליתי בקריאה הטורמית. מטרת הצעת החוק הזאת היא בעצם לשנות במעט את מה שקיים כיום בחוק הבחירות (דרכי תעמולה). לפי הנוסח הקיים של החוק נוצר מצב בלתי-סביר בין מיכסת הזמן המוקצבת לסיעה בת חבר כנסת אחד לבין מיכסת הזמן המוקצבת לסיעה בת מספר גדול יותר של חברי כנסת.

ההצעה הנוכחית לא באה לפגוע כהוא-זה בזמן המוקצב לסיעה בת חבר כנסת אחד, אולם היא באה למתן במעט את היחס שבין שתי מיכסות הזמן. אך גם על-פיה, כפי שאמרת, תמשיך ותזכה סיעה בת חבר כנסת יחיד במיכסת זמן גדולה יותר מזו שלה וזכה חבר יחיד בסיעה גדולה.

ומה היא הצעת התיקון שאני מביא לקריאה ראשונה? בסעיף 15 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט—1959 — להלן החוק העיקרי — אנחנו מבקשים כי במקום שכתוב "לכל מפלגה ורשימת מועמדים יינתנו 25 דקות, ולכל מפלגה המיוצגת בכנסת היוצאת — 4 דקות נוספות לכל חבר שלה בכנסת", יבוא התיקון הבא : "לכל מפלגה ורשימת מועמדים יינתנו 23 דקות, ולכל מפלגה המיוצגת בכנסת היוצאת — 6 דקות נוספות לכל חבר כנסת שלה". כלומר, גם בעבר וגם עתה יהיו 29 דקות לסיעה בת חבר כנסת אחד אלא שהחלוקה תהיה שונה במקצת.

בסעיף 2 להצעת החוק אנחנו מציעים כי בסעיף 15(א) לחוק העיקרי, במקום "לכל מפלגה ורשימת מועמדים יינתנו 10 דקות ולכל מפלגה המיוצגת בכנסת היוצאת — 4 דקות נוספות לכל חבר כנסת שלה בכנסת", יבוא : "לכל מפלגה ורשימת מועמדים יינתנו 8 דקות ולכל מפלגה המיוצגת בכנסת היוצאת — 6 דקות נוספות לכל חבר שלה בכנסת". היינו, גם כאן יקבל נציג של סיעה אחת 14 דקות כפי שהיה בעבר אלא שהבסיס שונה, כלומר שהסיעה תקבל לפי הצעה זו 8 דקות במקום 10 דקות וכל חבר כנסת יקבל 6 דקות במקום 4 דקות.

בשני המקרים — במקרה הראשון שבו מדובר בשי-דורים בראדיו ובמקרה השני של שידורים בטלוויזיה, כאמור בסעיף 15(א) — אנחנו משנים בסך-הכול את הבסיס ולא את מכסת סך כל הזמן של סיעה בת חבר כנסת אחד. אני מבקש, איפוא, מחברי הכנסת הנכבדים לאשר את הצעת החוק שהתקבלה בקריאה טורמית וככשי אני מביא אותה לקריאה ראשונה כדי להכנינה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר מ. ל. מרון :

רשות הדיבור לחברת-הכנסת אלוני, ואחריה — לחברי-הכנסת האזונה.

סיעות, כי יש שיטה של סיעות ושל רשימות. מה שאתה מציע היה נכון אילו היתה לנו שיטת בחירות אזורית.

יהודה השאי (המעריך):
במפלגת העבודה יש שיטת בחירות אזוריות. אני נבחרתי באזור על-ידי 13,000 — — —

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
בבחירות לכנסת הופעת ברשימה. הכנסת עובדת לפי סיעות — רשות הדיבור לפי סיעות, המבנה לפי סיעות, אז כאשר נוח לכם אתם אומרים — — —

חיים קורפו (הליכוד):
ואת לפי מה נבחרת? מספר 2 לא הביא יותר תמיכה?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
אולי.

חיים קורפו (הליכוד):
אולי מספר 3 הביא יותר תמיכה ממך?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
אולי, אולי. לא היתה לי ברירה אלא ללכת בשיטה הזאת.

חיים קורפו (הליכוד):
קיבלתי פי חמישה ממך.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
אולי. אתה מאוד צנוע ביחס לבגין, אתה רוצה לומר שהבאת לו את הקולות?

חיים קורפו (הליכוד):
אני לא רוצה לומר שום דבר, אבל אני רוצה לומר שקיבלתי פי חמישה ממך.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
לפי המפתח בכנסת הזאת קיבלת קצת פחות ממני. (חבר הכנסת ח. קורפו קורא קריאת ביניים)

אז אתה הכנסת עוד חמישה חברי כנסת?
(חבר הכנסת ח. קורפו קורא קריאת ביניים)

אתה זה כל הליכוד עם כל החברה האלה?

חיים קורפו (הליכוד):
נכון.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
בטח, עם האמצעים שיש לך אתה יכול להשיג הרבה, לכן אתה סותם לי עכשיו את הפה. מה אתה רוצה? מותר לי — — —

חיים קורפו (הליכוד):
מי יכול לסתום לך את הפה?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
אתה סותם לי את הפה בטלוויזיה, אתה רוצה, כל עוד אני מדברת פה, גם לסתום לי את הפה?

חיים קורפו (הליכוד):
עדיין לא נולד האישי.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
מה קורה פה? אין לי תרעומת כנגד הגשת חוק זה לפי הסדרי בדר-עופר שאנחנו רגילים להם: המפד"ל, הליכוד, המערך עושים יד אחת בהסדרים של חלוקת שלל. בעצם איני יודעת אם גם המערך שותף פה היום.

חיים קורפו (הליכוד):
גם את מצטרפת עוד מעט לגדולים.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
אתה יודעת מה? לא כל מי שגדול מוכרח להיות מושחת.

חיים קורפו (הליכוד):
לא, זה קורה גם אצל קטנים.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
זה נכון, הכנסת הזאת הוכיחה ואתה עזרת להם.

חיים קורפו (הליכוד):
לא נכון.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
ועוד איך עזרת.

חיים קורפו (הליכוד):
את בלי עזרה השגת את זה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
כבר אמרתי פעם: לא מי שקונה את הבכורה בנויד עדשים, אלא מי שמוכר אותה.

מה מדהים בהצעה הזו? וחבל שאיש ממפלגת שינוי — אקס"ד"ש — איננו כאן, כי בבחירות הקודמות כאשר לסייעת ד"ש שהיתה מפלגה חדשה נתנו עשר דקות — לא שמונה דקות, עשר דקות — הם צעקו שזה נוגד את הדמוקרטיה, הם אמרו שהם ילכו לבג"צ. הסמל שלהם בטלוויזיה היה שעון חול, להראות שסותמים את הפה ואין הזדמנות לדבר. ופה באים ומונעים את האפשרות בייחוד ממפלגות ורשימות חדשות שלא היו בכנסת וזכותן להופיע.

יהודה השאי (המעריך):
הן תופענה ותקבלנה שמונה דקות.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
מהו כושר הביטוי של שמונה דקות או של ארבע-עשרה דקות מול הזמן העצום הזה?

יהודה השאי (המעריך):
כל זמן שיתנו אין בו די. שמונה דקות, עשר דקות — השוני הוא בשתי דקות.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
אם השוני הוא שתי דקות מדוע הוספת לסייעת הגדולות עוד שלוש שעות בים הגדול של המלל שכבר ישנו?

יהודה השאי (המעריך):
כי אחד מקבל 14 דקות ואילו אני בתוך סיעה גדולה מקבל 5 דקות.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
אבל אתה לא עמדת לבחירות. יש לך שיטה של

חוברת כ"ד, ישיבה תל"ו
— חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון מס' 6) —

זו הצעת חוק לא הוגנת, לא דרושה לגדולים, פוגעת בקטנים, כאילו כל השכל, כל החכמה, כל התבונה וכל האידיאולוגיה נמצאים אצל המחנות הגדולים, אצל התור-תחים הכבדים-כביכול.

אני מציע להסיר את הצעת החוק הזאת מעל סדר-היום של הכנסת.

היו"ר מ. ל. מרון :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת לבנבראון, בבקשה — במקום חבר-הכנסת תופיק טובי.

אברהם לבנבראון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמו בכל נושא, גישתנו היא עקרונית ולא מה כדאי לסיעה שלנו ומה לא כדאי. כל זמן שקיימות סיעות, כל זמן שיש סיעות קטנות ויש סיעות גדולות, וחשוב שתהיינה, כי זה אחד הביטויים לדמוקרטיה שעדיין קיימת, ויש סכנה גדולה לדמוקרטיה כשמנסים בכל מיני צורות לצמצם ולפגוע בה — צריך לתת אפשרויות שוות לכל חבר כנסת מסיעה קטנה ומסיעה גדולה.

אולם, סיעה גדולה, על-ידי מספר חבריה, יש לה ממיילא זמן רב יותר מזה של כל הסיעות האחרות. אין כל הצדקה גם בנושא זה לפגוע בסיעות הקטנות ובסיעות היחיד. לכן, אנו מצטרפים להצעות של חברי הכנסת הקודמים, להחזיר את הצעת החוק הזאת למציעיה ול-ממשלה.

היו"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה.

חיים קורפו (הליכוד) :

צריך לצלצל, אדוני היושב-ראש.

היו"ר מ. ל. מרון :

סליחה, צילצלו לא פעם אחת. קודם-כול, אני מבקש לשבת. בזמן ההצבעה אסור לעמוד.

חיים קורפו (הליכוד) :

צריך לצלצל חמש דקות.

היו"ר מ. ל. מרון :

צילצלו כבר. אני מבקש לשבת.

חיים קורפו (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, אני בא עכשיו מבחוץ.

היו"ר מ. ל. מרון :

מי בעד העברת הצעת החוק לוועדה, ירים ידו.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון מס' 6), התשמ"א — 1981, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :
הגסות שלך, בהחלט.

היו"ר מ. ל. מרון :

חבר-הכנסת קורפו, אנו רוצים להתקדם.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

זו אחת הצורות של הדספוטיות שאתם ניהלתם, שא-פילו בזמן שעומד לרשותו של חבר הכנסת הוא לא יכול להגיד שום דבר. אתה גס-רוח ומעיר הערות. העובדה היא ששיטת הבחירות הקיימת בישראל היא שיטת בחירות של מפלגות ולא שיטת בחירות אזורית.

יהודה שאפי (המערך) :

זה שאת עומדת כעת על במת הכנסת ומדברת כמה שאת רוצה זה כן בסדר? זו כפייה של היחיד על הרוב.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

אתם למדתם כך? עושים צנזורה מעבר לקו הירוק, אחר כך תעבירו אותה לכאן? זו השיטה? יוצא-מן-הכלל.

היו"ר מ. ל. מרון :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת האוזנר.

גדעון האוזנר (המפלגה הליברלית העצמאית) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש לנו נסיון בהפעלת חוקי התעמולה והשידורים מן הבחירות האחרונות. אינני חושב שהסיעות המציעות את החוק הזה יכולות להתלונן על כך שלא היה להן די זמן, די אפשרויות, די הזדמנויות להציג את התכניות שלהן ואת האישים שלהן לפי השיטה הקיימת. ואכן, דברי ההסבר להצעת החוק הזאת הם כנים מאוד. אין תלונה על כך שבשיטה הקיימת לא יוכלו המפלגות המתמודדות, גם הגדולות, להציג כל מה שהן רוצות. אלא מה? אומרים: לקטנים מגיע יותר מדי, לכן מגיע גם לנו. לא מפני שחסר לכם, לא מפני שדרוש לכם, לא מפני שתדעו מה לעשות בזמן הזה שיימסר לכם — שעות נוספות של שידור בטלוויזיה עד כדי כך שתמאסו את כל השידורים על הציבור — אלא מפני שצרה עינכם בכך שיש משהו גם למישהו המיוצג על-ידי חבר או שניים. אתם רוצים להציף אותו במלל של שעות נוספות. זו מגמת החוק ואתם אפילו אומרים זאת בגלוי.

לכן חוק זה הוא פסול. גם במסגרת הקיימת יש די והותר זמן כדי להגיד את מה שרוצים וכדי להציג את כל המועמדים שרוצים. אלא מה? רוצים להניח את הקטנים בסד אף יותר מצומצם. זוהי מטרת החוק. לשווא אתם מדברים על מטרת השוויוניות, כי לא זה הנגד עיניכם. אילו חשבתם על שוויוניות, הייתם צריכים להגיד את המכסה לסיעות הקטנות, כפי שמקובל בארצות המתקנות, שיש לכל מועמד, אפילו הוא מועמד שאין לו אחוז אחד של סיכוי להצליח, אותה מיכסת זמן בטל-וויזיה ובראדיו בארצות-הברית ובצרפת כמו למועמדים הראשיים.

יג. חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 8), התשמ"א—1981;
חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 11), התשמ"א—1981*
(קריאה ראשונה)

בטחון המדינה שבהן הטיל בית-המשפט בפועל עונש מאסר של חמש שנים ומעלה, אף שבזמנו הצעתי שהת-קופה תהיה רק 3 שנים. כך מבטיחים אנו שאדם אשר עבר עבירות חמורות ביותר נגד בטחון המדינה או עבירות האמורות בפקודה למניעת טרור, לא יוכל להיות מועמד לכנסת.

אלה החרדים שמה יהיה שימוש לרעה בחוק הזה אומר, שהכוונה כאן לעבירות חמורות שבהן הטיל בית-המשפט עונש מאסר בפועל של חמש שנים לפחות. באותם הסעיפים בחוק העונשין הקובעים עונש מאסר שהוא פחות מחמש שנים ובאותם מקרים שבהם קובע בית-המשפט מאסר לתקופה שאינה מגיעה לחמש שנים — לא ייפסל המועמד.

סעיף 56א(ג) אומר: "לעניין סעיף זה אין נפקא מינה אם נעברה העבירה וגירון העברייני אחרי תחילת הסיפה של סעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת, או לפניה". סעיף זה בא לאפשר את תחולת החוק כבר מיום קבלתו בכנסת.

חשיבותו של חוק זה בכך שהוא בא למנוע מאנשים אשר עברו עבירות חמורות נגד בטחון המדינה לשבת בבית המחוקקים של מדינת ישראל. אני מקווה שהכנסת תעביר הצעות חוק אלה בקריאה ראשונה לוועדת החוקה, חוק ומשפט ונספיק לקבלן בקריאה שנייה ובקריאה שלי-שית עוד במושב הנוכחי של הכנסת.

היו"ר מ. ל. מרון:
חברי הכנסת, אנו מתחילים בדיון. רשות הדיבור לחבר-הכנסת טובי, ואחריו — לחבר-הכנסת עמאר.

תיפיץ טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כבוד היושבי-ראש, כנסת נכבדה, סיעתנו מתנגדת לשתי הצעות החוק ומציעה להחזיר אותן למציען. בעצם הן חלק ממסכת החקיקה האנטי-דמוקרטית המציינת את תקופת ממשלת הליכוד, בין שזה ביזמת הממשלה ובין שזה ביזמת חברי הכנסת מסיעת הליכוד. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 8) והצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 11) באות לשלול, כפי שהסביר יוזמן חבר-הכנסת רום, את הזכות להיבחר לכנסת ולהציג מועמדות לכנסת כאשר מדובר באזרח שנדון למאסר של חמש שנים או יותר על עבירה הנקראת: עבירה נגד בטחון המדינה על-פי פרק ז' לחוק העונשין ועל-פי הפקודה למניעת טרור שתוקנה בשנה שעברה ונוסף עליה נדבק חדש שכוונתו להטיל אימה על אזרחי ישראל שירצו לקיים דיאלוג, דו-שיח, עם נציגי העם הערבי-הפלשתינאי למען השלום.

הצעות החוק המונחות לפנינו אינן באות לשלול את הזכות להיבחר לכנסת מפושעים ומעוברי עבירות פליליות נגד החברה לא נגד בטחון המדינה באמת, אלא פותחות פתח, פורצות פירצה הנותנת בידי השלטון חוק שבו אפשר להשתמש לרעה, לעשות שימוש פוליטי אם ירצו בכך, נגד יריבים פוליטיים ולמנוע את הצגת מועמדותם.

היו"ר מ. ל. מרון:
חברי הכנסת, אנו עוברים לדיון משולב בחוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 8), התשמ"א—1981, וחוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 11), התשמ"א—1981 — שני החוקים בקריאה ראשונה, מאת חברי-הכנסת יוסף רום, בבקשה.

יוסף רום (הליכוד):
כבוד היושבי-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לקריאה ראשונה את הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 8), התשמ"א—1981, ואת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 11), התשמ"א—1981.

הצעת חוק-יסוד: הכנסת באה לתקן את סעיף מס' 6 בכך שייאמר בו, במקום: "אם בית-המשפט לא שלל ממנו זכות זו על-פי חוק" — ואזכיר לכנסת שפה מדובר בסעיף הקובע מי הם האזרחים שלא יכולים לכהן כחברי כנסת — אנו מבקשים שיבוא: "זולת אם בית-המשפט שלל ממנו זכות זו על-פי חוק או שנדון לעונש מאסר בפועל לתקופה שנקבעה לכך בחוק הבחירות לכנסת בשל עבירה נגד בטחון המדינה שנקבעה לכך בחוק הבחירות לכנסת וטרם עברו חמש שנים מהיום שגמר לרצות את עונש המאסר."

הכוונה והמטרה של התיקון הנ"ל הן להביא לכך שאלה אשר נשפטו למאסר בפועל — וכך נאמר במפורש בתיקון זה, מאסר בפועל על עבירה על חוקי בטחון המדינה — לא יוכלו להיות מועמדים ולהיבחר לכנסת בטרם עברו חמש שנים מהיום שגמרו לרצות את עונש המאסר.

החוק הזה כפי שהוא מגיע עכשיו לקריאה ראשונה עבר לאחר קריאה טרומית דיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט. בוועדה דנו באריכות במטרות החוק ובהיקף של העונש התואם. בדיון נקבע שתקופת הצינון לאחר ריצוי עונש המאסר תהיה חמש שנים. לי היה נראה בזמנו שהתקופה המתאימה היא עשר שנים, אך לאחר דיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט הסכמתי לקיצור המועד לחמש שנים. אני חושב שזה בהחלט ברוח החוק שתיקבע תקופה אשר בה לא יוכל אדם לכהן כחבר הכנסת, אם הוא נשפט על עבירה נגד בטחון המדינה, עבירה חמורה.

כאן בא בעצם התיקון לחוק הבחירות לכנסת המפרט מה ההאשמות ומה העונש שיש בהם כדי למנוע מאדם להיות מועמד לכנסת. זה בא כתוספת של סעיף 56 לחוק הבחירות לכנסת. בסעיף 56 ייאמר: "א) העבירות האמורות בסיפה של סעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת הן עבירות על פרק ז' לחוק העונשין, התשל"ז—1977, והפן קודה למניעת טרור, התשי"ח—1948". פרק ז' לחוק העונשין הוא הפרק הן בעונשים על עבירות על בטחון המדינה לרבות בגידה וכו' וכן בפקודה למניעת טרור, הכוללת את התיקונים שהתקבלו במושב הקודם של הכנסת.

בסעיף 56 ייאמר עוד: "ב) תקופת המאסר האמורה בסיפה של סעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת, היא חמש שנים או יותר". בדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט נקבע העקרון שיש לדבר על עבירות חמורות. הכוונה לעבירות נגד

שאותו אדם יכול להיות בבית-סוהר במאסר עולם, או להידון למיתה. מה הקשר בין מועמד לכנסת או לא ?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
זה עונש מאקסימאלי. בית-המשפט יכול לפסוק לא רק מאסר עולם. הוא יכול גם לפסוק עשר שנות מאסר. אתה הרי יודע זאת.

יוסף רום (הליכוד) :
פה אתה מעליב את בית-הדין.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אני מעליב את בית-הדין ? אילו דיבורים הם אלה ? האם כך מדבר מי שמבין בחוק ? האם אני מעליב את בית-הדין ? באמת ? הוא דן בעניין מסויים, קונקרטי, ולפי הסעיף ובהתאם לנסיבות ישפוט אותו לעשר שנות מאסר, ולא לעונש המאקסימאלי, למיתה או למאסר עולם.

או תיקח לדוגמה את סעיף 109(א) — "מי שהסית או שידל אדם החייב בשירות בכוח מזויין שלא ישרת בו או שלא התייצב לפעולה צבאית, דינו מאסר חמש שנים." והלאו לפי החיים הפוליטיים שלנו כיום, אני חושב שאדם שמסרב לשרת בשטחים הכבושים, כמו החייל גדי אלגזי שסירב לשרת בתוקף מצפוננו ושאיפתו הכנה לשלום — יכול להיחשב כמי שקורא לאחרים, כלומר, עושה גם תעמולה להשקפתו שלא ישרתו בשטח חים הכבושים. יהיה מי שיביא אותו למשפט וגם ישפוט אותו לחמש שנות מאסר. וממנו צריך — לפי החוק שלך, חברי-הכנסת רום — למנוע להציג את מועמדותו לכנסת. זה אנטי-דמוקרטי. אין לתאר לעצמנו שהיינו מגיעים לדבר כזה וזולת תחת השלטון על מפלגתו של חברי-הכנסת רום.

או לקחת לדוגמה את סעיף 114, שלשונו מגע עם סוכני-חוק. אתה יודע כמה עיוותים יכולים להיות, עיוותים הקשורים עם נסיונות לפגוע במאבקים פוליטיים. לא מעט אנשים ניתן להעמיד למשפט שלא בצדק על בסיס סעיף זה וגם ישבו בבית-הסוהר על-פי הסעיפים האלה אי-אלה אנשים. אתן דוגמה יודעה מהחיים הציבוריים שלנו — דוגמת המנות אהרונצ'ינק כהן. לפי החוק שלך אנשים כמוהו יהיו מנועים מלהציג את מועמדותם לכנסת. סעיף זה ניתן לניצול באופן הפסול ביותר, אם ירצו ואם תיווצר קונסטלציה כזאת שתרצה להשתמש בו. האם לא היה שר בממשלת הליכוד שאמר על חברי-הכנסת שמעון פרס עקב פגישתו עם אנואר נוסייבה שהוגדר כסוכן זר — שזה מעשה בגידה ? אם הדעה המטרפת הזאת תתקבל ותיווצר קונסטלציה שתתקבל על דעת הממשלה כולה — לאן נגיע ?

גם איזכור חוק מניעת הטרור בהצעות החוק העומות דות לפנינו הינו דבר המצביע על הכוונות הפוליטיות הריאקציוניות של המציע. חוק מניעת הטרור בא כדי להרתיע שוחרי שלום ממגע למען השלום עם נציגי העם הערבי הפלשתינאי, כדי להרתיע מדיאלוג ומנסיון להיפגש מאחורי שולחן הדיונים במקום להיפגש בשדה הקטל. לכן אנו שוללים את החקיקה הזאת כי היא חקיקה אנטי-דמוקרטית וגם מוגדת לאינטרס השלום.

חברי-הכנסת רום, אני שואל, האם נתקלנו בתופעה כזאת בחייה של הכנסת במשך 32 שנה, שאתה תביא לנו עכשיו חקיקה פסולה ? לצערנו הרב נתקלנו בתופעות אחרות ודווקא בכנסת הזאת, שבעיניך אולי — — —

יוסף רום (הליכוד) :
סלח לי, אני חושב שמה שאתה אומר זה עלבון לחוק הישראלי ולמשפט הישראלי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
חברי-הכנסת רום, מה שהבאת לחקיקה הוא, לדעתי, עלבון לכנסת ועלבונו לסדרי השלטון הדמוקרטי שנהגנו על-פיו עד כזה. אתה מביא את החידושים האנטי-דמוקרטיים ראטיים הפסולים האלה וגורם בפועל עלבון לדמוקרטיה. יש בינינו חילוקי-דעות, ואני עומד כאן כדי לשלול את גישתך ולא לברך עליה.

נתייחס לפרק ז' לחוק העונשין, שעל-פיו אתה מציע לשלול הצגת מועמדות לכנסת. פרק זה דן בעבירות רבות הקשורות בבטחון המדינה, ביחסי-חוץ ובסודות רשמיים. בפרק זה יש סעיפים שונים ומשונים ובהם סעיפים שלכל הדעות השימוש בהם יכול להיות פוליטי מצידו של השלטון נגד יריבים פוליטיים, וחברי-הכנסת רום רוצה להשתמש בהם כדי לפסול מועמדות לכנסת.

נתייחס לסעיף 95(א) הדן בחיפוי על עבירה לפי פרק זה של החוק. הוא נקרא בלקסיקון העממי "סעיף ההלשנה", ומדובר כאן בעבירה שיש בצדה מאסר של שבע שנים. העניין אינו פשוט כל כך. כאן לא מדובר סתם במניעת עבירה פלילית. כאן יכולה להיכלל גם הלשנה על בן משפחה שבא מעבר לגבול לבקר את אמו ואת משפחתו — וקרן דברים מעולם. ואם כי בסעיף הזה פסור אב ואם ובן, אבל יש לפעמים מישור קרוב יותר מאם ואב ובן ; ויכולים להיות כאן שיקולים שונים ויכולים לנצל את הסעיף הזה בנסיבות שאין להן שום שייכות למניעת טרור, למניעת פיגועים ולמניעת מעשים פליליים.

נתייחס עכשיו לסעיף 97(ב) לחוק האומר : "מי שעשה בכונה ששטח כלשהו יצא מריבונותה של המדינה או ייכנס לריבונותה של מדינת חוק, מעשה שיש בו כדי להביא לכך, דינו — מיתה או מאסר עולם." זה גם יכול להיות עניין של מאבק פוליטי, עניין של הצגת דרך לשלום במזרח התיכון. וכאן אתייחס לנושא לפי לשון החוק היבשה : בעיני ממשלת ישראל וחברי-הכנסת רום ולפי החוק שחוקק בכנסת, ירושלים הערבית, המזרח-חית, היא חלק ממדינת ישראל. אני עומד על הדוכן הזה ועל במות פוליטיות אחרות ואומר שהסיפוח שאינו חוקי, שהסיפוח של ירושלים הערבית הינו מעשה המנוגד לעניין השלום ; וירושלים הערבית, המזרחית, צריכה להיות בריבונותה של מדינה ערבית פלשתינאית שתקום, מדינה שתבטא את ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתינאי. לפי ההצעה שלך, לפי לשון החוק היבשה, עלולה היווצר איזו קונסטלציה פוליטית אשר תעמיד כל מי שמאמין שביטול סיפוח ירושלים הערבית היא דרך השלום, כמו שמוע בבטחון המדינה.

יוסף רום (הליכוד) :
כבוגד. זה סעיף בגידה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אתה רוצה להביא אותו גם למשפט וגם למנוע ממנו לפצות פה בכנסת.

יוסף רום (הליכוד) :
חברי-הכנסת טובי, הבעיה שיש לך כאן היא הרבה יותר חמורה, כי הבעיה לפי הסעיף של החוק הזה היא

יוסף רום (הליכוד):
 בעיני הן פסולות.

שלילת קיום המדינה. ואז גלך בעקבותיו של הבג"צ 1/65, שאישר פסילת רשימה שהוגשה לוועדת הבחירות בטענה שאותה רשימה שללה את זכות קיום המדינה. אם נאמר שמעשה בגידה יש בו משום שלילת קיום מדינה, אז יש אולי מקום לומר: לגבי בגידה נפסול מועמד כזה לאחר שריצה את תקופת עונשו, אבל לכלול את כל פרק ז', ויש שם עבירות מעבירות שונות, לא רק לגבי בגידה אלא גם לגבי פגיעה בכוחות מזוינים, פגיעה ביחסי חוץ, פגיעה בסודות המדינה — אלה דברים שאין בהם משום שלילת זכות קיום המדינה והם אינם עולים בתורמם על עבירות של גזל, שוחד ומעילה. כך שלא נראה לי שרצוי לחוקק חוק כזה עתה בלא לראות ולהיווכח מה אנו קובעים לגבי חבר כנסת שהורשע.

מה קורה לחבר כנסת שהורשע בדיון על מעשה בגידה? מה יקרה אחר? הוא נשאר חבר כנסת. אין לנו עדיין חוק אחר. אז כאן צריך לא רק חוק כולל שיעבר על מקרים של מועמדים לכנסת, אלא גם על מועמדים שנבחרו לחברי כנסת, מקרים שקרו בתקופת כהונתם כחברי הכנסת, מה פוסל אותם. והפסילה צריכה להיות שווה הן לגבי אדם שהוא מועמד והן לגבי אדם שהוא חבר הכנסת. תקופת הצינון שתיעשה לגבי מועמד תהיה לא רק לגבי עבירות נגד המדינה אלא גם נגד החברה. לכן אני חושב שהצעת חוק זו צריכה להישאר עומדת בקריאה ראשונה, שלא תעבור, אולי יחול עליה חוק הרציפות בכנסת הבאה ואפשר יהיה להוסיפה לדיון בכלל הבעיה ולשלב אותה בדבר חקיקה כולל.

אני חושב שמוטב היה שקריאה ראשונה זו לא תסתיים, והצעה זו תישאר עומדת בסדר-יומה של הכנסת, ותבוא הכנסת הבאה ותחיל עליה את חוק הרציפות וייתוסף לה דבר חקיקה נוסף.

היו"ר ח. גרוסמן:
 בבקשה, חברי-הכנסת רום.

יוסף רום (הליכוד):
 גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לומר את הדברים הבאים על ההערות ששמענו ביחס להצעת התיקון שהבאתי לפני הכנסת: ראשית, לגבי דבריו של חברי-הכנסת טובי, אני רוצה להזכיר לו שההצעה כפי שנתכבה כאן היא זהירה מאוד מפני פגיעה בזכויות האזרח או בדמוקרטיה. להיפך, אני חושב שאנחנו כאן הגבלנו את האפשרות לשירות-לבו של השלטון בכך שהעונש שביית-המשפט יטיל הוא לפחות חמש שנים. ומי שמכיר את דרכי בתי-המשפט במדינת ישראל יודע, שביית-משפט לא יטיל עונש של חמש שנות מאסר ויותר אלא על אדם שעבר עבירה קשה וחמורה על בטחון המדינה. סעיפי החוק, שגם חברי-הכנסת טובי עמד עליהם כאן, הם סעיפי חוק שכנסת ישראל חוקקה אותם. ואם חברי-הכנסת טובי איננו מרוצה בהם, בוא וביא תיקון שכנסת ישראל תשנה את הסעיפים האלה, תבטל אותם. אבל כל עוד סעיפים אלה נחשבים על-ידי כנסת ישראל כעבירות חמורות על בטחון המדינה, עבירות חמורות עד כדי כך שהעונש המאקסימאלי עליהן הוא מיתא — אפילו לא מאסר עולם אלא מוות, ואין הרבה עבירות במדינת ישראל שהעונש עליהן הוא מוות — ואם בית-משפט יקבע שאדם שעבר את העבירות האלה יורשע במאסר בפועל של חמש שנים או יותר, להערכת בית-המשפט פה קובע שהאדם הזה עבר עבירה די חמורה או חמורה יותר ואין זו אך עילה פוליטית.

הנסיגה טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
 — אולי הן טבעיות אבל מי שדואג למעמד הכנסת לא יכול לעבור לסדר-היום. מקרים אלה יכולים להיות "פנינים" של שחיתות במפת הכנסת. התברכנו בחברי כנסת נוכלים, חברי כנסת שהואשמו בשוחד ומוא-שמים בשוחד ובגניבות. נגד אלה אתה — הס, שותק. הם כשרים בעיניך להיות מועמדים לכנסת. אתה בא לסתום את פיהם של יריבים פוליטיים. זאת האמת, זאת המשמעות של החקיקה שאתה מציע.

אני פונה ומציע לכנסת להחזיר חקיקה זאת לחברי-הכנסת רום.

היו"ר ח. גרוסמן:
 חברי-הכנסת עמאר, אחרון הנואמים בדיון זה, בבקשה.

משה עמאר (המערך):
 גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, התיקון המוגש בקריאה ראשונה לחוקי-יסוד: הכנסת מעורר בעיות חוק-יות. אנחנו לא יכולים לראות את החלק הזה כנסיון להכניס תיקון בחקיקה הקיימת מבלי לראות את כל הבעיה החוקתית של מעמד חבר הכנסת, מה פוסל אדם להיות מועמד לחברות בכנסת, מה פוסל חבר כנסת להמשיך ולמלא את תפקידו כחבר הכנסת — השאלה הזאת חייבת למצוא פתרון כולל. אנחנו לא יכולים לקחת חלק ממנה ולהכניס לחקיקה חלק קטן מבלי לראות את כל מכלול הבעיה. אם כך אנחנו מחוקקים — אנחנו לא משיגים את החקיקה הנכונה והמתאימה ביותר. בשום אופן לא חוקקו בדרך כזאת חוק לגבי בעיה שהיא כוללנית כזאת.

כאן מדובר על מקרה של אדם שנדון, הורשע ונענש על עבירה שמתחייבת, במה שונה אותו אדם מבחינת טוהר מידות או מבחינת היותו ראוי לכהן בכנסת, אם הוא נידון על מעשה אונס וישב בביית-סוהר עשר שנים, או נידון על מעשה גזילה וישב בביית-סוהר למעלה מחמש שנים?

העבירות נגד המדינה, נגד המשטר, האם הן חמורות יותר מעבירות נגד החברה ונגד האירגון החברתי של החברה? האם הן חמורות יותר מפעולות נגד אדם שרצח איש? מה קורה עם רוצח? אדם רצח אדם, נידון וריצה את עונשו. הוא יכול להיות חברי-כנסת.

יוסף רום (הליכוד):

חברי-הכנסת עמאר, אתה יודע שאני בהחלט מסכים שהדברים האלה חמורים, אבל כפי שידוע לנו הסכנה והאויב הגדול של הטוב הוא המצויין. אני חושב בהחלט שיש מקום להכניס תיקונים בכיוון הזה, אבל כל אחד בזמנו.

משה עמאר (המערך):

חברי-הכנסת רום, משום שהעניין מחייב לראות את הדברים בצורה כוללת, אין לקחת קטע קטן ולהעביר אותו כדבר חקיקה. זו תהיה טעות. בנושא הזה זו טעות. כאן הטעות הזאת הולכת ונעשית גדולה יותר בשל הכנסת פרק ז' לחוק העונשין כולו על כרעיו ועל קרבו. הייתי מבין אילו נשאר הדבר כפי שהיה בהצעת החוק הטרוםית, שהיתה מסווגת לעניין בגידה. מה זאת בגידה?

חוברת כ"ד, ישיבה תל"ו, י"ז באדר ב' התשמ"א (23 במארס 1981)
 — חוק-יסוד : הכנסת (תיקון מס' 8) ; חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 11) —

מי שעובר עבירות על בטחון המדינה איננו זכאי ואיננו רשאי, ולכנסת ישראל יש מלוא הזכות למנוע ממנו להיות מועמד לכנסת.

לפיכך אני מציע שלא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת עמאר, ואני מציע לכנסת לאשר את הצעת החוק הזאת בקריאה ראשונה ולהעבירה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, כדי שתהיה מוכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ח. גרוסמן :

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעות. אני מעמידה תחילה להצבעה את חוק-יסוד : הכנסת (תיקון מס' 8), התשמ"א—1981.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד : הכנסת (תיקון מס' 8), התשמ"א—1981, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ח. גרוסמן :

נצביע עתה על חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 11), התשמ"א—1981.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 11), התשמ"א—1981, לוועדת החוקה, חוק ומשפט, נתקבלה.

היו"ר ח. גרוסמן :

חברי הכנסת, הישיבה הבאה מחר בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

ועכשיו לדבריו של חבר הכנסת עמאר. ראשית, בנושא של חבר הכנסת שהורשע, הרי קיימת הצעת חוק של חברי הכנסת שחל וארבליי-אלמוזלינו הנמצאת בדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט, ואין שום מניעה שהצעת החוק הזאת לא תובא לאישור, ונדמה לי שהיא נמצאת בתהליכי אישור. היא עברה קריאה ראשונה לפני שבועות מספר ואני מקווה שהיא תובא גם לקריאה השנייה ולקריאה השלישית.

משה עמאר (המערך) :
 בכנסת הבאה.

יוסף רופ (הליכוד) :

אין שום מניעה שתובא לאישור עוד בכנסת הזאת. שנית, אין שום מניעה, ולהיפך, על-פי התקדימים ששמענו עליהם בוועדת החוקה, חוק ומשפט יש בהחלט הבדלים בין חבר הכנסת שהואשם לבין מועמד לכנסת לגבי חומרת העונש ולגבי פרקי הזמנים. אם אזכיר לך, בחוק המדבר על חבר הכנסת שהורשע, מדובר על חבר הכנסת שהורשע למאסר של שנה אחת בפועל ויותר, ופה מדברים על חמש שנים ויותר. זו תשובה לאלה החושבים שאנחנו החמרנו כאן.

לגבי הטענה שצריכים לחוקק חוק כולל גם לגבי עונשים פליליים — אין לי שום התנגדות. אני בהחלט מסכים שגם לגבי אלה שהורשעו בעונשים פליליים יש מקום לפסילה. אך בעונשים פליליים יש להיות זהירים מאוד. היות שהדבר הזה דורש דיונים מעמיקים, אני מציע שלא לכרוך את שני הנושאים זה בזה. נראה לי שהעבירות על בטחון המדינה הן חמורות דיין עד כדי הצדקת תיקון מיוחד בחוק, כפי שעשינו בהרבה חוקים אחרים. היות שעבירות על בטחון המדינה הן עבירות חמורות במיוחד, ניתן לסווג אותן בתור קבוצה מיוחדת.

הישיבה ננעלה בשעה 20:21.